Nytta och Nöje

Tidning för Hemmet

N:o 1. Fredagen den 17 Februari 1893. 1 Årg.

Annonspris:
50 öre pr nonpareillerad om 40 bokstäfver.
1 nonpareillerad motsvarar $5^1/_2$ Centimeters bredd.
9 nonpareillerader motsvara 2 Centimeters höjd.

Redaktör och ansvarig utgifvare: J. O. ÅBERG.
Tidningens Expedition, öppen kl. 10—11 f. m.: N:o 35 Narvavägen. Stockholm.

Prenumerationspris
(postbefordringsafgiften inberäknad)
Helt år .... 5 kr. Halft år...... 3 kr.
Tre qvartal ...... 4 » Ett qvartal.. 1 » 70 ö.
En månad........... 70 öre.

Skottorp.

Vid Stensån, som inflyter i en liten insjö ej långt ifrån den i svenska historien mer än en gång beryktade Hallands ås, hvilken utgör gränsen mellan Skåne och Halland, ligger i det sist nämnda landskapet det här afbildade säteriet Skottorp, en mil från Laholm och lika långt från köpingen Båstad. Det tillhör Skummeslöfs socken i Hööks härad.

Flere gårdar lyda under Skottorp och af dessa anses Rännenäs i midten af 1300-talet hafva utgjort hufvudgården. Den egdes då af en Jens Henriksson Körning, hvilkens dotterson, Torkil Brahe, ännu år 1447 var bosatt derstädes. Dennes dotter, Johanna, som blef gift med Magnus Lauridsson Plata, som var egare till Terna, blef stammoder för den Braheska ätten.

En tid derefter blef Skottorp hufvudgården, som då egdes af Anders Nielsen Jernskiaegg. Från år 1514 till 1523 skref sig nemligen denne »herre till Scotterup». Hans sonson, Severin Axelsson egde Skottorp år 1579, och en Curt von Bartleben, förut befallningsman på Hven, från 1609 till 1617. Efter det sist nämnda året blef den rike Holger Axelsson Rosencrantz egare till ej allenast Skottorp, utan äfven Dömmestorp, Claustorp och Torup (nu Stjernarp). Angående det sätt, på hvilket han skötte sina egendomar, berättar en geografisk författare detta intressanta förhållande:

»Under hans tid skall det envisa åkerogräset Chrysanthemum Segetum (gul Krageblomma) hafva inkommit till Sverige. Efter missväxten 1624 införde Holger Rosencrantz (såsom det heter i berättelsen) utsäde från utländska hamnar (några uppgifva från Holstein) till sin gård Skottorp. Fartyget, på hvilket säden fördes, strandade utanför byn Holabäck i Harplinge socken och byamännen skyndade att plundra säden, den de sedermera utsådde; men till straff förvandlades säden till detta, nu mer icke blott Hallands, utan äfven många andra svenska orters, plågoris.»

Hofkansleren Franz Joel Örnstedt köpte gården år 1663, men var aldrig bosatt der. Han lät dock fullständigt ombygga Skottorps gård efter ritning af Nicodemus Tessin d. ä. »Särdeles utmärkte sig den s. k. kungssalen, en 18 à 22 alnar lång oval, som gick upp i båda våningarna. Väggarne voro prydda med corinthiska pelare, golfvet var af polerad kalksten, och taket utgjordes af ett elipsoidiskt med gipszirater dekoreradt hvalf.» Denna sal har troligtvis erhållit sitt namn deraf, att konung Karl

SKOTTORP.

XI den 8 maj 1680 här firade sitt lysande biläger med den danska prinsessan Ulrica Eleonora. Enkefru Coijet, dotter till F. J. Örnstedt, inköpte vid brodrens, general Karl Örnstedts, död 1742, egendomen, som omkring 1760 tillföll dottren, Maria Eleonora, gift med majoren Eberhard von Krassow. Under desse nye egare fick gården förfalla och inköptes år 1813 af förre ryttmästaren Peter von Möller, känd såsom en framstående ledamot af den svenska riksdagens första kammare. De förfallna byggnaderna nedrefvos år 1816 och blefvo mot slutet af 1820-talet återuppbyggda efter arkitekten Sundevalls ritningar, och sådana de synas på vidstående teckning. Denne P. von Möller, adlad 1860, lät äfven vid gården uppföra en skola för 80 barn, af hvilka en del också åtnjuta underhåll, hvarjemte från gårdens ypperliga ladugårdar spredos icke blott inom Sverige, utan äfven till Tyskland, massor af unga kreatur af den utmärkta Durhams-racen.

—b—.

En stor-kaxe.

Berättelse
af
J. O. ÅBERG.

1.
En vådlig sjöfärd.

Ungefär vid den tid, då septemberskymningen i de närmaste trakterna söder om Stockholm började lägga sig såsom en lätt slöja öfver jorden, syntes en medelstor båt af sextonhundratalets konstruktion delvis med ansträngning ros fram mot den största af Svälingholmarne, belägna invid norra kusten af sjön Tåkern i Östergötland, omkring tre fjerdedels mil söder om Vadstena, dels plötsligt drifva hit och dit, kastad som en boll af de svallande vågorna. Tåkerns ganska vidsträckta yta hade nemligen under ett par dagar varit ganska häftigt upprörd af en våldsam storm, och ehuru denna på tredje dagen ansenligt bedarrat, voro likväl böljorna ännu så starka, att de förmådde hota en liten fiskarbåt med fullständig undergång, så framt den icke fördes med van och stadig hand.

Men, oaktadt de händer, som förde den här nämnde båten, egde dessa båda egenskaper, räckte de ändock ej till att fullt säkert hålla farkosten i sin rätta kosa. Segel kunde ej föras i följd af det hårda vädret, utan årorna måste begagnas. Det var en helt ung man, omkring ett par och tjugu år, som förde dem, och oaktadt vädret var ganska kyligt, rann likväl svetten nära nog i strömmar utför hans ansigte under de kraftiga ansträngningar han gjorde för att utan olyckshändelse uppnå den största af Svälingholmarne.

Utom roddaren fanns i båten en annan ung man, något mera till åren. Ett yfvigt hår enligt den tidens sed omgaf det ganska vackra ansigtet, hvilket talade både om förstånd och kraft, en enkel, blå rock och vid sidan ett långt och bredt slagsvärd, hvilken drägt tillkännagaf krigaren, se der den unge mannens utseende. Oaktadt de verkliga faror, som mer än en gång hotade den lilla farkosten med undergång, syntes ej det ringaste spår till fruktan i den unge krigarens ansigte och mer än en gång tänkte roddaren för sig sjelf:

»Han måste vara mera van vid sjön, än jag hittills trott.»

Slutligen kunde han ej tillbakahålla sin nyfikenhet, som ökades ännu mera deraf, att den okände var ytterst färdig, utan framställde kort derpå med hög röst sin här ofvan angifna förmodan.

»Ahja», svarade den okände med långsläpig röst, »nog har jag varit något till sjös, men inte så mycket, att jag kan sägas vara en sjöman. På dig synes dock att du är en sådan, eller hur?»

»Jag!» utbrast roddaren under det ett leende spelade kring hans läppar. »Jo, det kunnen I allt vara säker på. Allt sedan jag var så liten, att jag nätt och jemt kunde gå, har jag fått följa far på hans sjöfärder, men», fortfor han och reste med sjelfbelåtenhet sitt af mörkbrunt hår prydda hufvud, »hvad är det här vattnet emot Östersjön och — —»

»Har du befarit den också?» afbröt den unge krigaren raskt.

»Ja, många, många gånger.»

»Hur långt har du då varit?»

»Far och jag bruka ibland om somrarne göra resor öfver till Estland och Livland, och på försommaren i år voro vi ända nere vid preussiska vallen. Vi hade visserligen inte ämnat oss dit, men då vi stucko ut från Riga, blefvo vi af en våldsam storm drifne ända dit ned. Det var annat än det här, skall jag säga, ty då var det många gånger som vi hade döden framför ögonen», slutade han och tog nya, bastanta tag, hvarigenom den lilla farkosten ännu en gång tvangs in i sin rätta kosa.

Den unge roddaren hette Erland Gudmundsson och var son till den gamle fiskaren Gudmund, bosatt på södra stranden af Tåkern, blott ett par stenkast ifrån den gamla gästgifvaregården Sjötuna. På morgonen af den här skildrade septemberdagen hade en ung ryttare anländt till gästgifveriet och anhållit om rum för sig och sin häst. För den sist nämnde fanns det nog plats i gästgifvarens stall, men någon plats för ryttaren att hvila sig, det fanns icke, svarade gästgifvaren snäsigt, ty han var ej den dagen vid godt humör. Då ryttaren plötsligt sporde honom om det i närheten funnes någon, hos hvilken han kunde få hvila sig ett par timmar, erhöll han i vresig ton denna upplysning:

»Gå bort till den lilla, rödmålade, stugan, som skymtar fram der på stranden till höger. Der bor fiskaren Gudmund och han brukar herbergera nästan hvilken landsstrykare som helst, den gamle stollen. Ha, ha, ha!»

Om den ogästvänlige gästgifvaren Peter Tran kunnat se den blick, som ryttaren gaf honom då han aflägsnade sig, skulle han utan tvifvel återtagit sina ord och blifvit något mörare i munnen, men han fick i detsamma annat att göra och skyndade för den skull bort. Ryttaren funderade några ögonblick på om han skulle gå in i gästgifveriet för att med egna ögon öfvertyga sig om, huruvida plats ej verkligen funnes för honom, men plötsligt ändrade han tankar och styrde sina steg ned mot den utpekade fiskarkojan. Han anlände dit just som den reslige och, trots sina närmare sjuttio år, ännu oböjde gamle fiskaren återvände från båten, knogande på ett väldigt fisknät.

Den okände ryttarens ansigte ljusnade betydligt när han fick syn på den gamle fiskarens öppna, redliga, anlete och han sade genast sitt ärende.

»Ja, visst är min stuga låg och trångt om utrymme är der också», svarade den gamle fiskaren rätt fryntligt, »men jag tror nog, att der skall finnas rum för eder. Stig in!»

Den unge krigaren fick ordentligt hvila ut och hur samspråket derefter föll sig, så blef det beramadt, att Erland skulle frakta honom på båt öfver Tåkern. Ryttaren sade sig nemligen vilja göra ett besök hos fogden på Svälinge och stod fast i sitt beslut, oaktadt gamle Gudmund afrådde honom derifrån med dessa ord:

»Res inte dit. Storkaxen Didrik Ulfsson är inte att leka med. Isynnerhet bär han stor motvilja mot alla knektar och kastar dem gerna i sin stora källare, om han, såsom ofta händer, är vid misshumör.»

Ryttaren svarade ej, men det egendomliga leende, som spelade kring hans läppar, borgade för, att han ej slagit sin resa ur hågen. Den företogs också, sedan Gudmund lofvat att gå fram till gästgifvaregården och se till att hans häst finge tillräckligt med mat.

Vi återvända nu till den mot de höga vågorna kämpande båten.

»Jaså, fogden på Svälinge är så myndig af sig», utbrast den unge krigaren liksom för sig sjelf. »Då är han väl inte alls omtyckt i orten?»

»Han!» utropade Erland.» Hur tycken I att han kan vara det! I hela trakten finnes det knappt någon person, som tål honom. Tvertom skulle nog alla se att repet låge kring hans hals. Men — — —»

Erland Gudmundsson fullbordade ej meningen, utan började att ro med ännu friskare fart, under det en brännande rodnad spred sig öfver hela hans anlete. Detta föreföll ryttaren så mycket mera besynnerligt, som rodnaden kom så tvärt just som han skulle börja sin mening. Han sade för den skull:

»Hvarför fortsätter du inte? Är det kanske något särskildt, som du har på hjertat?»

Roddaren blef svaret skyldig en ganska god stund, men till slut yttrade han:

»Jo se, det är så, att han har en dotter, som heter Gerda, och det är för hennes skull, som ej några klagomål ännu ingått till landshöfdingen.»

»Det var besynnerligt», inföll ryttaren fundersamt och upprepade: »För hennes skull?»

»Ja, just så», utbrast den unge roddaren, som nu öfvervunnit sin blyghet. »Det finnes, hur långt man än må söka, ej någon flicka så god och öm mot alla som hon, och otaligt många gånger har hon ej allenast fällt förböner för de stackare, som råkat i Didrik Ulfssons händer, utan äfven i hemlighet skaffat dem lindring under det de sutit häktade. Derför är det ej heller någon, som icke välsignar Gerda Didriksdotter.»

»Hur gammal är hon?» sporde ryttaren, till utseendet temligen likgiltig.

»Ett par månader öfver aderton år och det är — — — men, hvad i all verlden vill detta säga — — vatten i båten! Hur — — — hur — —»

»Ah, det är väl inte så farligt», inföll den unge ryttaren med fullkomligt lugn stämma.

»Mig gör det rakt ingenting om jag skulle bli aldrig så våt», utbrast Erland, »men för er, som inte är van vid sådana här färder — — vid Gud tror jag inte att vattnet stiger ännu mer», afbröt han sjelf sitt tal. »Hvar har far lagt öskaret?»

(Forts.)

Vinterqvällen.

Der ute hviner blåsten så bitande och kall,
och barnen sina frusna lemmar värma.
Och uti bländhvit snöskrud stå björk och al och tall,
och vargar omkring låga tjället svärma.

Det är så kallt der inne, tills ändtligt far och mor
om qvällen komma hem att brasan tända.
Ej längre barnasorgen i matta ögat bor,
den hunnit snart i glädjens skratt sig vända.

Ty rikeliga gåfvor nu förts till halmtäckt tjäll,
och högre elden uti spiseln sprakar.
Och öfver torftig stuga i snöig vinterqväll
ett fadersöga öfver alla vakar.

Väl är det kallt i Norden, då snön omkring oss yr,
men, ej vi vilja byta den mot Söder,
ty Han, som men'skors banor så underliga styr,
Han äfven oss, likt lilla sparfven, föder.

Må frid och lycka städse omhägna en och hvar,
som uti Nordanlanden bo och bygga!
Och må, när tvedrägtsanden kring andra länder far,
i våra svenska hem vi sitta trygga!

J. O. Åberg.

En bild från London.

Det har redan länge varit en känd och erkänd sanning, att ju mera man söker att hemlighålla en sak, desto ifrigare blifva menniskorna, att få reda på densamma och dess innebörd. Man kan så godt som med fullkomlig trygghet påstå, att det till en ganska stor del är den menskliga nyfikenheten, som här spelar en ej så liten roll.

Och i fordna dagar blef också religionen indragen i detta hemlighetsfulla, nemligen då reformatorn Martin Luther trädde fram och gjorde den naturliga åsigten gällande, att bibeln icke blott skulle tryckas, utan äfven allmänt läsas. Det var för de påfviske en hård nöt att knäcka och de satte sig derför med all makt emot detta, »den affällige munkens bizarra påhitt». Och hvarför? Jo, derför att ju mera skaper och all läsning utom i klostren och kyrkorna vore »ett djefvulens verk».

Bland Europas regenter var den engelske konungen, Henrik VIII, länge en motståndare till bibelspridningen, ja till den grad, att han lät bränna på bål den man, som först öfversatte nya testamentet. Men, plötsligt slog han om och lösgjorde sig från den påfliga stolen. Han blef naturligtvis bannlyst, men svarade med att låta trycka den engelska bibelupplagan i stora massor. Men, då engelsmännen icke ännu kände konsten, hvarken att bereda tillräckligt vackert papper, eller fullt lämpliga typer, så hörde sig Henrik för hos sin vän, Frans I, om han ej kunde få en upplaga tryckt i Paris. Och den franske konungen, som inom sitt land ifrigt förföljde protestanterne, gaf dertill sitt bifall. Derpå utdelades biblarne ej blott åt allmänheten, utan äfven åt alla engelska kyrkor. Och för att ej dessa dyrbara alster

En bild från London.

folket kom till kännedom om bibelns verkliga innehåll, desto mera skulle påfvens och katolikernes makt undergräfvas, och detta skulle naturligtvis vara ett oförlåtligt helgerån mot S:t Petri stol och den påfliga makten.

Visserligen var boktryckarkonsten känd i Europa på 1400-talet, men hade ännu icke hunnit komma till någon vidsträcktare utbredning, och då man besinnar, att läsekonsten var så godt som okänd och endast inhemtad af några få, så är det ju ej att undra på, att det drog en ansenlig tid om, innan kännedomen om bibelns verkliga innehåll kunde ernå en allmännare utbredning. Också var det den tiden ganska dyrt att förskaffa sig en bibel och den, som lyckats erhålla en sådan, han lånade svårligen ut den, dertill var den allt för dyrbar. Den påfliga makten och dess anhängare gjorde också allt hvad de kunde för att motarbeta tryckningen af bibeln och förklarade med en fräckhet, som ännu mera tydligt lade deras rädsla i dagen, att alla kunskulle bortstjälas från helgedomarne, blefvo de med en kedja fastlåsta vid någon af de i kyrkans krypta stående pelarne och derifrån föreläste presterne för en andäktig åhörareskara delar af bibeln.

Ofvanstående teckning, som på det tydligaste framställer en andaktsstund, eller en så kallad bibelläsning i kryptan under S:t Paulskyrkan i London, är till fullo egnad att åskådliggöra en massa af de olika intryck, som beherskar åhörarne och åhörarinnorna och som så ofördbart framlågar ur deras blickar och anletsdrag.

Cajetanus.

Från gamla tider.

I. En gammal krutgubbe.

Hvarje tid har sina åsigter, sina fel och sina förtjenster och mången gång är uttrycket »den gamla, goda tiden» ej utan sin ganska stora betydelse.

Hvad som härmed aldra bjertast faller oss i ögonen, är frånvaron af nästan allt så kalladt äckligt kryperi och fjesk, som nu för tiden pläga vidlåda dem, som råka stå kungligheten och majestätet närmast. *Då* plägade den tidens krigare ej skräda orden till och med inför konungen, utan sade oförblommeradt sin mening rent ut, äfven med fara, att råka i allerhögsta onåd.

Härpå anföra vi nedan stående exempel.

Gamle Hans Wachtmeister, skaparen af Sveriges egentliga stora flotta och den, som först utkastade planen till anläggande af en örlogshamn vid Trossö, der sedermera Karlskrona stad anlades, har i vår sjökrigshistoria ett namn, som på vissa områden öfverglänser många af våra sjöhjeltars. Om besigtningen af den nya örlogshamnen skrifves det:

»Den 18 nov. 1679 besigtigades Trossö och dess omgifning af grefvarne Gyllenstjerna, Wachtmeister och Dahlberg m. fl. i konungens närvaro, som antecknar i sin dagbok: d. 18, som var om tisdagen, drog jag till Aspesand och besåg min flotta och sedan *nya hamnen* och så till natten till Rynneby igen. W. pejlade sjelf som amiral hela blekingska skärgården, att förvissa sig om ställets duglighet för ändamålet, innan han föreslog Trossö hamn till station för Sveriges örlogsflotta.»

Det fanns många, som motsatte sig Wachtmeisters planer, och mer än en gång fick denne kraftfulle man röna starka prof på illvilja och ihärdigt motstånd, till och med från konung Karl XI:s sida. Men han fullföljde obevekligt sin en gång fattade plan och slutligen afgick han, såsom vi ännu kunna se, med segern.

Då Karl XII uppstigit på tronen och en dag anlände till Karlskrona i sällskap med sin svåger, hertigen af Holstein, inträffade följande episod. Den tiden var det vanligt, att de så kallade höge herrarne foro fram som

»jehu», såsom ordstäfvet lyder, och Karl XII var ej den, som jäfvade detta talesätt. De båda furstarne redo fram i sporrstreck, och då hertigen varseblef en uppstaplad timmerhög, föreslog han konungen, att de »pour plaisir» (för nöjes skull) borde rida öfver densamma. Den unge och oförvägne konungen var straxt villig dertill, men just som galenskapen skulle begynna, fattade gamle Hans Wachtmeister ett kraftigt tag i betslet på konungens häst och yttrade i det han vände sig till hertigen:

»Nej, herrn skall inte rida dit.»

»Hvad nu? Vågen I neka eder konung hvad han vill göra?» utbrast hertigen förtörnad.

»Eders durchlaucht (höghet) kan sjelf rida deröfver, om honom så behagar», inföll Wachtmeister, »men min konung skall icke göra så, som I viljen.»

Uppretad öfver denna motsägelse utbrast då hertigen med hetta:

»Veten I med hvem I talen?»

»Jo», svarade Wachtmeister, »jag vet att jag talar med hertigen af Holstein, men eders höghet påminne sig äfven, att han talar med kungliga rådet, grefve Wachtmeister. Min konung kan rida så, att han bryter halsen af sig, och kanske I då tänken blifva konung i Sverige, men det skall icke ske så länge jag heter Hans och denna sitter här.»

Med dessa ord gaf han sin så kallade hirschfängare (värja, pamp) ett kraftigt slag.

När konungen hörde detta, klappade han Wachtmeister på axeln, kastade om sin häst och red bort under det han utbrast:

»Nej, nej, käre gubbe, var inte ond, jag skall inte rida dit.»

Smek.

Axplockning.

Underlig verkan. »Madam Petersson, kan hon tänka sig, att det nu är nära två år sedan jag blef botad för en sjukdom, som höll på att ta lifvet af mig och — —»

»Kors i alla mina da'r, det får madam Andersson lof att berätta!»

»Jo, se, det kändes så underligt i hela min kropp och särskildt hade jag en ohyggligt svår tryckning i maggropen. Då kom jag händelsevis öfver ett recept, som Lena, hon, som är klokare än mången doktor, skrifvit åt grannas Lasse, när mor hans låg för döden och då gubben min for te sta'n, så gick han in på abeteket och der laga di ihop nå'nting, som jag rakt inte visste hvad det var. Derför tordes jag inte sjelf ta in det, utan gaf meklamentera åt Greta, tösa mi, och hur förunderligt var det inte nu! Si den, som blef alldeles frisk, det var jag, det!»

Naturligtvis! »Ni är allt en besynnerlig kurre, herr Gnidström.»

»Hur så?»

»Jo, det förefaller mig verkligen högst egendomligt, att ju flere affärer jag gör med er, desto mera höjer ni räntan och det ehuru jag alltid är en ordentlig betalare. Kan ni förklara det?»

»Det är ju en solklar sak. Ju flere affärer vi ha tillhopa, desto svårare måste det till slut bli för er att fullgöra edra förbindelser. Och i följd deraf blir också min risk större. Derför måste jag söka att i förväg betäcka den.»

Oblyghet. »Hör nu, min bäste herre, nu är det mer än ett halft år sedan jag gjorde er ett par alldeles nya stöflar, och ta mig katten, att jag ännu sett den minsta skymt af betalning för dem. Nu tycker jag verkligen, att det kunde vara på tiden, att ni betalade dem eftersom de redan ä' utslitna!»

»Det var det oförskämdaste, jag hört! Ska' jag betala er fjorton kronor för ett par utslitna stöflar! Har ni ingen blygsel i er?»

ANMÄLAN.

Då

Nytta och Nöje,

Tidning för hemmet,

härmed för första gången framträder inför den svenska allmänheten, vill redaktionen hoppas, att tidningen för sitt läsvärda innehåll skall blifva en väl mottagen gäst och vän

i hvarje svenskt hem!

Tidningens innehåll är, såsom titeln antyder, ämnadt, att sprida, ej allenast glädjens solstrålar, utan äfven sådana kunskaper, som **verkligen** bidraga till ett förädlande och nyttigt samspråk inom familjen och de mera enskilda kretsarne, och det är just för att kunna vinna detta

eftersträfvansvärda mål,

som redaktionen vill uppbjuda alla sina krafter i och för ernåendet af detsamma. Det ligger stor makt uppå, att i vår tid kunna gå i land dermed, men med god vilja och duglige medarbetare anse vi oss ej hafva lofvat för mycket, när vi kunna utfästa oss, att

konseqvent och ärligt genomföra vårt program,

som finnes att läsa i det i detta nummer sid. 5 och 6 intagna prospektet.

Vi hoppas derför, att den svenska allmänheten, när den inser fördelen af att prenumerera på

Nytta och Nöje,

icke verkställer denna prenumeration

sent, utan så fort som möjligt,

på det att vi må kunna bestämma upplagans storlek för en längre tid.

Besinnen också, hvilken

ofantligt stor valuta

I erhållen för edra penningar! Den är **femfaldig.** — Först sjelfva tidningen

Nytta och Nöje,

hvilken, såsom förut blifvit sagdt, kommer att uppfylla alla anspråk på en god läsning i hemmet; för det andra den från och med n:r 2 i **hvarje nummer** utgående

följetongsafdelningen,

en spännande utläggning af lifvet i södra Europa, detta lif, som har varit och ännu är så rikt på

omvexlande scener,

hvad beträffar menniskans fel och förtjenster; för det tredje den

värdefulla premien,

bestående af **138** prispremier från och med

25 kr. till och med 2,500 kronor.

Första prisgåtans **tio** pris, hvartdera på

kontant tjugufem kronor,

utdelas omgående och i postanvisning, sednast 30 dagar efter dess införande, till de **fem** första och de **fem** sista prenumeranterne på Nytta och Nöje, hvilka under sagde tid inkommit med rätt lösning. Denna prisgåta kommer att införas i nästa nummer (n:r 2), samt efterföljande prisgåtor omedelbart efter hvarandra med **stigande** premier och med samma utdelningssätt, d. v. s. de **fem** första och de **fem** sista, som gissat rätt, **allt** såsom prospektet i detta nummer närmare utvisar.

För det fjerde

den stora fördelen,

att hvar och en af tidningen **Victorias** nu varande och blifvande helårsprenumeranter, som för **helt** år prenumererar på **Nytta och Nöje,** ytterligare erhåller en **extra** premie, bestående af

en krona,

samt för det femte

den ypperliga predikoafdelningen,

som också kommer att utgå i **hvarje eller hvartannat** nummer, och som äfven på det omsorgsfullaste blifver redigerad. I edra hem kommen I då att ega en

gedigen andaktsbok,

som ovilkorligen måste tilltala edra sinnen, och mer än en gång uppväcka glädje och skingra många gnagande bekymmer genom de lärdomar, den gifver i detta lifvets skiftningar.

När I sammanställen dessa förmåner med de utgifter, I hafven, så måste erkännas, att de först nämnda mer än **tiodubbelt** öfverstiga de sist nämnda. Och då I dertill kunnen, i redaktionens redliga sträfvande, ega en god borgen för, att den uppfyller sina åligganden gent emot prenumeranterne i alla hänseenden, så hoppas vi, såsom ofvan blifvit nämndt, att

Nytta och Nöje blifver spridd till hvarje svenskt hem.

Att gifva åt hvar och en af våra prenumeranter

Nytta och Nöje,

och detta i dubbel mening, se der den

lösen, som vi ämna infria!

Tidningen, som i slutet af hvarje vecka utkommer i

stort, fyrasidigt

format, blir försedd med vackra och tilltalande illustrationer.

REDAKTIONEN.

Stockholm, Central-Tryckeriet, 1893.

Det enda vilkoret

för att *hvarje* Man och Qvinna skall kunna få deltaga i nedanstående — *utan all konkurrens* — verkligen

kolossalt storartade

pris-premiefördelning, på kontant **50,000** kronor,

(inga pris i varor eller tryckalster levereras, **endast** penninge-pris utdelas)

är endast,

att man är **prenumerant** på veckotidningen **"Nytta och Nöje"** för innevarande år, och **detta** kan hvem som helst blifva, genom att **ofördröjligen** hänvända sig till *närmaste postanstalt*. Prenumerationspriset är satt så ytterst lågt som *endast* **5 kronor**, häri äfven inberäknadt postbefordrings-afgiften, till 1893 års utgång.

Pris-uppgifterna i **"Nytta och Nöje"** blifva i allmänhet af det mera *lättlösta* slaget, så att tillfälle *derigenom gifves för* **ALLA** att — utan nämnvärd tankeansträngning — kunna deltaga och utan svårighet med lätthet vinna något af de *aldra största prisen, t. ex.* **2,500 kronor**, då helårsabonnent-antalet dessförinnan nått femtio tusen.

Redaktionen garanterar

för ett punktligt och samvetsgrannt fullgörande af vinst-prisens prompta och kontanta utbetalning till respektive vinnare och pristagare.

Derför är det heller icke någon tid att förlora, eller att nu uppskjuta med prenumerationen, utan gör detta "heldre i dag, än i morgon", — ty de *mindre* pris-premierna är ju *också* penningar, *som ej alldeles böra lemnas ur sigte eller föraktas.*

För kuriositetens skull är det uträknadt, att om *någon* af prenumeranterne verkligen skulle vara så *"rask i vändningarne"*, att vinna ett pris i hvarje af årets eventuella 14 pris-premiefördelningar eller pristäflingar, så skulle det *reella* utbytet af dessa lätt vunna pris, uppgå till den aktningsbjudande summan af icke mindre än:

Kronor 5,500 kontant

och det vore ju i sanning **vackert så,** för den — gent emot möjliga **förmåner** — jemförelsevis lilla utgiften af fem (5) kronor. —

Ordspråket förkunnar äfven: ***Raskt vågadt, är halft vunnet!***

En och hvar *får nu alltså skylla sig sjelf,* om prenumerationen på **"Nytta och Nöje"** uppskjutes så länge, att det intressantaste, af det hela, d. v. s. *den stora pris-premiefördelningen,* derigenom delvis skulle gå abonnenten förlustigt. — Prenumerera derför **omedelbart** på **Nytta och Nöje** och följ den gamla, gyllene, regeln: *Uppskjut icke till morgondagen, hvad som kan uträttas* **i dag!** —

Pris-premiefördelningen,

bestående af sammanlagdt **138** prispremier, à

25 kr., 50 kr., 75 kr., 100 kr., 300 kr., 700 kr., 1,500 kr., och 2,500 kr.,

sker icke i varor utan extra kontant till alla prenumeranterna, på "Nytta och Nöje", i följande ordning:

Vid 1:sta	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	25 kr.,	**Kr.**	**250**
Vid 2:dra	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	25 kr.,	**Kr.**	**250**
Vid 3:dje	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	25 kr.,	**Kr.**	**250**
Vid 4:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	25 kr.,	**Kr.**	**250**
Vid 5:te	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	50 kr.,	**Kr.**	**500**
Vid 6:te	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	50 kr.,	**Kr.**	**500**
Vid 7:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	50 kr.,	**Kr.**	**500**
Vid 8:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	75 kr.,	**Kr.**	**750**
Vid 9:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	75 kr.,	**Kr.**	**750**
Vid 10:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	100 kr.,	**Kr.**	**1,000**
Vid 15:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	300 kr.,	**Kr.**	**3,000**
Vid 20:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	700 kr.,	**Kr.**	**7,000**
Vid 35:te	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*10* pris, à	1,500 kr.,	**Kr.**	**15,000**
Vid 50:de	helårsprenumerant-tusendet utdelas	*8* pris, à	2,500 kr.,	**Kr.**	**20,000**
		Antal prispremier 138		**Summa Kronor**	**50,000**

Tidningen **"Nytta och Nöje's"**

pris-vinnande

*helårs-*prenumeranter få sig naturligtvis *hela* prispremien utbetalad;
*halfårs-*prenumeranter utbekomma endast *hälften* af ett vunnet pris;
*qvartals-*prenumeranter erhålla följaktligen *fjerdedelen* af summan, och
*månads-*prenumeranter alltså *tolftedelen* af det vunna beloppet;

eller på så sätt,

att de sammanlagda **högsta prisen,** hvilka, enligt detta prospekt, *i aldra lyckligaste fall kunna vinnas* af hvilken som helst, *man eller qvinna,* som är:

helårsprenumerant,	utgöra:	Kr.	**5,500**
halfårsprenumerant,	utgöra:	Kr.	**2,750**
qvartalsprenumerant,	utgöra:	Kr.	**1,375**
och *månadsprenumerant,*	utgöra: c:a	Kr.	**460**

Den, som alltså icke är i tillfälle att på en gång prenumerera på **"Nytta och Nöje"** för ett **helt** år, kan ju, **i så fall,** efter råd och lägenhet, förskaffa sig denna nyttiga och

inkomstbringande läsning

genom att prenumerera på densamma för kortare tid. —

I hvarje eller hvartannat nummer af tidningen **"Nytta och Nöje"** ingår i bokform,

en särdeles värdefull

Prediko-samling,

känslofulla, och hjertat tilltalande, predikningar på Kyrkoårets kommande Sön- och Helgdagar.

Bokládspris 2 Kronor

Innehåll:

Första Söndagen i Fastan. — Andra Söndagen i Fastan. — Tredje Söndagen i Fastan. — Första Böndagen. — Femte Söndagen i Fastan. — Maria Bebådelsedag. — Palmsöndagen. — Långfredagen. — Påskdagen. — Annandag Påsk. — Första Söndagen efter Påsk. — Andra Söndagen efter Påsk. — Tredje Söndagen efter Påsk. — Andra Böndagen. — Bönsöndagen. — Kristi Himmelsfärdsdag. — Sjette Söndagen efter Påsk. — Pingstdagen. — Annandag Pingst. — Trefaldighetssöndagen. — 1:a Söndagen efter Trefaldighet. — 2:a Söndagen efter Trefaldighet. — 3:e Söndagen efter Trefaldighet. — Johannis Döparens dag, eller Midsommardagen. — 4:e Söndagen efter Trefaldighet. — 5:e Söndagen efter Trefaldighet. — 6:e Söndagen efter Trefaldighet. — 7:e Söndagen efter Trefaldighet. — Tredje Böndagen. — 9:e Söndagen efter Trefaldighet. — 10:e Söndagen efter Trefaldighet. — 11:e Söndagen efter Trefaldighet. — 12:e Söndagen efter Trefaldighet. — 13:e Söndagen efter Trefaldighet. — 14:e Söndagen efter Trefaldighet. — 15:e Söndagen efter Trefaldighet. — 16:e Söndagen efter Trefaldighet. — 17:e Söndagen efter Trefaldighet. — Mikaels-dagen. — 19:e Söndagen efter Trefaldighet. — Fjerde Böndagen. — 21:a Söndagen efter Trefaldighet. — 22:a Söndagen efter Trefaldighet. — 23:e Söndagen efter Trefaldighet, eller Alla Helg. Dag. — 24:e Söndagen efter Trefaldighet. — 25:e Söndagen efter Trefaldighet. — 26:e Söndagen efter Trefaldighet. — Första Söndagen i Advent. — Andra Söndagen i Advent. — Tredje Söndagen i Advent. — Fjerde Söndagen i Advent. — Juldagen. — Annandag Jul. — Första Söndagen efter Jul. —

I hvarje nummer af tidningen **"Nytta och Nöje",** från och med n:r 2, ingår i bokform, den ovanligt intresseväckande och ytterst **spännande** följetongen:

Detta arbete är det *mest spännande* af **all** spännande romanlitteratur, som, under de senare åren, *någonsin förekommit i tryck.*

Wiens Mysterier

eller

Röfvarbaronen.

Historisk roman. Öfversättning.

Bokládspris: 8 kronor.

Detta arbete är det *mest spännande* af **all** spännande romanlitteratur, som, under de senare åren, *någonsin förekommit i tryck.*

Innehåll:

Röfvarbaronens presentation. — Minnen af Bagnon. — Behjertade män. — Kärlek och svartsjuka. — På teatern. — En ed aflägges. — I val och i qval. — Blind kärlek. — Frie män. — Rånad. — Permission. — Till fängelset. — På vindskammaren. — Till Ungerska Kronan. — »Efter oss syndafloden». — Två rivaler. — Friheten. — Giftermålsbyrån. — Hjertat pröfvas. — Pankras. — »Jag är förgiftad». — Ur dödens armar. — Katten och Farao. — Mågen. — Hoffmans droppar. — En italiensk bröllopsbankett. — Spegeln. — Lefvande inmurad. — I tjufbandets händer. — Ett barns första minnen. — Under hästhofvarne. — En affär. — Grefvinnan Szigray. — Den trolösa. — Den förskjutne. — Upproriska undersåtar. — Ett möte. — Evas räddning. — »Hjeltens» ungdom. — Öfverrumplingen. — En villfarelse. — Skeppsbrott. — Olycklig kärlek. — Den öfvergifne. — Villervalla. — Million-arfvet. — Théroignes historia. — På slottet. — En äfventyrlig vandring. — o. s. v., o. s. v.

Nedanstående

nästan

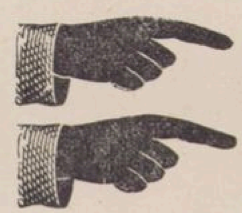

fabelaktiga förmåner

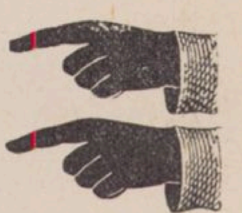

kunna, med den **otroligaste** lätthet, af hvilken som helst — man eller qvinna — vinnas, eller åtnjutas, genom den jemförelsevis ytterst ringa kapital-placeringen af

endast 5 kronor,

som med rätta kan göra skäl för uttrycket: **Full valuta för penningarne!**

Prospekt:

Hvarje helårs-prenumerant, på den nya, väl redigerade och innehållsrika, samt vackert **illustrerade**, veckotidningen

NYTTA och NÖJE,

kan,

för det

Första,

på grund af den erlagda årsafgiften (**5 kr.**), genom **egen**, ganska obetydlig, tankeförmåga och en liten smula tidsspillan någon aftonstund, bereda sig tillfälle att **mycket lätt** erhålla en extra inkomst, innevarande år, af möjligen

Kronor 2,500 Kronor.

En utförlig och *noggrann* **förklaring**, öfver sättet, att möjligen komma i åtnjutande af denna **årliga** biförtjenst, eller inkomst, finnes å andra sidan anförd.

För det

Andra,

så erhåller **hvarje** prenumerant, som **premie** till tidningen **"Nytta och Nöje", en**

värdefull Predikosamling,

hvaraf minst **en** predikan, i vackert tryck och på hvitt, fint papper, finnes införd i *hvarje* eller hvartannat nummer från och med n:o 2 af **"Nytta och Nöje".** Dessa väl skrifna predikningar på Kyrkoårets Sön- och Helg-dagar, äro af den nyare tidens *mest berömde predikanter.*

Bokhandelspriset, på denna värdefulla Predikosamling, utgör, för sig ensamt, **2** kronor.

För det

Tredje,

så erhåller **hvarje** prenumerant, som en ytterligare **premie**, en högst intressant och sällsynt spännande *historisk* framställning, i romantiserad form, af den österrikiska hufvudstaden **Wiens** temligen invecklade och i mångt och mycket egendomliga förhållanden, så väl vid **hofvet**, som utom och inom **det finare sällskapslifvet**, samt äfven **mellanklasserna** ända ned till **de aldra farligaste förbrytare-ligor**, och införas dessa **öfverraskande** och **högst fängslande** skildringar, uppställda i bokform, i *hvarje* nummer af **"Nytta och Nöje"**, från och n:o 2, med den ganska **betecknande** titeln:

Röfvarbaronen,

eller

Wiens mysterier.

Bokhandelspriset, på dessa ytterst intressanta, högst underhållande, *och ofantligt fängslande skildringar*, från **Wienerstaden**, utgör, för sig ensamt, **8** kronor.

För det

Fjerde,

så bekommer ju **hvarje** prenumerant sjelfva *tidningen* **"Nytta och Nöje"**, som med sina vackra och väl utförda **illustrationer** och gedigna samt **underhållande text** o. s. v. i och för sig *under årets lopp*, alltid representerar prenumerationsafgiften, på samma gång som denna läsning **alltid** kommer att utgöra en, såsom vi hoppas, **välkommen afledare af hemmets ibland enformiga stunder,** samt

för det

Femte,

så erhålla dessutom **alla** tidningen **"Victorias"**, både *nuvarande* och *blifvande*, **1893** års helårsprenumeranter, från tidningen **"Nytta och Nöje"**

ännu en extra premie,

bestående af antingen **kontant 1 krona,** d. v. s. precis hvad tidningen **"Victoria"**, oberäknadt postbefordringskostnaden, för hela innevarande år kostar i prenumerationsafgift, eller — om heldre önskas — **en** *original-lott* till det af Kongl. Maj:t faststälda *Handtverksföreningens* i Stockholm *Industrilotteris* **första** klass, så snart som ifrågavarande dragning nästa gång, antagligen i Februari 1894, kommer att försiggå. Vare sig nu att en Victoriaprenumerant bestämmer sig för att heldre mottaga **kontant 1 krona** i stället för **1 lottsedel** à 1 krona till Handtverksföreningens första klass nästa år, så skall, i hvilket fall som helst, **ett** *10*-öres frimärke till **retur**-porto ovilkorligen bifogas. Föredragas **kontanter**, sändas sådana **oförtöfvadt** i **postanvisning.**

För att *"Victorias"* helårsprenumeranter, i det hela taget, skola blifva i tillfälle att, **hvar och en,** kunna tillgodogöra sig denna **extra premie** af **1** krona, är **emellertid absolut nödvändigt,** att med postqvitto, insändt i betaldt bref till redaktionen af *"Nytta och Nöje"*, vederbörligen *kunna styrka*, att helårs-prenumerationen, så väl för tidningen *"Nytta och Nöje"*, som ock *"Victoria"*, **först** blifvit till fullo inbetalad å vederbörande postanstalt. *Postqvittot* bör helst vara i **original,** men kan också nödfallsvis mottagas i **afskrift,** så vida **postföreståndaren** på platsen, med sin *egenhändiga* underskrift, bevittnat *postqvitto*-afskriftens riktighet, och försett den samma med postanstaltens *stämpel.*

Prenumerationspriset, för helår, utgör:	Kr. **5.—**
Prenumerationspriset, för 3 qvartal, utgör:	Kr. **4.—**
Prenumerationspriset, för 2 qvartal, utgör:	Kr. **3.—**
Prenumerationspriset, för 1 qvartal, utgör:	Kr. **1.70**
Prenumerationspriset, för 1 månad, utgör:	Kr. **0.70**

(allt **inberäknadt** postbefordringsafgiften).

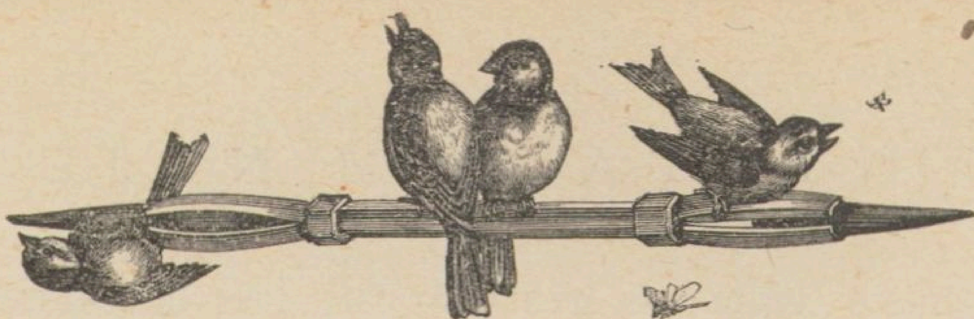

Nytta och Nöje

TIDNING FÖR HEMMET.

N:o 2. Fredagen den 24 Februari 1893. 1 Årg.

Annonspris:
50 öre pr nonpareillerad om 40 bokstäfver.
1 nonpareillerad motsvarar 5 1/2 Centimeters **bredd**.
9 nonpareillerader motsvara 2 Centimeters **höjd**.

Redaktör och ansvarig utgifvare: **J. O. ÅBERG.**
Tidningens Expedition, öppen kl. 10—11 f. m. N:o 35 Narvavägen. Stockholm.
Stockholm, Nya Tryckeri-Aktiebolaget, 1893.

Prenumerationspris
(postbefordringsafgiften inberäknad)
Helt år . . . . . . 5 kr. Halft år . . 3 kr.
Tre qvartal . . . 4 „ Ett qvartal 1 „ 70 öre
En månad . . . 70 öre.

Kulla-Gunnarstorp.

Denna ståtliga herregård är belägen i Allerums socken af Luggude härad och Malmöhus län, 1/4 mil norr om Helsingborg vid Öresund, samt hette fordom Gundestrup, ja, så nära in i vår tid som långt in i 17:de århundradet. Stället kallades äfven »Gundestrup i Kullen» och detta namn har sedermera förändrats till det nu varande. En riddare vid namn Johannes Olofsson Lunge egde gården i slutet af 1300-talet och är den förste kände, verklige egaren. Ungefär ett århundrade derefter innehades Gundestrup af familjen Parsberg. En Jörgen Ottesson Brahe trädde i äktenskap med Ingeborg Parsberg och fick med henne gården. Enligt det på östra flygeln inskurna årtalet 1562 har denne Brahe låtit uppföra hufvudbyggnaden med flyglarne. I sjelfva hufvudbyggnaden finnes en kyrka, som blifvit invigd af biskop P. Vinstrup.

Den i Wolfenbüttel (Tyskland) födde och år 1660 till Sverige ankomne kamreraren Henrik Hildebrand köpte omkring 1680 två tredjedelar i egendomen. Denne man, som slutligen dog i Stockholm år 1715, hade under krigsåren 1658 och 1659, då han med stor lifsfara sjelf från Hamburg förde proviant till det svenska lägret, och 1675, då han utan pant försträckte svenska kronan betydliga penningeförskott, gjort vårt land stora och värdefulla tjenster. Bland annat hade han, genom att i Finnmarken vid Grytte upptaga Rotkaps grufva och inrätta en masugn, gjort mest för befolkandet och uppodlingen af denna så godt som öde trakt. Hans dotter, Antoniette, blef gift med öfverceremonimästaren J. G. Sparfvenfelt, som år 1720 inköpte den af Rosencrantzska ätten innehafda återstående tredjedelen i gården och han blef alltså den först kände svenske man, som egde hela gården. Denna såldes snart till hofjunkaren Didrik Conowen. Dennes son, välsignad genom sin välgörenhet, innehade säteriet i 40 år, hvarefter det genom köp öfvergick till grefve G. A. Sparre. »Denne var begåfvad

KULLA-GUNNARSTORP.

med mycket sinne för de sköna konsterna och en fin smak, som blef ytterligare uppodlad under de utrikes resor, han företog i Frankrike och Italien under sina yngre år Det är han, som samlat det galleri af utmärkta taflor, som länge förvarades på Kulla-Gunnarstorp, och gjorde denna egendom ryktbar». Han afled derstädes den 18 juni 1794.

Hans enka förskönade ännu mera Kulla-Gunnarstorp. I det tempel med fyra kolonner af toskanska ordningen, som hon lät uppföra i parken, ställdes ett af Byström hugget monument öfver hennes man och dotter, år 1811 aflidna grefvinnan De la Gardie. Monumentet har denna inskrift: »Helgadt af en öm maka och moder åt de dyrbaraste föremål». Enkegrefvinnan Sparre afled derstädes den 18 februari 1830. Sju år derefter inköptes egendomen af excellensen, grefve Karl de Geer till Leufsta. Den ofvan nämnda tafvelsamlingen, af hvilken han år 1855 gjorde ett fideikommiss åt sin dotterdotter, grefvinnan Elisabeth Wachtmeister, och hennes både manliga och qvinliga afkomlingar, blef då förd till Vanås i Gryts socken af Östra Göinge härad, omkring 2 mil från Kristianstad.

Hufvudbyggnaden är 135 fot lång och 61 fot bred, samt erbjuder en mängd beqvämligheter af nästan alla slag. »Praktfullast är den *blå salongen* med boasering i hvitt och guld samt helt förgyld möbel klädd med blått och hvitt sidendamast. I taket å detta rum återfinnas de bekanta medaljonger af Winge, som framställa de fyra årstiderna.»

Få af de herresäten, hvilka ännu innehafvas af enskilda personer, hafva ett så vackert läge och så storartade byggnader som Kulla-Gunnarstorp.

—*b*—.

En stor-kaxe.

Berättelse
af
J. O. ÅBERG.

(Forts.)

Sedan detta ändteligen blifvit funnet, började ryttaren att ösa af alla krafter, under det Erland ansträngde sig till det yttersta för att uppå den största af Svälingholmarne, som ännu låg på ett par hundra alnars afstånd. Men hur ifrigt ryttaren än arbetade, sjönk likväl vattnet ej i någon synbar grad. Tvertom steg det säkert, om ock sakta, och länge dröjde det icke, förrän den lilla farkosten synbarligen begynte att dragas nedåt mer och mer. Det var nu en alldeles gifven sak, att en olycka skulle inträffa, så framt båten ej i tid kunde drifvas fram till grundt vatten.

Den unge fiskarpojkens alla förtviflade ansträngningar tycktes också till en början skola komma att krönas med framgång, men plötsligt kom en svallvåg och öfversköljde farkosten från fören till aktern och innan Erland och den unge ryttaren hunno vidtaga några försigtighetsmått, lågo båda i vattnet.

Erlands första tanke var att söka bidraga till den okändes räddning. Han grep honom derför kraftigt i kragen. och som han inom några sekunder träffade på fast botten, så var allting godt och väl. Och der stodo nu de båda förolyckade ett godt stycke upp till armarne under vatten. Till en början andades den främmande ryttaren temligen tungt, men efter några minuter kryade han till sig, och, under det en djup suck undslapp honom, yttrade han:

»Räddar du mitt lif, skall du ej hafva gjort detta för intet,»

Och den unge fiskarpojken svarade lugnt och kallblodigt:

»För betalning räddar jag icke ett menniskolif. Aha, gamle Jakob ha märkt vår nöd, och jag ser nu att han sätter ut sin båt. Vi måste hålla oss qvar här till dess han hinner att komma ut. Med mig har det ej någon fara», fortsatte han under det han nära nog hackade tänderne af köld, ty septemberaftonen var, i följd af den starka stormen, ganska kylig, »men, hur är det med eder, herre?»

»Ej heller någon fara», svarade den unge ryttaren. »Du skall ej blifva obelönad för det kraftiga handtag du gifvit mig.»

»Nu har gamle Jakob satt ut från land», utbrast Erland, »och det dröjer ej länge, förrän han är här.»

Och, huttrande af köld, måste de i sjönöd stadde invänta den båt, som för spända segel närmade sig olycksplatsen. Att deras belägenhet ej var den bästa, och att dödsångsten under dylika omständigheter hade sina olika vexlingar, detta är också gifvet.

Den räddande båten närmade sig för full bris, och det var just detta, som ökade kraften hos de skeppsbrutne.

2.

Storkaxen. Sjöfärden slutas.

I södra utkanten af Svälinge by, och blott ett par stenkast från de närmaste af byns der och hvar tätt sammanbyggda gårdar var vid tiden för denna skildring det ganska stora kronofogdebostället beläget. Omgifvet af lummiga träd, var det endast från sjösidan en så pass vid öppning, att man kunde se en liten del af vattnet. En smal och krokig väg, eller rättare gångstig, ty tvenne åkande kunde ej möta hvarandra der, förde till den ett stenkast från bostället liggande byn, som vid tiden för denna skildring hade ej mindre än ett tiotal hus och en ganska stor utsträckning.

Stämningen hos byamännen var vid denna tid ej den bästa, ty fogden Didrik Ulfssons öfvergrepp blefvo allt större och större. Ingen gick fri från hans trakasserier och hotelser om häktning, så framt fogden ej finge sin vilja fram.

»Nej, far», utbrast hans enda barn, Gerda, i det hon trädde fram till fadren, som på den ganska stora gårdsplanen höll på att pina en stackare till att bekänna ett brott, till hvilket han ej var saker, »nu handlen I orätt, och — —.»

Den unga flickan hann ej tala till punkt, innan storkaxen skrek med myndig ton:

»Tig, du! Här är det jag, som råder. Och om också sjelfvaste kungen komme hit, så baxnas jag inte för honom, kom ihåg det!»

»Men hvad har den stackaren då gjort?»

»Den der saken angår dig inte. Gå du in och sköt dina sysslor. Jag vånnar», skrek fogden till och stampade ilsket i marken, »att Hin måtte taga alla landsstrykare. Ned med honom i källaren, och in med dig, slyna; jag har annat att göra, än att — — — men, hvad tusan vill det här säga», afbröt han sig sjelf och stirrade utåt den smala vägen. »Hvad är det för folk, som nu kommer hit och besvärar mig? Jag har god lust att — —.»

»Far, far», afbröt den unga flickan ängsligt och drog fogden några steg med sig fram mot manbyggnaden, »de der komma inte i god afsigt. Jag ser att Tjär-Olle är med, och han är väl förbittrad öfver att hans gård i öfvermorgon skall säljas för den obetalda skatten. Lyd mitt råd, far, och — —.»

I sin ordning afbröt den myndige fogden dottrens mening sålunda:

»Tror du, att jag krusar den der! Nej! De ha ställt till uppror, och lyda de inte en kronans embetsman, så — —.» Och utan att akta på dottrens varningar gick Didrik Ulfsson modigt emot den stojande och skrikande folkhopen, bland hvilken äfven syntes några qvinnor. Stormodige och grymme öfversittare, och en sådan var Didrik Ulfsson, pläga vanligtvis hafva en feg karakter, betingad af deras onda och anklagande samvete, och Didrik hade nog också ibland en dylik. Men vid tillfällen, sådana som detta, visade han ofta sitt mod, mest i den tanken, att hans embete skulle vara nog för att stäfja hans underlydandes uppbrusning.

Men, här hade han bedragit sig. Det förtryck, som han så länge utöfvat, hade så småningom kommit frihetskänslan hos de nästan kufvade bönderne och torparne att antaga mer och mer bestämda former och nu kunde ej längre tålamodet hålles inom sina gränser. Också hade tankarne på hämnd mer och mer stadgat sig under marschen från Sandby, der samlingen egt rum hos den snåle bonden Olle Hans, gemenligen kallad Tjär-Olle, derför att han hufvudsakligen sysselsatte sig med tjärbränning. Den allmänna och allvarliga meningen var ock så, att antingen helt och hållet rifva ned det hatade fogdebostället. eller, om detta icke lyckades, sätta eld på detsamma.

Didrik Ulfsson hann icke taga många steg fram mot den uppretade folkhopen, då plötsligt en karbinkula susade förbi hans öron.

Nu blef storkaxen rädd och tog ett par steg tillbaka. Han ville dock försöka att medelst ett tal söka hejda de anryckande, men knappt hade han fått ett par ord äfver läpparne, förrän ett regn af större och mindre stenar kom öfver honom. En af den sist nämnda sorten träffade med sin skarpa spets fogden rakt i pannan, och som stenen slungades af en kraftig hand, så förorsakade den genast ett litet sår, hvarur blodet rann utefter ansigtet.

När Didrik Ulfsson nu såg, att det skulle blifva allvar af, tog han genast till flykten och hann med knapp nöd stänga ytterdörren efter sig. Förföljarne voro honom hack i häl och de hotelser och skällsord, som de slungade öfver sin plågoande, kunna ej beskrifvas.

Hastigt ryckte fogden ned från väggen ett väldigt muskedunder af den tidens konstruktion samt ett par långa ryttarpistolar. Alla tre vapnen voro skarpladdade.

»Den förste, som närmar sig trappan, den skjuter jag ned som en hund», skrek han och ställde sig vid ena fönstret, öppnade detsamma och lade pistolerne på fönsterbrädet, så att hvar och en af de upproriske tydligt kunde se dem. »Packa er genast hem igen, annars skall jag visa eder hur lagen behandlar upprorsmän. Jag kan väl tro, att det är du, Olle Hans, som är upphofsmannen till allt det här, men om du tror att du dermed skall vinna något, så har du bedragit dig och — —».

»Ja», afbröt Tjär-Olle och steg dristeligen fram så långt han tordes för de hotande vapnen, »det är jag. Nu hafva vi länge nog tålt edert tyranni och öfversitteri och nu vilja vi hafva rättvisa. Och som vi nogsamt veta, att det ej är lönt att vända sig till landshöfdingen, så är det nu vårt fasta beslut, att sjelfve taga oss denna rättvisa. Och viljen I ej godvilligt lemna oss den, så ämna vi sjelfve taga den.»

»Jaså, I viljen alltså bruka våld mot en kronans embetsman», utbrast Didrik Ulfsson under det ådrorna i hans af der och hvar lefradt blod öfversköljda panna ännu mera svällde. »Nå, så gå på med det då, men kommen ihåg, att detta tilltag skall komma att stå eder dyrt, ja dyrare, än I ens kunnen ana.»

Fogdens ord tyckes för några ögonblick göra en ej så liten verkan på den uppretade mängden. Det fanns också en och annan, som af Didrik Ulfssons ord plötsligt kom att tänka öfver, att det hela också var galet tillstäldt, och som derför började att starkt fundera på att draga sig ur spelet.

Detta såg också Tjär-Olle och han beslöt genast att förekomma, heldre än att förekommas. Han vände sig derför till de klenmodige med denna temligen mustiga uppmaning:

»Jag ser, att här finnes en och annan stackare, som låtit narra sig af den der storkaxens öfvermodiga tal, men om I viken härifrån, så skall det, så sannt en Gud lefver, komma att gå med edra gårdar såsom med detta fogdenäste. Och I veten nog, att Olle Hans plägar hålla ord. Väljen nu!» (Forts.)

Skeppar-Mattes besök hos Kungen.

På bohusländskt folkspråk.

Jo, se de' va' då je' förde »Tre söstrar« för Torin i Strömstad, som je' sejla[1]) på Stockholm en gang å va' lasta me' sä'. Åsså satt je' en morron tillit[2]) ner i lasterummet å röga' piba, åsså kom der ner en herre me' en sådan mängde me' döffsar å grannlåter, så je' så' strax att de' va' kongen. Åsså när han fick se mej, så ropa' han: Nå se go' dagen Mattes Hansson i Kiddere'! Hössen ä' de vule me' dej, å hössen ä de' vule me' käringe' di å banne'?[3]) Åh, tackar som frågar, herr kong sa je, de rässlar![4]) Nå de' va' riktigt roligt, sa' han, men hör nu Mattes, sa' han, je' har hört giddas[5]) opp i sta'n, att du har sä' till å sälje; å hva' har du för slau?[6]) Åh, je' har nogget tå[7]) hvart, sa' je'. Nå så la' mej få nogge tunnor å' hvart slauet sa'n, nogget potäter, nogget hvedde, kånn å rån me'.[8]) För ser du folkene mine å hästarne ä' så udschaskade[9]) å vårarbe't. Men hör nu! Nogge pengar kan du inte få nu, men vill du ha borgen så kan du få å' Torin i Strömstad. »Ja, då blir de' nock bra, sa' je'. Men då'n kom på landgangen, så sa'n: Hör Mattes, sa'n, om du inte har nogget annat te' å göre i morra på qvisten, så kom opp te' mej, så ska' vi ta' en huggare. Tack ska' de' ha, herr kong, sa' je'. Åsså gick han.

När je' då andre da'n kom opp på gården, så sto kongsongarne å lekte, å när de fick se mej, så ropa' de: Far, sa' de, no har vi Mattes i Kiddere' här! Åsså kom han ud, åssä skrek han: Nå, så död å all verldsens pina ä' inte Kidderen här! Kom nu opp sa'n, å je' gick opp, å då sto'n å vaska sej, å de' ska' je' seje' dår[10]), att prestmamselle' hemme intt' har så hvide händer som hanses. Men då je' kom opp så sa'n: Hör nu Mattes, nock en gång tack för du kom hit. Nu ser je', att du inte ä' högfälan[11]). Åh, sa' je', ska' de väre noggen, som ska' tacke, så kommer de' på mitt appartement, å de' va' bare på plasér[12]). — Hva' hin sa'n, kan en tala fransk me'! Ja, sa' je', har fått inflammation 'tå[13] bror min, han for på Frankerig i monge år. Men så sa' han te' dronninga: Hör nu mor sa'n, sätt nu ifrån dej spinnrocken å tapp i ett stop öl, å lägg i nogge potäter, å ta' fram utå' mitt fine destillerste brännevin, efter vi ha' fått en sådan rar främmadt. Åsså gick ho' ud. Å då sa'n: je' ved, att du ä' en förstondi' kar' Mattes, å vill du nu se hössen[14]) je' regerar? Tack ska' I ha' herr kong, sa' je'. Sätt dig då på den vestare[15]) kista sa'n, åssä gick han å satte sig på en höu[16]) förgullad stol, åssä begynte han på å regere å domendere, så je' trodde att han va' ren vill[17]) på mig. Men, då sa' han: De' ä' inte farligt, Mattes, men hössen tyggys[18]) du att je' regerar? Jo, sa' je', hin dans i mi' lefver, regerar de mö'et värre än både kommesaren å presten himme! Tack ska' du ha' för de' ordet, Mattes, sa'n. Åsså kom hu'[19]) in, åssä söp je', åssä åt je', å de' va' ett änna ogrufveli't godt brännevin. När je' då gick, så ropa' han te' mej: Hör nu, Mattes, sa'n, far du gjemmel[20]) Kongelf? Ja, de' gör je', herr kong, sa' je'. Då kan du gerne köpe nogget Niggerhead å noggen annan rulletobak te' mej, för den ska' väre så go' i Kongelf. Pengane får du på samme gång som för rauen, sa'n. Å kommer je' noggen gång te' dine höjder, så helsar je' på dej å får mej en fälebunk[21]) hos dej, för je' har re'a på att I har e' obegripeli' go' mjölk himma hos 'där. Har du nogget å fetmakrilen ofver, så kan du gerne gömme nogget te' mej för gammel kändskaps skull.

[1]) seglade. [2]) tidigt. [3]) Hur mår hustru din och barnen? [4]) de må bra. [5]) glunkas om. [6]) slag. [7]) utaf. [8]) hvete, korn och råg med. [9]) uttröttade. [10]) eder. [11]) Högfärdig. [12]) Appartement = departement. Plasér = plaisir. [13]) information af. [14]) huru. [15]) Kustbefolkningen använder oftast väderstrecken istället för att säga höger och venster: sålunda här den vestra kistan. [16]) hög. [17]) ond. [18]) tycker. [19]) hon. [20]) genom. [21]) filbunke.

Sillsalladens jubileum.

Det finnes väl icke mången svensk, som ej vid åtskilliga tillfällen, isynnerhet vid frukostbordet, tyckt, att sillsalladen smakar utmärkt bra och gifver aptit åt den, som vid tillfället är i saknad deraf. Och de aldra flesta tro äfven, att denna rätt är en helt och hållet svensk uppfinning.

Fullkomligt misstag. Denna uppfriskande och magstärkande rätt är af franskt ursprung och ej så ung till åren, som man vanligtvis tror. Den kan nemligen, om de historiska uppgifterna hålla streck, i år fira sitt trehundraårsjubileum.

År 1593 var en grefvinna Salmagondi anställd såsom hofdam hos den franska drottningen Maria af Medicis. Som man vet, har alltid det franska »köket» varit utmärkt för sina kulinariska anrättningar och för uppfinnandet af ständigt nya maträtter. Det var också denna hofdam, som uppfann sillsalladen. Till en början utgjordes den endast af sönderskuren sill, äpplen och små, skurna tärningar af vildt. Det dröjde likväl ej länge, förrän en ny tillsats inympades, nemligen potatis, när odlingen af denna vigtiga planta blef känd i Europa. Till denna blandning lades sedan så småningom rödbetor, hårdkokta ägg, pikles med flera andra ingredienser, och i våra dagar har den, såsom vi veta, nått en ännu större fulländning.

Huruvida grefvinnan Salmagondi också kan sägas hafva uppfunnit den till sillsalladen hörande skarpsåsen, kan ej afgöras, alldenstund de gamla urkunderna icke nämna ett enda ord om denna sak.

Stackars Edison!

Unge herr Petersson brukade ofta umgås i herr Anderssons hus och då han en dag erhöll en inbjudning att äta middag hos herr Andersson, blef han i högsta grad angenämt öfverraskad, i synnerhet som han då hade tillfälle att träffa lilla Anna, enda dottern i huset.

När middagen var slut, sade pappa Andersson, under det han såg mycket förnumstig ut:

»Hör du, Anna, har du någonsin hört, hvad en fonograf har att berätta?»

»Nej, pappa», svarade Anna temligen oskyldigt, »det har jag inte hört.»

»Godt», inföll herr Andersson. »Det roade mig att för några dagar sedan köpa en fonograf, eftersom alla menniskor just nu äro galna i den der tingesten. Och jag satte den genast under den soffa, på hvilken du och unge herr Petersson suto, då ni började att samtala om pastor B—s sednaste predikan i B—s-kyrkan. Mitt barn, gå nu efter maskinen.»

Innan Anna kom tillbaka med denna, hade herr Andersson kallat in sin hustru och sina tillstädesvarande vänner, för att de skulle få njuta ännu en gång af pastor B—s predikan. När maskinen blifvit inburen, afgaf herr Andersson den förklaringen, att han »ställt den», innan han satte den under soffan. Derpå satte han den i verksamhet och de närvarande väntade otåligt och nyfiket på, hvad den underbara maskinen hade att förtälja. Och nu förtäljde han med en röst, som var ett fullkomligt återljud af unge herr Peterssons:

»Gud vare lof, att den gamle stofilen ändteligen gick sin väg!»

Och till svar härpå yttrade den underbara maskinen dessa ord, i hvilka lilla Annas röst tydligt kunde spåras:

»Ja, det var bra, det. Jag trodde annars, att den odräglige farsgubben skulle sitta hos oss här hela natten.»

Och derpå smackade den förrädiska cylindern med Peterssons stämma:

»Älsklingen min! Nu sk'a vi ta' skadan igen! — Psch, psch, psch!»

Derpå yttrade den gemena apparaten, allt igenom med Annas tonfall!

»Usch då! Inte så, min älskling! Inte så!»

Oartikulerade ljud såsom af kyssar, djupa suckar och protester med Annas röst hördesnu från maskinen, men plötsligt utropade han med Peterssons röst:

»Nej, nu är det bäst, att jag går, annars kommer väl gubbstuten ned och kör ut mig. God — — psch — — natt! — — Psch.»

Derpå följde ljud af kyssar och den infame cylindern slutade med en hviskande röst:

»Gå nu, gå nu, min älskling! God — — psch — — psch — — natt, min — — psch, psch, psch — — älsk — — psch — — psch ling! — — psch, psch! I morgon blir du bjuden på — — psch — — middag — — psch — — psch — —!»

Och hvilken underbar verkan hade ej denna lilla maskin. När det sista ljudet från den förklingat, hade Anna svimmat och unge herr Peterssons ansigte liknade bokstafligen »en grön ost».

Den flataste i hela sällskapet var likväl herr Andersson. Han hade bespetsat sig på att få höra en uppbygglig predikan, och i stället fick han — —.

Då morgonrodnaden randades, begaf unge herr Petersson sig med ordinarie snälltåget till Göteborg, emigrerade till Amerika och köpte vid framkomsten till New-York flera kistor, fulla med Orsinibomber. Derpå åkte han ut för att begära audiens hos Edison.

Axplockning.

Afsnäst. Esaias Tegnér var en gång på en bjudning i sällskap med en notarie Lagergren, som med en dumdryg påflugenhet besvärade skalden med att skrifva några rader i en, herr notarien tillhörig, minnesbok. Det var ej första gången som Tegnér afvisat denna framfusiga anhållan, men vid detta tillfälle beslöt han sig för att gifva den efterhängsne en grundlig minnesbeta, och derför skref han ändteligen i minnesboken denna charad:

»Mitt *första* är ett trä,
mitt *andra* är dess grenar.
Mitt *hela* är ett få,
förstår ni hvad jag menar?»

Presidentens rock. Presidenten Andrew Johnson i Nordamerikas förenta stater var, såsom bekant är, skräddare till yrket. Hans intime vän hette V. V. Pepper och var klensmed, samt domare. Då han år 1856 beklädde denna ansvarsfulla post i sjunde domsagan i Tenessee, i hvilken stat Johnson då var guvernör, tillverkade han med egna händer en skyffel, som han skänkte till sin vän, guvernören.

Till gengåfva sydde Johnson, sedan han sjelf tagit mått af densamma, en rock, den han skänkte till sin vän.

Och då Andrew Johnson derefter satte sig i presidentstolen, så måste denna rock naturligtvis betraktas såsom ett historiskt kuriosum. Denna rock finnes också bland historiska föreningens i Tenessee's samlingar.

En långvarig, förmånlig

och

säker årlig

inkomst

kunna hvarje qvinna eller man, som vilja göra sig litet besvär med att anskaffa **postprenumeranter** på »**Nytta och Nöje**», bereda sig mycket lätt, genom att ofördröjligen framvisa tidningen för alla bekanta och tillika straxt underrätta en och hvar om, hvilka fabelaktigt stora förmåner, de hafva utsigt att kunna ernå, genom att utan minsta betänkande **ögonblickligen** prenumerera på denna nya, billiga och öfverallt gerna sedda, illustrerade tidning för hemmet: **Nytta och Nöje**. Den, som alltså å närmaste **postanstalt** prenumererar för ***3 qvartal*** och betalar 20 kr. för **5** exemplar, samt till expeditionen derefter insänder **postqvitto** derå, erhåller då till sig från expeditionen af **Nytta och Nöje** omgående öfversändt pr postanvisning sin provision, kontant **5** kronor. För 10 ex. fås **10** kr. i provision, och för 20 ex. **20** kronor, allt utan dröjsmål och pr ***extra kontant*** i postanvisning. För 7 st. ***halfårs***-postprenumeranter lemnas en provision af kontant **5** kronor. För 14 exemplar **10** kronor, och för 28 exemplar **20** kronor o. s. v.

Endast postprenumeranter äro berättigade att deltaga i den stora kontanta pris-täflingen.

Pristäflan.

Genom att *nu genast* prenumerera på den fint illustrerade och med god läsning försedda veckotidningen **Nytta och Nöje,** tidning för hemmet, kunna de *fem första* och de *fem sista* af de täflande, hvilka senast den 22 mars till redaktionen af **Nytta och Nöje,** Stockholm, insända rätt svar på den framstälda frågan, vinna hvar för sig ett pris, bestående af kontant 25 kronor. Förhöjningen af dessa pris är naturligtvis betingad af den anslutning, som prenumerationen vinner; dock äro 25 kr. det minsta pris, som utdelas, och pristagarne hafva i sådant fall ej endast tidningen gratis, utan äfven 20 kronors tillökning i sina kassor.

Den fråga, som framlägges till besvarande i denna pristäflan, lyder så:

Hurudan blir väderleken i Göteborg den 24 mars detta år?

Svaren skola, såsom ofvan är sagdt, för att kunna upptagas till pröfning, hafva kommit redaktionen till handa *sednast den 22 mars.* Gissningsdagens väderlek kan sedan fullt konstateras med stöd af de vanliga väderleksuppgifterna i Aftonbladet, stora upplagan, hvarifrån denna uppgift sedermera införes i n:o 7 af *Nytta och Nöje,* fredagen den 31 mars.

De *fem första* och de *fem sista,* hvilka gissat rätt, erhålla, i öfverensstämmelse med prospektet, derefter ofördröjligen sina pris i postanvisning.

De nio ord, som i våra väderleksunderrättelser begagnas för att tillkännagifva de olika väderleksförhållandena på skilda orter i vårt land under denna årstid, äro:

Dimma, disigt, halfklart, klart, mulet, nästan klart, nästan mulet, regn, snö.

Bland dessa ord skall det gissas på *blott ett enda* och ej på flera, ty då uteslutas svaren ur täflingen.

OBS.! Svaren kunna insändas äfven genom brefkort, hvilka öfver hela Sverige kosta endast 5 öre. Pristagaren underrättas, sedan gissningsdagen tilländalupit, om, att han vunnit, och skall han för att utfå sitt pris insända postqvitto på, att han före den 22 mars prenumererat på **Nytta och Nöje**.

Orsaken till, att redaktionen vidtagit den anordningen, att låta äfven de *fem sista,* som gissat rätt, få deltaga i täflingen, är den, att också aflägset boende, som hafva en långsammare och längre postgång, ej må blifva lottlöse vid pristäflingen.

Olika verkan.

Ena frun, på besök hos grannfrun, som håller på att tvätta sin pojke: »Försök att gnida in den lilles fötter med vin; det plägar hafva en mycket stärkande verkan.»

»Tror ni det? Men då min man druckit vin, så blir han alltid så svag i sina fötter.»

Till våra läsare.

Det kännes alltid glädjande och uppmuntrande att från skilda håll få mottaga bevis på, att det företag, man börjat, väckt ej allenast sympati utan äfven uppmaning att fortsätta på den började banan. Dylika bevis hafva vi redan mottagit från olika delar af landet, och dessa vänliga uppmuntringar hafva naturligtvis stärkt oss i vårt förut fattade beslut, att göra tidningen **Nytta och Nöje** så innehållsrik och läsvärd, som det står i mensklig förmåga att göra, så att den verkligen uppfyller hvad titeln lofvar.

En aktad insändare skrifver sålunda, att han »i betraktande af tidningens utstyrsel och innehåll» hoppas, att den »kommer att göra skäl för namnet», samt till slut, att »tidningen ensamt, om dess innehåll blifver i enlighet med första numret, bör utgöra fullkomlig valuta för de 5 kronor, prenumeranterna utlägga».

Och hvad innehållet beträffar, kan den vänlige insändaren, och med honom alla andra, fullt lita på redaktionens ärliga sträfvan.

OBS.! Såsom redan i n:o 1 är nämndt, kommer **Nytta och Nöje** att framgent utgå i stort, fyrasidigt format, inclusive prediko- och romanafdelningarne, men det skulle också kunna hända, att vi lemna våra läsare *åtta* sidor, exempelvis då något vigtigt och pikant är att meddela dem, och då hoppas vi, att de ej få skäl att klaga, utan tvärtom genom stigande uppmuntran ådagalägga sin välvilja gent emot den valuta, de erhålla.

I hvarje hem saknas

väl näppeligen den oundgängliga kaffeservisen. Som den samma alltid förr, eller sednare, blifver nött eller skadad, så behöfves derför understundom en ny uppsättning, och en sådan **ny** servis, dertill ovanligt vacker och felfri, bestående af kaffekanna, sockerskål, gräddkanna och **12** theskedar, allt af **nysilfver,** som i handeln betingar ett pris af intill 20 kronor, säljes nu genast, genom en tillfällig orsak, för det otroligt **låga** priset af endast **15** kronor, med dertill hörande **fri** låda, **fri** inpackning och fraktfritt till närmaste jernvägsstation. Expedieras äfven mot efterkraf. Önskar någon erhålla denna servis utan theskedarne, är priset 12 kr. 50 öre. Expeditionen anvisar.

En ny illustrerad tidning

med successivt stigande ***pris-premier*** (138 st.) från och med ***25*** kronor till och med

2,500 kronor!

Prenumerera på närmaste postanstalt så fort som möjligt på illustrerade tidningen **NYTTA OCH NÖJE**, utgifven af

J. O. ÅBERG.

God läsning för hemmet! Utsigt för en och hvar, att på fullt lagenligt sätt, genom lösning af prisuppgifter

vinna premier, icke i varor utan i **penningar,**

à 25, 50, 75, 100, 300, 700, 1,500 och *2,500* kronor.

Prenumerationspriset, inberäknadt postarvodet, utgör: Helt år **5** kronor. Tre qvartal 4 kr. Halft år 3 kr. Ett qvartal **1** kr. **70 öre.** En månad **70 öre.**

Tidningen utkommer en gång i veckan och lemnar, utom sjelfva texten, både en värdefull ***predikosamling*** och en ypperligt skrifven ***roman,*** den först nämnda afhandlande det nu varande kyrkoårets kommande sön- och helgdagar. Den sist nämnda, d. v. s. romanen, är en af de **mest fängslande** och har i utlandet väckt en **ofantlig uppmärksamhet** genom de lifliga skildringar, den innehåller.

Prenumerera genast, oeh I skolen ej ångra Eder! Tidningen vill blifva en sann vän i hvarje svenskt hem och redigeras så, att den kan sättas i händerna på hvem som helst. *Nytta och Nöje* finnes anmäld i svenska Tidningstaxan N:o 3, för den 10 Febr. 1893.

☞ **Icke allenast i städerna, utan äfven i landsorten kan prenumereras på närmaste postanstalt. Samma förhållande gäller också i Stockholm med de i dess olika stadsdelar befintliga postkontoren.** Utförligt **prospekt** finnes att läsa i n:o 1 af denna tidning.

det största intresse; att han såg ut att vara en vän af obestridligt värde och en särdeles farlig fiende.

»Nå, signor», sade damen ändtligen med ett graciöst, något spotskt leende, »har ni låtit mig komma hit till Wien blott för att betrakta mig så der?»

»Om förlåtelse, signora», svarade den hemlighetsfulle utan att råka i minsta förlägenhet, »jag kunde ej motstå det intryck eder skönhet måste göra på hvar och en, som ser den.»

Efter dessa ord framsköt han stolar för damen och sig sjelf och bad henne taga plats.

»Signora», återtog han, »ni har haft den godheten att till följd af en uppmaning från en obekant, utbyta det soliga Florenz mot det vida kallare Wien.»

»Min herre, jag är just ej rädd utaf mig», svarade damen, »och då brefvets innehåll så der temligen öfverensstämde med mina egna planer och önskningar, beslöt jag mig lätt att uppfylla den obekantes begäran, ehuru det namn som ni skrifvit under — —.»

»Åh! finner ni det anstötligt?»

»Nej; men ett svagare hjerta, än mitt hade kanske gifvit det en dålig betydelse.»

»Hvad gör namnet till saken?»

»Visserligen, men ni undertecknade eder: Mephisto. Vet ni ej att detta tyder på en ande som spinner mörkrets, eländets och det djupa förderfvets trådar?»

»Hm, man tyder det olika. Några kalla honom ötverhufvud för de andar, som utsända dårskaper och annat sådant lättare kram i verlden.»

»Jag finner den ena förklaringen lika litet förtroendeväckande som den andra,»

»Derför har jag också i beredskap en tredje.»

»Jag är särdeles nyfiken att få höra den.»

»Enligt min uppfattning är Mephisto äfven en ande, som på omvägar söker att ernå, hvad som ej kan ske på den raka, som har för sina ögon ett högt glänsande mål, men är tvungen att i dunklet arbeta för detsamma — —»

»Och som söker att använda andra för sina ändamål —»

»Som *förbinder* sig med andra», förbättrade den hemlighetsfulle brefskrifvaren med ett betydelsefullt leende, »följande den grundsatsen: tjenst mot tjenst.»

Damen sänkte sina blickar och tycktes öfverlägga ett par ögonblick.

Första kapitlet.

Röfvarbaronens presentation.

En klar vacker vårafton rullade en stor, tungt lastad resvagn genom Matzleinsdorferlinien in på staden Wiens område.

Framför vagnen red en postiljon, hvilken, tjenande körsvennen som vägvisare, slutligen stannade på en af bakgatorna i förstaden Wieden, framför en gallerport, der han, utan att stiga af hästen, ringde på klockan.

En man trädde ut ur ett litet hus invid porten, som han fullkomligt öppnade, så att resvagnen obehindradt kunde köra in på en vidsträckt borggård, hvilken i bakgrunden begränsades af en gammal massiv envåningsbyggnad, hvartill en stor bred trappa ledde.

Fönsterna i första våningen voro upplysta, liksom salen i jordvåningen, till hvilken ingången ledde direkt från terassen. I ett af våningens fönster syntes i det ögonblick, vagnen körde in på gården, en manlig skugga, hvilken dock genast försvann.

Vagnen stannade vid trappans fot; en betjent sprang från baksätet och öppnade vagnsdören. I samma ögonblick visade sig tvenne tjenare med lyktor på trappan för att upplysa densamma.

Omedelbart efter dem följde en temligen till åren kommen man med pudradt hår och helt och hållet svartklädd. Han gick raskt utför trappan och kom alldeles lagom att bjuda handen till stöd åt en ur vagnen stigande dam.

Hon var djupt beslöjad, och hennes ytterplagg, af mörk färg, var så vidt, att det fullkomligt dolde hennes växt. Hon kastade en nyfiken blick på den man, som vördnadsfullt bjöd henne sitt bistånd och tycktes först efter något betänkande mottaga detsamma.

Hon steg lätt och graciöst ned på marken och ilade med raska steg uppför trappan.

En annan dam, likaledes djupt beslöjad och i vid resdrägt, följde henne.

»Jag är beredd», sade hon, »att ingå ett sådant förbund med eder, om jag först får lära känna edert mål.»

»Vill ni tillåta mig att i dag ej lemna närmare förklaring. Ni behöfver mer än väl den korta tid, som kan lemnas eder, till hvila efter eder ansträngande resa. Har ni intet att fråga mig?»

En lätt rodnad färgade damens ansigte. Hon framtog nu om igen brefvet och genomögnade dess innehåll.

»Ni skrifver, att jag är i fara att göra en stor förlust?»

»Jag sade då ingen osanning.»

»Att min resa hit allena kunde bevara mig derför.»

»Nu, sedan jag sett eder, tviflar jag ännu mindre derpå.»

»Så dunkla ock orden äro i edert bref, kunde jag dock ej tveka om hvilken förlust som hotade mig.»

»Jag visste att en blott antydning skulle vara eder nog för att förstå.»

»Och från hvilken sida hotar då denna fara?» frågade den sköna qvinnan med en lätt skakning på hufvudet.

»Från två håll.»

»Ah!»

»Låtom oss tala öppet, signora Livia», fortfor mannen. »Ni älskar den nuvarande kejsaren.»

»Jag gör det.»

»Och ni har varit älskad tillbaka.»

»Har varit?»

»Må ni ej stöta eder på detta uttryck. Jag talar nu ej om kejsaren, utan om storhertigen af Toskana. Ni vann hans genkärlek och, hvad som förlänar er ett ännu större värde, är, att ni till och med var högt uppskattad af hans gemål. Man omtalar här, att storhertiginnan flere gånger låtit bära sin stickbåge till er, för att arbeta tillsammans med er.»

»Det är sannt men — —»

»Det hör ej hit, menar ni? Möjligt, men det bevisar dock huru högt storhertigen måtte älskat er när till och med hans gemål underordnade sig detta hans tycke.»

Signora Livia sänkte hufvudet och gömde pannan i handen.

»Storhertiginnan är en ädel, höghjertad fru, som ej fann något offer, som hon kunde hembära sin man, för stort.»

»Jag beundrar henne. Fruntimmer kunna i allmänhet lätt förmås att offra sin förmögenhet, sitt lif, för den älskade, men få äro de som kunna höja sig så, att de lugnt se en annan i besittning af honom. Louise måtte riktigt ha kunnat uppfatta ert fulla värde, innan hon gjorde en så svår uppoffring.»

STOCKHOLM
TRYCKT HOS NYA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET
1893.

Hofmästaren, ty en sådan tycktes den gamle herr'n vara, öppnade glasdörrarne och lät de båda damerna inträda i en stor försal, som var rikt prydd med blommor, statyetter och väggmålningar.

»Madame», yttrade hofmästaren på franska till den först urstigna damen, »var så nådig och följ mig.»

»Visa vägen», svarade hon efter ett kort dröjsmål. »Men, min ledsagarinna?»

Hofmästaren gick fram till ett bord, på hvilket en klocka stod, och ringde.

En tjenare i rikt livré inträdde.

»Gaspard», sade den gamle herr'n i det han visade på damens följeslagarinna, »för madame till hennes rum och gör henne bekant med husets förhållanden . . . laga äfven att ressakerna bli så fort som möjligt inburna.»

Efter dessa ord vände han sig med en bugning åter till den främmande damen.

»Är madame benägen att följa mig?» frågade han.

Hon vexlade några ord på italienska med sin ledsagarinna och gaf sedan med en nick tillkänna, att hon var beredd att följa honom.

De gingo uppför en klart upplyst, mattbelagd, trappa till första våningen, hvarest de först beträdde en mindre, blomstersmyckad försal, från hvilken flere höga med guldlister prydda dörrar ledde till husets öfriga rum.

En af dessa dörrar uppslog hofmästaren och bjöd damen med en bugning inträda. Sjelf stannade han i förrummet.

Raskt gick hon förbi honom.

Det rum i hvilket hon inträdde var stort och utstyrdt med bländande prakt, stora speglar, dyrbara målningar, rika tapeter, samt klart upplyst genom en från taket nedhängande astrallampa.

Damen hade ej en enda blick för all denna prakt, vid hvilken hon tycktes vara van, utan fästade sig uteslutande vid en högväxt man i elegant salongstoilette, som stod midt i rummet och med en djup bugning emottog den inträdande.

Mannen var maskerad.

En hel minut granskade de hvarandra stillatigande. Genom damens täta slöja blixtrade ett par eldiga svarta ögon, under det att genom öppningarne på masken, som helt och hållet dolde mannens anletsdrag, lyste ett par gråa mycket uttrycksfulla ögon.

Mannen bröt först tystnaden.

»Signora», började han med välljudande stämma på italienska språket, »jag helsar eder välkommen till Wien. Jag prisar edert mod, som tillät eder att göra en så lång resa, och tackar för den beredvillighet, som förmådde eder att, i enlighet med min bön, företaga den så snart.»

»Det är alltså ni som tillskrifvit mig detta hemlighetsfulla bref», sade damen i det hon visade en liten doftande biljett.

»Ja det är jag.»

»Jag känner er handstil men ej edert ansigte. Hvarför denna mask?»

Den maskerade visade på slöjan.

»Förtroende mot förtroende», sade han.

Damen började att aftaga slöjan och han att lösa upp knutarne som fasthöllo masken. Samtidigt föllo båda.

Det var ett par intresanta ansigten som nu visade sig.

Damens anletsdrag, som häntydde på en ålder af tjugusju, till tjuguåtta år, voro af stolt, beundransvärd skönhet. Ansigtsfärgen var något brun, men läppar och kinder strålade af en frisk rodnad. Ett rikt, glänsande, djupsvart hår böljade öfver hals och skuldror; vackra, fint tecknade ögonbryn hvälfde sig öfver ett par eldiga svarta ögon med långa silkeslena ögonhår, och emellan de halföppna läpparne visade sig en dubbelrad af perlhvita tänder. Damen bortlade äfven sin vida reskappa och visade sin i en tätt åtsittande sidenklädning inhöljda gestalt, hvars svällande former den lika mycket förrådde, som dolde, och hvilka tycktes vara af så stor skönhet, som om Praxiteles sjelf format dem.

Ett svagt leende lekte på hennes läppar, då hon bemärkte det intryck, hennes skönhet gjorde på den framför henne stående mannen.

Mannen å sin sida erbjöd en i sitt slag ej mindre intresant bild. Hans gestalt, en smula öfver medelmåttan, hade utmärkta proportioner och förrådde i hvarje rörelse elegans, parad med kraft. Ansigtsdragen voro kraftigt och djerft formade, hyn brun, läpparne uttryckte sinnlighet, pannan var hög och bred, ögonen voro stora och grå, fulla af uttryck och mod.

De stodo midt emot hvarandra som ett par kämpar, som vilja med ögonen mäta hvarandras krafter före striden och om mannen för sig sjelf tillstod, att damen var af en berusande skönhet; att ur hennes ögon talade mod, kraft och eld, så måste ock den sköna italienskan tillstå att hennes vis-à-vis, trots anletsdragens mindre regelbundna skönhet, var en man egnad att ingifva

Damen svarade intet, men gjorde en lätt afböjande rörelse.

»Anse mig ej för någon smickrare», fortfor den hemlighetsfulle. »Jag besitter någon menniskokännedom och drager deraf mina slutsatser. Kejsaren är en god, ädel man, men en man i hvars ådror det heta italienska blodet flyter. Han är i motats till sin döde broder, den anborne sonen af sin fader, af hvilken han ärft sin lefnadslust och sin kärlek till den skönare hälften af menniskoslägtet och måhända äfven sin — — obeständighet.»

Hans sköna åhörarinna blef, under det han talade, allt mer och mer upprörd, hvilket troget afspeglade sig i hennes ansigte.

»Ni bör ej finna er förvånad, min vän, ni förlåter mig ju, att jag redan nu begagnar detta ord, att det vid hvarje hof finnas många menniskor, hvilka för sina ändamål söka att begagna sig af herrskarens böjelser och svagheter, i det de omhulda dem, och att följaktigen äfven vid detta hof, vid hvilket just nu tvenne partier strida om väldet, hvar och en söker vinna monarken för sina idéer. Det ena, det talrikare, bygger sin lycka på obeständigheten, det andra på en sann, i hjertats innersta djup rotad, böjelse. Jag behöfver väl ej säga eder, att jag tillhör det sistnämnda.»

»Hvad hoppas ni af mig?»

»Allt! Leopold älskar eder. Eder anblick skall bortrycka bilden af henne, genom hvilken motpartiet söker att uttränga eder ur hans tankar.»

»Ah! först nu inser jag klart», sade donna Livia med darrande läppar, »att man vill gifva mig en medtäflarinna.»

Den obekante nickade medgifvande.

»Min herre, jag tackar eder att ni bedt mig komma hit», sade italienskan häftigt, i det hon räckte sin granne handen. »Det gäller en strid! Nåväl, jag vill upptaga den.»

Den hemlighetsfulle förde den skönas hand till sina läppar. Med sina klara ögon såg han genomträngande på den talande.

»Jag ser att ni är modig och beslutsam», sade han, »och det är halfva segern.»

»Hvem är min medtäflarinna?»

»En skön polska af god familj, from som alla polskor, intrigant som en fransyska och listig som alla slaviska qvinnor.»

»Och skön?»

»Mycket skön.»

»Skönare än jag?»

Den hemlighetsfulle betraktade henne med så eldiga blickar, att hon rodnade och en lätt darrning genomfor hennes lemmar.

»Nej», sade han, dock knappt hörbart.

RÖFVARBARONEN

ELLER

WIENS MYSTERIER

HISTORISK ROMAN

ÖFVERSÄTTNING

STOCKHOLM
FÖRLAG: NYTTA OCH NÖJE.

på denna lastfulla och syndfulla bana; utan af idel nåd och barmhertighet och för att försona oss med sig sjelf, ty han kan ej längre vara i ofrid och söndring med oss. Den vrede, han känt öfver våra synder, den låter han fara och tänker ej mera på, att vi förtjenat hans onåd. Han gifver oss i stället sin underbart rika nåd. Och tagen nu emot denna eder erbjudna nåd; tacken, lofven och prisen Herren för densamma, ty alla, som vilja, undfå denna dyrbara gåfva. Du, som hittills icke sökt Herren, utan varit en Jesu fiende; du, som blott söker friden i de nöjen, som denna verlden kan gifva, och har ett hjerta sönderslitet af denna verldens lustar och begär; du, som är en ljum kristen, så att Herren borde utspy dig ur sin mun; du, som är rik och yfves öfver ditt jordiska goda; du, som går i trasor och är så fattig, att du måste tigga ditt bröd vid annan mans dörr, kommen blott i ödmjukhet, i andlig fattigdom och söken denna Guds nåd, och han skall icke kasta eder ifrån sig, ty han har ju sagt: »Kommen till mig alle, som ären betungade, och jag vill vederqvicka eder.» Och denna vederqvickelse består i den nåd, som han skänker alla arme syndare, som med uppriktigt hjerta fly till honom.

I vår text heter det ju också: »jag hafver bönhört dig i behaglig tid och hulpit dig på salighetens dag. Si nu är den behagliga tiden, nu är salighetens dag.» Min kristen! Nu, just nu, i dessa ögonblick, kan du blifva delaktig af Guds rika och förbarmande nåd. Du behöfver icke vänta till dess den, eller den dagen randas, den, eller den timmen slår. Låt nu genast försona dig med din skapare och allt hvad du syndat, ingenting undantaget, skall vara dig förlåtet och helt och hållet förgätet. I detta ögonblick utsträcker han kärleksfullt och förbarmande sina armar emot dig. Kasta dina blickar på det kors, der han led för dina synder. Ur hans öppna sår flyter i rikligt mått nådens brunn och ur denna kan du dricka så mycket du vill och, märk väl, alldeles för intet. Der behöfver du ej fråga hvad det kostar; för intet får du dricka nåd och salighet. Kom sådan du är, hungrande och törstande, fattig och eländig, redan denna dag, ja denna

minut, ty i dag är salighetens dag; i morgon kan det måhända vara försent. Förstocken icke edra hjertan om I denna dag förnimmen Herrens röst; hvem vet om I i morgon skolen få höra denna stämma, som så mildt kallar eder: »Kommen till mig I alle, som arbeten och ären betungade, och jag vill vederqvicka eder.»

Då morgondagen randas och solen på nytt lyser öfver rättfärdiga och orättfärdiga, då äro kanske edra hjertan redan förstockade och då skolen I kanske till eder förskräckelse få erfara, att Gud, äfven i sin nåd och sitt förbarmande, icke låter gäcka sig. Låtom oss derför, dyre kristne, med djup och allvarlig ånger träda fram till nådastolen, och der skola vi då finna den nåd och den barmhertighet, som tillföra våra hjertan tröst och glädje! Ja, låtom oss alla redan i denna stund, på den tid oss hjelp behöfves, söka Guds rika och förbarmande nåd, den skall icke vägras oss!

Den andra frågan lyder så: Huru skola vi då kunna veta, att vi icke fåfängt undfått denna nåd? Märk väl, icke fåfängt, utan så att vi verkligen äro rättfärdigade inför Gud, så att vi undfått den helige andes gåfvor och kraft till att börja ett alldeles nytt lif till Kristi efterföljd och icke längre inom oss hysa den gamla menniskan, utan den nya hågen och den nya viljan? Det är också härpå, som vår text syftar, när den säger: »Vi förmana eder, att I ej undfån Guds nåd fåfängt», och vår epistel angifver också för oss många kännetecken på, att vi ej fåfängt hafva undfått denna nåd, såsom t. ex. i dessa orden: »Låtom oss ingen i någon måtto förargelse gifva, på det vårt embete må ostraffadt blifva. Utan låtom oss i allting bevisa oss såsom Guds tjenare, i stort tålamod, i bedröfvelse, i nöd, i ångest, i slag, i fängelse, i uppror, i arbete, i vaka, i fasta, i renlefnad, i förstånd, i långmodighet, i mildhet, i den helige Anda, i oskrymtad kärlek.» När allt detta och mycket mera annat, som aposteln nämner, finnes i en kristens hjerta, då har han förvisso icke fåfängt undfått Guds nåd. Men, käre kristne, hvilken af eder finnes, som kan säga, att han eger ett enda af dessa kännetecken, eller

sjelfve erfara, såsom det heter i vår epistel, nemligen att vi i verldens och Jesu fienders ögon »blifva såsom bedragare och dock sannfärdige, såsom okända och dock kände, såsom de, der dö, och si vi lefva, såsom näpste och dock icke dräpne, såsom bedröfvade och dock alltid glade, såsom fattige, och dock många rike görande, såsom intet hafvande, och dock allting egande.»

Dyre kristne, pröfven nu, om det så står till med eder, och om I med eder sjelfve kännen, att I hafven behof af allt; om I måsten säga till eder: »Jag har ännu fåfängt undfått nåden»; om I ären djupt bekymrade i edra hjertan, låten då, jag beder eder derom, i dag försona eder med Gud, ty nu är den behagliga tiden, nu är salighetens dag! Fallen ned för den Allsmäktige och utropen: »Gud misskunda dig öfver mig, syndare», och bedjen, att I mågen undfå en ny nåd, och detta icke fåfängt! Amen.

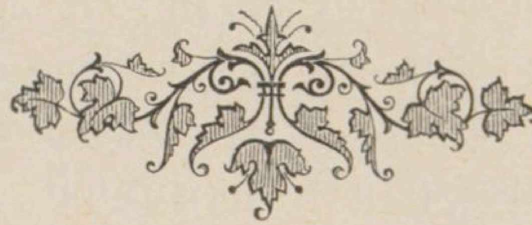

HÖGTIDS-STUNDER

I

HEMMET

EFTER DE BÄSTA KÄLLOR BEARBETADE PREDIKNINGAR PÅ ALLA KYRKOÅRETS KOMMANDE SÖN- OCH HELGDAGAR

STOCKHOLM
FÖRLAG: NYTTA OCH NÖJE.

att han eger dem alla? Hvem kan träda inför den helige Guden och säga: »Jag har dem alla?» Deri ligger å andra sidan icke en omöjlighet, att det ej kan finnas någon kristen, som ej eger dem. En sådan var apostelen Paulus, ty han egde dem alla. Han säger också: »Guds nåd hafver icke fåfäng varit i mig», och vidare tillägger han: »Varen mine efterföljare, käre bröder, och sen på dem, som så vandra, såsom I oss för en efterdömelse hafven.»

Den kristen, som en gång verkligen undfått Guds nåd och ser på sig sjelf, hvad upptäcker han månne då, om icke tydligare, än förut, hur syndig han ännu är! Han ser nu med klarare och skarpare blickar alla de brister, som ännu vidlåda honom; han ser sin fattigdom, sitt djupa elände, sina skröpligheter och mycket annat, som fattas honom, och han måste, likt publikanen, slående sig för sitt bröst, ångerfull utropa: »Gud misskunde dig öfver mig, syndare!» Och när vi, såsom denne publikan, dagligen och stundligen, ja, i hvarje ögonblick, allvarligt känna, att vi behöfva denna nåd, då kunna vi alltså sjelfve med säkerhet veta, att vi ej fåfängt undfått densamma. Af denna nåd, som vi i hvarje ögonblick äro i behof af, härflyter icke allenast vår försoning, syndernas förlåtelse och den rättfärdighet, som Gud oss tillräknar. Vår helgelse, den verkliga befrielsen från verlden och synden, hela vår nya lefnad, utöfvandet af Guds bud, vårt görande, låtande och framåtskridande, allt detta är också en gåfva af Guds oändliga och kärleksrika nåd, såsom Paulus i vår text säger: »Utan mig kunnen I intet göra», säger Frälsaren, och häraf kunna vi sluta till, att kännedomen om vår oförmåga att sjelfve kunna förvärfva oss dessa förmåner, utan att behöfva anlita Guds oändliga nåd, är det första beviset på, att vi ej fåfängt undfått denna nåd. Men ej får du, dyre kristen, stanna här och tro, att denna kännedom, som ofta kan blifva ett hyende för våra syndiga lustar och begär, är tillräcklig för din helighet, ty af dig sjelf kan du intet göra, utan allt gifves dig endast af nåd och förbarmande. Du får ej förmätet säga till dig sjelf: »Kristus har förlåtit mig alla mina synder; han har fullgjort allt; han är

min rättfärdighet och i honom är jag redan fullkomlig, helig och rättfärdig; detta är för visso sannt.»

Men, om du säger och tänker så, då lefver du ännu i syndasömnen och andlig död. Om du gör denna ljufliga lifskälla: tanken på, att du är ett med Kristus, till en täckmantel för din syndasömn och andliga död, i hvilken du befinner dig; om du gör denna vederqvickande balsam för de betungade, arbetande och sårade, så att säga, till ett sköljevatten för din tröghet och ljumhet, då har du antingen icke alls undfått den nåd, som du sökt, och detta vore i sanning mycket bättre, eller också har du fåfängt undfått densamma. Herren säger: »Ack, om du vore antingen kall eller varm, men efter du hvarken är kall eller varm, utan ljum, vill jag dig utspy utur min mun.» Dagligen, såsom barnet efter sin moders bröst, måste vi hungra och törsta efter rättfärdigheten; dagligen längta, gråta och bedja om den kraft till en ny och rättfärdig lefnad, hvilken kraft erhålles endast genom Jesus Kristus. Min vän, det händer dig, att du, om du är aldrig så djupt införlifvad med Kristus, gång efter annan stapplar, faller och syndar. Hvad har du då att göra? Jo, du måste både i dag, i morgon och alla dagar återigen börja på nytt, och skulle det hända dig, att du hvarken i dag, i morgon, eller framdeles skall kunna uppnå hvad du så innerligt längtar efter, nåväl, förtröttas ej, utan klappa ideligen, under tårar och böner, på Guds fadershjerta; hungra och törsta efter rättfärdighet och kraft och slutligen skall fadershjertat öppnas för dig; du har arbetat och varit betungad, och du skall äfven, enligt den Allgodes löfte, få vederqvickelse, och då har du på samma gång ej fåfängt undfått Guds nåd. Tänk på, du, min åhörare, hvilken salig förnimmelse du i din menskliga fattigdom skall erfara, när du i ditt hjerta känner förnimmelsen af den Allsmäktiges eviga nåd, som i öfversvinnerlig grad gjuter sin frid i ditt hjerta och gör dig kraftig, att motstå alla andra begärelser! Fly då till denna nåd; ödmjuka dig; var ännu en gång fattig, och i denna enkla fattigdom blifver du ändock rikare än den, som eger millioner af denna verldens gods och håfvor. Och detta kunna vi då

STOCKHOLM
TRYCKT HOS NYA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET
1893.

Första Söndagen i Fastan.

Text: 2 Cor. 6: 1—10.

Den text, med hvilken vi här skola sysselsätta oss, börjar med dessa ord: »Vi, såsom medhjelpare, förmana eder, att I ej undfån Guds nåd fåfängt.» Vårt ämne på denna högtidsstund må alltså blifva:

Må hvar och en se till, att han icke fåfängt undfår Guds nåd!

Den första fråga, som vi här måste gifva oss, lyder så: Hvad är det för en Guds nåd, som vi ej fåfängt må undfå, och hvaruti består den? Svaret ligger i de ord, som omedelbart föregå vår text, och som lyda så: »Gud var i Kristus och försonade verlden med sig sjelf och förebrådde dem icke deras synder och hafver skickat ibland oss försoningens ord. Så äro vi nu sändningabud i Kristi stad, ty Gud förmanar genom oss: Så bedje vi nu i Kristi stad, låten försona eder med Gud. Ty den, som af ingen synd viste, honom hafver han för oss gjort till synd, på det vi skulle varda Guds rättfärdighet genom honom.» Se der, mine åhörare, den stora, allt menniskoförstånd öfverstigande, nåd, som han bevisar oss, arme syndare! Han som är alltings skapare och derför alltings Herre, han förnedrar sig sjelf ända derhän, att han antager vårt kött och blod och blir en vanlig menniska, uppenbaras för oss och bor ibland oss. Hvilken nåd har han ej derigenom bevisat det arma menniskoslägtet! Och hvarför bevisar han oss denna nåd, då han i en tjenares skepelse uppenbarar sig för oss? Ej för att döma och fördöma verlden; ej för att döda och förbanna oss, hvilka, oaktadt vi vetat, att vi genom vårt trots, våra synder, öfver oss samlat hans vrede, ändock fortgått

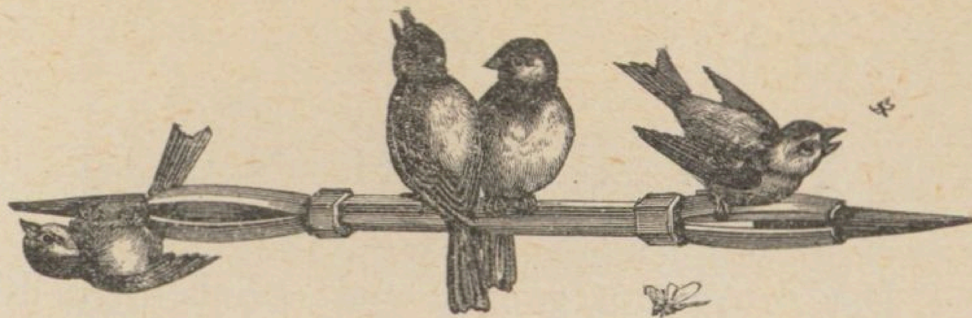

Nytta och Nöje

TIDNING FÖR HEMMET

N:o 3. | Fredagen den 3 Mars 1893. | 1 Årg.

Annonspris:
50 öre pr nonpareillerad om 40 bokstäfver.
1 nonpareillerad motsvarar $5^1/_2$ Centimeters **bredd.**
9 nonpareillerader motsvara 2 Centimeters **höjd.**

Redaktör och ansvarig utgifvare: **J. O. ÅBERG.**
Tidningens Expedition, öppen kl. 10—11 f. m. N:o 35 Narvavägen. Stockholm.
Stockholm, Nya Tryckeri-Aktiebolaget, 1893.

Prenumerationspris
(postbefordringsafgiften inberäknad)
Helt år . . . . . . 5 kr. Halft år . . 3 kr.
Tre qvartal . . . 4 „ Ett q vartal 1 „ 70 öre
En månad . . . 70 öre.

"UPPFOSTRAN".

"Uppfostran"

Hur mången gång i det menksliga lifvet uttalas ej detta ord! På hur uppfostran försiggår, beror allt som oftast en menniskas görande och låtande; hennes tillkommande dagar.

Och äfven till djurverlden har denna uppfostran sträckt sig, och detta är ju heller icke underligt, ty i många fall är det fyrbenta djuret mera läraktigt och till och med hänsynsfullare än det tvåbenta (menniskan).

Se blott på den lille pudeln, hur bedjande, och på samma gång undergifvet han sträcker fram sin tass för att få den lilla sockerbit, som hans lilla vackra vänninna räcker honom!

Denna lilla vackra scen, så tilltalande i all sin enkelhet, är en anslående bild ur både det menskliga och det djuriska lifvet. Skälmaktigheten lyser ur flickans, och trohetens ur hundens ögon. Att de äro goda vänner, det synes nog, men, lilla uppfostrarinnan vill, synbarligen, att hennes discipel skall så fort som möjligt iakttaga hennes lärdomar. Måtte hon lyckas i sitt »uppfostrande» värf!

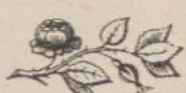

En stor-kaxe.

Berättelse

af

J. O. ÅBERG.

(Forts.)

Under det Tjär-Olle talade hade tvenne personer, obemärkte så väl af den upproriska massan som af Didrik Ulfsson, hvilkens blickar med den ängsligaste uppmärksamhet och utan återvändo följde de minsta rörelser, som massan gjorde, närmat sig platsen för de lifliga scenerna. De tvenne personerne voro den unge ryttaren och Erland Gudmundsson. I den först nämndes anlete kunde man läsa de mest vexlande sinnesrörelser, och ej heller den unge fiskaren var fri från dylika.

Tjär-Olle hade emellertid befallt några drängar, att från baksidan anfalla boningshuset, och de hade redan närmat sig ena knuten, då ryttarne plötsligt trädde emot dem och sporde i barsk ton, under det han drog den långa och blanka huggvärjan:

»Hvad viljen I?»

Denna plötsliga och oförmodade uppenbarelse kom drängarne att studsa tillbaka. Åsynen af ryttaren med det hotfullt dragna svärdet betog dem också till en början målföret.

Slutligen fick en af dem så pass mycket mål i munnen, att han, fastän stammande, kunde utbrista:

»Vi — — vi — — skulle just — — just — — nu gå till — — till — —.»

»Icke ett steg längre», afbröt ryttaren barskt. »Tillbaka!»

Då Tjär-Olle fick syn på den så käckt och bestämdt uppträdande ryttaren, föll hans öfvermod ej så litet och han visste till en början ej hvad han skulle säga. Ännu mera förbryllades han af de frågande blickar, som hans kamrater gåfvo honom. Det gick också med honom som med drängarne, äfven han mistade till en början talförmågan.

Och fogden Didrik Ulfsson? Han, som, efter hvad den gamle fiskaren Gudmund sagt, bar ett ingrodt hat mot alla kringströfvande knektar och gerna passade på hvarje tillfälle att genom häktning visa detsamma, han prisade nu i sitt hjerta den unge ryttarens uppträdande i så läglig tid, och utropade med sin starkaste stämma:

»Håll packet en stund i tygeln och jag skall rikligt ersätta dig!»

Derpå aflägsnade han sig skyndsamt från fönstret, dit Gerda i stället modigt framträddé.

Det dröjde en ganska god stund, innan den från stora Svälingholmen kommande farkosten hann fram till de nödställde och huru stark Erland än var, så började han omsider känna hur hans armar mer och mer slappades under bemödandet, att hålla den unge, och till sina kroppskrafter svagare, ryttaren i upprätt ställning.

Denne sist nämnde hjelpte visserligen till så mycket han förmådde och till en början stod han sig äfven ganska godt, men småningom tog tröttheten öfverhanden och han började känna sig allt mera matt.

Gudmund var förtviflad. Till nödsignal svängde han ifrigt sin mössa, och upptäckte äfven till sin stora glädje, att den lilla båtens segel skotades ännu hårdare. Den lilla farkosten bokstafligen flög öfver vågorna, så att skummet af den yrde upp öfver bogen.

Åsynen deraf skänkte den uttröttade ryttaren ytterligare krafter för några minuter, men det kalla vattnet, och de förnyade ansträngningarne vid att få säkert fotfäste på den hala och slippriga bottnen gjorde också sitt till att mer och mer nedsätta krafterna hos de förolyckade. Det var förfärliga ögonblick för dem, ty i hvarje sekund hotades de med döden.

Slutligen började Erland att ropa och skrika så mycket han förmådde och det var nu, så att säga, i »grefvens tid», som den lilla farkosten hann fram, ty den unge ryttarens hufvud begynte att sjunka allt mer och mer ned mot bröstet.

»För Guds skull, tag ett duktigt tag, fader Jakob», ropade Erland bråskande, »annars sjunker han ovilkorligen».

Den gamle fiskaren från den största af Svälingholmarne lutade sig hastigt öfver relingen och lyckades äfven att i första greppet få ett säkert tag i kragen på ryttarens blå rock. Med tillhjelp af Erland blef han derefter icke utan möda uppdragen i båten, hvilken, sedan Erland också kraflat sig upp i densamma, vände och styrde kurs mot gamle Jakobs hem.

Efter ett par timmars delvis god och delvis orolig sömn öppnade ändteligen den unge ryttaren ögonen och såg sig förvånad omkring. Denna hans förvåning blef också, om möjligt, ännu större, då han fann sig ligga så godt som naken i fiskarens enkla pinnsoffa och med en stor del af dennes kläder till skydd öfver sig. Midt emot honom sprakade en väldig brasa i den stora spiseln och framför denna vore hans genomvåta kläder upphängda till torkning.

Ryttarens förvåning tog sig till slut uttryck i detta, fullt berättigade, spörsmål:

»Hvar är jag?»

Den gamle fiskaren, som hittills sutit i en vrå och ifrigt lagat ett af sina illa ramponerade nät, trädde fram och svarade på den framställda frågan, samt fortsatte:

»Jag håller på att åt eder göra i ordning en varm dryck. Se så», fortfor den gamle, välmenande, då ryttaren gjorde min af att resa på sig, och tryckte honom med mildt våld åter ned i soffan, »ligg nu stilla till dess edra kläder hunnit riktigt torka, och det sker nog snart. Annars kunnen I lätt ådraga eder en svår förkylning, och dertill vill jag alls inte vara orsaken».

»Hvar är min olyckskamrat?» sporde ryttaren och såg sig forskande omkring.

»Han står ute på vedbacken och gör i ordning så att vi kunna få det riktigt varmt här inne».

Den unge ryttaren måste, hur ogerna han än ville det, ligga stilla nära nog ett par timmar. För att göra tiden så dräglig som möjligt, inledde ryttaren ett samspråk angående de allmänna förhållanden i orten.

Gubben Jakob skrädde minsann icke orden och hade Didrick Ulfsson kunnat höra de omdömen, som fälldes om honom, skulle han blifvit alldeles gröngul af raseri, isynnerhet när den gamle fiskaren till slut utropade:

»Det sägs, att kungen håller strängare efter fogdarne nu, än tillförne, och om han endast ville komma hit till trakten, så skulle jag inte vara sen att låta honom få veta fogdens syndaregister, och hur — —».

»Jaså, det är så stort», afbröt den unge ryttaren med en viss häftighet. (Forts.)

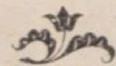

Finten lyckades.

En grefve och godsegare någonstädes i våra landsändar hade gång efter annan lofvat sin kusk, en gammal trotjenare, en vinterpels. Men, då grefven ej höll sitt ord, beslöt kusken att erinra honom om löftet och detta gjorde han äfven på ett sätt, som var i högsta grad originelt.

En juldagsmorgon skjutsade han grefven till kyrkan. Bänken bakom den grefliga familjens var afsedd för dess tjenstefolk och der tog äfven kusken rum, med afsigt alldeles bakom sin husbonde.

Som kändt är öppnas alltid hos oss julottan med den herrliga psalmen (n:o 55): »Var helsad, sköna morgonstund». På samma melodi sjöng äfven kusken med kraftig stämma fram sin påminnelse sålunda:

»Vår grefve lof't en pels i fjor.
O, hvad den pelsen blifver stor,
när den en gång blir färdig!
Men, om jag ej den pelsen får,
är grefven uppå denna går'
en sådan kusk ej värdig.
Lofva gåfva,
och ej hålla
hvad kan vålla
syndens våde
gif mig pelsen, eders Nåde!»

Hvilka känslor, som besjälade grefven både under sången och fortsättningen af gudstjensten, kan man lätt tänka sig. Då han sedermera steg i slädan, yttrade han endast:

»Ack, din erkekanalje!»

Men, åtta dagar derefter, då färden ställes till nyårsottan, ståtade kusken i en splitter ny pels.

Sturle.

Från gamla tider.

2. Sinnesnärvaro.

En af de mest beryktade af de finska städerna är den i Savolaks belägna Villmanstrand, som spelar en ej så liten roll i de krig, som fördes mellan Sverige och Ryssland, särdeles under Fredrik I:s regering. I Sverige funnos då tvenne mäktiga parti, hvilka ömsevis kämpade och erhöllo öfvermakten, nemligen fredspartiet (mössorna) och krigspartiet (hattarne).

Vid riksdagen i Stockholm år 1741, då hattarne lågo öfver, fattade hemliga utskottet det okloka beslutet, att förklara Ryssland krig och det oaktadt det visste, att hären i Finland ännu ej var mogen till att upptaga striden med den öfverväganda ryska makten. Hans Magnus Buddenbrock, som var kommenderande general i Finland, utfärdade också genast krigsförklaringen och ej långt derefter blef den af generalmajor Karl Henrik Wrangel anförda svenska styrkan, uppgående till 3,300 man, af mer än 10,000 ryssar anfallen vid Villmanstrand. Då morgonen af den 23 aug. 1741 randades, befunno sig de fiendtlige härarne öga mot öga.

Den nu oundvikliga striden började vid middagstiden. Kanonerna öppnade den. Här utmärkte sig på ett lysande sätt Södermanlands regemente, som flere gånger dref ryssarne tillbaka. Hänförde af sin framgång bröto nu södermanländingarne och dalkarlarne den svenska

linien och började att ifrigt förfölja ryssarne. Detta gjorde,att de sist nämnde med all makt vände sig mot svenskarnes venstra flygel, som efter en hårdnackad strid helt och hållet förstördes. Wrangel, som befann sig der, sårades. Alla officerarne vid Vesterbottens regemente hade fallit, men ändock kämpade det en redlig kamp under anförande af en af regementets korporaler. Denne tappre krigares namn var Karlberg. Under det striden som värst rasade, upptäckte han den på en sten sittande Wrangel. Inom några ögonblick stod han framför sin chef.

»Herr general», utbrast den tappre korporalen, »om vi blott kunde få en officer att anföra oss, så vilja vi ännu kämpa för eder och segern!»

Den af sina plågor utmattade generalmajoren betraktade några ögonblick den modige korporalen med synbar beundran och sade derpå med svag stämma:

»Min son, kan du uträtta något till vårt bästa, så gör hvad du kan. Du har dertill min tillåtelse!»

Det blixtrade till i Karlbergs ögon. Raskt ilade han tillbaka till sina kämpande kamrater, grep sjelf regementets fana och tog ledningen af striden om hand. Skjutande åt alla sidor försvarade sig vesterbottningarne med ett raseri, som gjorde att en af de ryske befälhafvarne ville med ej mindre än 6 bataljoner tillfångataga eller alldeles nedgöra dem. Det var då som den ryske öfversten Keith ädelmodigt yttrade:

»Nej, det skulle vara en stor skada om så tappert folk hjelplöst skulle tillintetgöras af öfvermakten. Må de i ro draga sig undan.»

Så skedde, och vesterbottningarne, dalkarlarne och södermanländingarne, som genom sin tapperhet inlagt ovansklig ära i detta olyckliga slag, fingo ostörde draga sig tillbaka till staden.

Men, den största äran inlade ovedersägligen den tappre korporalen, som också till belöning derför blef underofficer. Han hade allt många sina gelikar, men endast hans namn har bibehållit sig i häfderna allt intill denna dag.

—npt.

---

3. En envis biskop.

Om Johan Gezelius den äldre född i Gezela rusthåll, Romfartuna socken af Vestmanlands län, den 3 februari år 1615, biskop i Åbo och prokansler för der universitet, samt död derstädes den 20 januari 1690, veta gamla handlingar att förtälja åtskilligt smått och godt, belysande den anda, som då var rådande vid nämnda universitet, En hans biograf skrifver nemligen:

»Det nit, hvarmed Gezelius kämpade mot alla slags missbruk och oordningar, och den stränghet, han ofta måste använda, gjorde honom väl icke älskad, men skulle dock förvärfvat honom en oinskränkt aktning, om icke denna senare i någon mån blifvit minskad af svagheter, hvarifrån de berömdaste män sällan äro fria, ehuru de ofta undfalla efterverldens kunskap. De svagheter, som utgjorde skuggdragen i denna kraftfulla karakter, voro envishet och en allt för öfverdrifven ömtålighet om sin myndighet, under det han å andra sidan syntes vara nog eftergifvande för sin hustru och sina döttrar; så klagar konsistorium, att han redan från sin ankomst sökte framhafva sina döttrar, ehuru de då blott ännu voro *slinkor*, framför professorernes döttrar; att han påyrkade *en civil inspektion öfver studenterne*: uraktlät ofta att bevista de akademiska högtidligheterna, hvilket uttydes såsom förakt, o. s. v. Af dessa och flere anledningar var förhållandet emellan prokansleren och de fleste professorerne ingenting mindre än godt, och emedan deras tvister ofta drogos inför kansleren, den store grefve Brahe, måste han ofta tilldela båda parterne än allvarsamma bannor, än vänliga förmaningar till sämja och enighet. Mest förargelse väckte den rättegång, som i Gezelii namn, ehuru honom ovetande, blef börjad emot domprostinnan Alanus, som hade skickat hans sjuka hustru en dryck, hvilken hon påstod vara förgiftad, ehuru den dock var ganska oskyldig, såsom beredd af hästdynga, gammalt öl, saffran och muskott. En tid derefter blef han äfven invecklad i en rättegång med pastor Vallenius, som i en aftonsångspredikan, med åsyftning på biskopens hus, talat om dem, *som kläda sig öfver sitt stånd, på det de skola locka till sig höga ståndspersoner.* En af hofrättspresidenten, riksrådet Creutz' söner hade nemligen fattat tycke för någon af biskopens döttrar, hvilken förbindelse af presidenten ej allenast ogillades, utan hade han jemväl uppmanat Vallenius till detta anfall. Hans excellens hade väl i förstone tålt, att hans son ibland omgicks i biskopens hus, men efter de blefvo så djerfve att de begynte tala om frieri och giftermål, biskopens dotter och hans excellens' döttrar tillskref, att de intet skulle se surt på henne, *den geten, som hatas, trifves bäst, jemväl ock skickade hans tu båd på en timma, kunde hans excellens detta ej längre lida.*»

Vi se tydligt häraf, att det egentligen endast var småsaker, mången gång beroende på afundsamhet och ren kitslighet, som voro orsaker till mycken split och tvedrägt äfven inom det andliga ståndet. Och denna söndring fortfor i långliga tider derefter, och läser man handlingarne derom, skall man finna, att »den gamla goda tiden» icke just är så mycket att fika efter att få den tillbaka. Men hvarje tid har sin sed, och om ett par hundra år skall kanske forskaren med afseende på vår tid säga ungefär detsamma, som här blifvit sagdt om sextonhundratalets seder och bruk.

Sven.

På isen.

Det var ett märkvärdigt ihärdigt snöande under denna vinter. Dag från dag läggas alltid hinder i vägen för mig att komma ut till Brunnsvikens skridskobana för att der träffa Rudolf. Man kan sannerligen bli nedstämd för mindre. Hvad tjenar det nu till att jag fått mig ett par nya skridskor, då jag inte kan använda dem. Så förargligt!»

Det var den lilla näpna fröken Karin, som på detta sätt gaf sin förtrytelse luft inför en väninna, och erkännas måste äfven, att den lilla skönheten till en del hade rätt. Alla de glada och rosiga förhoppningarna om att få träffa hjertevännen, osedd af de spejande föräldrarnes argusögon, höllo icke längre streck, och i harmen häröfver var det som »lilla nåden» temligen omildt stampade i det bonade golfvet och rynkade de fint penslade ögonbrynen. Det var dock en liten tröst, när väninnan kom med detta inpass:

»Inte så häftig. Jag råkade i dag på morgonen farbror Anders och han brukar alltid vara sannspådd i fråga om vädret. Han sade nemligen, att det ej skulle dröja många timmar, innan vi ha omslag i väderleken, ty nu för tillfället värkte icke hans liktornar på högra foten. Han spådde vackert väder tills i morgon.»

»Asch, det är bara pjosk», menade lilla Karin och gjorde en tvär knyck på den bländhvita och finhyllade halsen. »Jag tror inte alls på sådant der.»

»Tror du inte?»

»Nej. Både pappa och mamma ha sagt det och jag litar mera på dem, än på din farbror Anders.»

Och med dessa ord snurrade lilla Karin ut i ett annat rum för att i ensamheten utgjuta sin smärta och drömma om det stundande mötet på Brunnsviken. Hur det var, kunde hon ändå icke underlåta att grubbla öfver väninnans ord. Och det plägar ju nästan alltid vara så, att man gerna tror på det man längtar efter.

Andra dagens morgon hade knappt hunnit bräcka, förrän liten Karin hoppade ur bädden och gläntade en smula på gardinen. Och hennes fylliga läppar drogo sig till ett så innerligt godt leende, när blickarne möttes af en fullkomligt molnfri himmel och det var med en verklig hänförelse som hon utropade, i det hon slog de mjuka händerna tillsammans;

»Du hade ändå rätt, farbror Anders! Aldrig mera skall jag tvifla på dina liktornar!»

Ja, dagen blef också strålande vacker och när det började lida ett stycke framemot klockan tolf, sågs liten Karin, glad och lycklig i hågen, skynda in i den till Hagaparken gående spårvagnen. Snart finna vi henne också på den utanför Stallmästaregården belägna skridskobanan, innefattad i sin gröna och hvita ram af den nämnda parkens och Bellevues delvis snöhöljda träd.

Knappast ditkommen möttes hon af föremålet för sin kärlek och nu svunno timmarne som minuter, under det de unga i djerfva cirklar och kroklinier svängde om på den vida banan.

Sådan sport står icke tropikernas barn till buds. Väl längta nordens barn efter vår och sommar, men äfven den stränga vintern har sina ej så få behag. Det stärkande i nordankylan, det hänförande af en äkta nordisk vinter, det uppväger mer än en gång sommarens qväfvande hetta. Blodet rusar så varmt genom ådrorna, under det kinderna glöda och blickarne tindra; bjellrorna klinga så muntert och nog vet litet hvar, att vinterns behag mången gång äro lika stora och angenäma som sommarens.

Skäggald.

Pekorale.

Såsom prof på qvinnotyranniet meddelas här följande:

»Här nedan en händelse som intimmat.

En skräddare, som hade en hustru af äkta slaget, åtminstone var hon det när hon hade tagit en tår på tand. Vid ett sådant tillfälle författade son hans med gråtande tårar följande rim.

I Åsaka socken föddes. Jag
Så liten bräckerlig och Svag.
från barndomens dar. Jag skor har jort
för herre dam i stad och ort.
Och sypit ej och ej spelt kort.
de enda synder Jag har jort.

Och nu är Jag en Gammal man.
det ser väl den som Räckna kan.
Jag föddes Artonhundratrettitre.
i Juli månad den 20:de.
det har du nu fått veta.
och nedanföre skrifvit står, vadt Jag ochså fick heta:

Min fader han är skräddare till både
Kropp och Tröja, när han har druckit
något vin då höres mor min stoja,
nu är du full ditt yrsla Svin.
nu Skall du ha på pällsen.
Då Ropade min yngre bror
Ack Käre Gustafv frällsen.

I sängen lade han sig då och Jämrade sig illa
tu hanses hustru värre var än söta Jäppes nilla
en erick hade hon och så den han fick ofta Smaka
på Både armarne och ben så att det Riktigt Braka

Skall du ditt yrsla föllesvin,
för störa allt i bränne vin

och sedan sälja huset och du din arme stackare kan hända dör i Ruset. · då blir Jag änka Ja Ja men; sen kan Jag få en annan man som nog kan Bli från kruset

Då tänkte Jag som var ett Barn skall Jag en hustru hafva skall Jag dock ej Bli Bästa Bror tu Jag tar seden efter mor, och Jag skall henne Draga, med samma erick far min fick tills hustrun Blir i Redigt skick.

A. Lindgren, författare».

Axplockning.

Fridlös. En person frågade en annan: »Kan du säga mig, när menniskan verkligen får frid i sitt bröst, eller om hon kan få det?»

Svaret lydde:

»När Östersjöns böljor slå mot Norges urgamla hällar; när den gröna ödlan krälar på demantehällen och när kropp och själ tillsammans nedmyllas i det tysta, djupa, då ändteligen får menniskan frid i sitt bröst.»

Således aldrig!

En samvetsfråga. Tacksamma föräldrar firade en gång en fest för en af socknens småskollärare. Under festens gång föreslog en af nämndemännen en skål för hedersgästen och slutade med dessa ord:

»Länge lefve skolläraren Barkén!»

Dennes svar lydde kort och godt så:

»Jag får tacka så mycket, men *hvaraf?*»

Pristäflan.

Genom att *nu genast* prenumerera på den fint illustrerade och med god läsning försedda veckotidningen **Nytta och Nöje,** tidning för hemmet, kunna de *fem första* och de *fem sista* af de täflande, hvilka senast den 22 mars till redaktionen af **Nytta och Nöje,** Stockholm, insända rätt svar på den framstälda frågan, vinna hvar för sig ett pris, bestående af kontant 25 kronor. Förhöjningen af dessa pris är naturligtvis betingad af den anslutning, som prenumerationen vinner; dock äro 25 kr. det minsta pris, som utdelas, och pristagarne hafva i sådant fall ej endast tidningen gratis, utan äfven 20 kronors tillökning i sina kassor.

Den fråga, som framlägges till besvarande i denna pristäflan, lyder så:

Hurudan blir väderleken i Göteborg den 24 mars detta år?

Svaren skola, såsom ofvan är sagdt, för att kunna upptagas till pröfning, hafva kommit redaktionen till handa *sednast den 22 mars.* Gissningsdagens väderlek kan sedan fullt konstateras med stöd af de vanliga väderleksuppgifterna i Aftonbladet, stora upplagan, hvarifrån denna uppgift sedermera införes i n:o 7 af *Nytta och Nöje,* fredagen den 31 mars.

De *fem första* och de *fem sista,* hvilka gissat rätt, erhålla, i öfverensstämmelse med prospektet, derefter ofördröjligen sina pris i postanvisning.

De nio ord, som i våra väderleksunderrättelser begagnas för att tillkännagifva de olika väderleksförhållandena på skilda orter i vårt land under denna årstid, äro:

Dimma, disigt, halfklart, klart, mulet, nästan klart, nästan mulet, regn, snö.

Bland dessa ord skall det gissas på *blott ett enda* och ej på flera, ty då uteslutas svaren ur täflingen.

OBS.! Svaren kunna insändas äfven genom brefkort, hvilka öfver hela Sverige kosta endast 5 öre. Pristagaren underrättas, sedan gissningsdagen tilländalupit, om, att han vunnit, och skall han för att utfå sitt pris insända postqvitto på, att han före den 22 mars prenumererat på **Nytta och Nöje**.

Orsaken till, att redaktionen vidtagit den anordningen, att låta äfven de *fem sista,* som gissat rätt, få deltaga i täflingen, är den, att också aflägset boende, som hafva en längsammare och längre postgång, ej må blifva lottlöse vid pristäflingen.

Hon fann sig.

(En anekdot om Bismarck). Då konung (sedermera kejsar) Wilhelm år 1866 återvände från krigsskådeplatsen, var ett festligt mottagande beredt honom i Görlitz, då unga damer till honom öfverräckte lagerkransar. Äfven Bismarck fick del af denna hyllning. »Nej, min nådiga sade han till den unga dam, som till honom öfverräckte en krans, »jag förtjenar icke denna ära, ty jag har icke varit med bland de stridande och har alltså ej någon del i segrarne!»

I första ögonblicket gjorde denna invändning den unga flickan häpen och bragte henne ur fattningen, men hon fann sig genast och svarade:

»Men eders excellens har ju börjat kriget». Leende mottog Bismark kransarne.

Breflåda.

Landsortsprenumerant. På grund af eder förfrågan, rörande sättet för insändande af svaren på prisuppgifterna, får här meddelas, att dessa svar skola sändas *endast genom posten* i bref, eller brefkort, ty derigenom sker ingen mannamån, utan alla blifva likställda.

»Hvad kan förmå er att tro detta?»

»Jag kan ej besvara er fråga, jag tycker mig blott känna, ana det; aning eller instinkt, benämn det hur ni vill.»

»Nåväl! vi skola ej förlora vår blonda skönhet ur sigte. För närvarande har hon ännu ej utträdt ur sitt dunkel, under det polskan redan visat sig på skådeplatsen. Henne måste alltså våra första mått och steg gälla.»

»Hvad är hennes namn?»

»Wanda von Prohaska.»

»Jag skall ej glömma det. Prohaska, hur barbariskt det låter.»

»Det är ej passande för det mjuka italienska språket; de hårda tyska tungorna komma dock lätt tillrätta dermed.»

»Det skall ändock ej försvinna ur mitt minne, men jag måste mycket öfva min tunga för att säga det rätt.»

Den obekante uppsteg och tog sin hatt som låg på kaminkransen.

»Ni aflägsnar er?» frågade Livia.

»För att öfverlemna er åt den hvila, ni så väl behöfver.»

»Jag är ej trött.»

»Detta hus står till er tjenst; befall här som herskarinna öfver allt hvad det innehåller. Men tillåter ni mig en bön?»

»Tala min vän.»

»Lemna ej huset förr, än ni från mig fått underrättelse, att ni kan göra det utan fara.»

»Jag är främmande och obekant, så att det förefaller mig ej svårt att gå eder önskan till mötes.»

»Skrif ej heller till — — ni vet hvem jag menar. Han omgifves här af många personer, som hafva enskilda intressen och man är just ej särdeles nogräknad i valet af medel.»

»Ni fruktar, att man kunde tillegna sig brefvet?»

»Det vore ej omöjligt; och om man äfven ej ginge så långt, så är jag öfvertygad att man skulle läsa det innan det komme i hans händer och detta skulle lemna förtidig underrättelse åt våra motståndare och, ni vet, en förberedd fiende är dubbelt farlig.»

»Edert råd är godt, jag skall följa det.»

Den främmande förde den sköna italienskans hand till sina läppar.

»Våra intressen gå hand i hand», sade han. »Jag återkommer i morgon för att öfvertyga mig om ert välbefinnande.»

»Går ni, utan att säga mig edert namn?»

»Nåväl, Mephisto.»

»Godt, min hemlighetsfulle vän, i dag vill jag låta nöja mig härmed; i morgon tager jag endast emot eder om ni anmäler er under ert verkliga namn.»

Den hemlighetsfulle bugade sig och lemnade rummet.

I förmaket mottogs han af hofmästaren, som ledsagade honom utför trappan.

»Hippolit», frågade den obekante sakta, »har ni utfört min befallning?»

»I alla hänseenden, Eders —»

»Tst, ingen titel, intet namn. De tjenare som ni utvalt, äro väl pålitlige?»

»Som jag sjelf.»

»Se väl till, att madame ej får något skäl att klaga.»

»Ni skall blifva nöjd.»

»Och, jag ålägger er det en gång för alla, ingen slipper in i huset som ej ger det öfverenskomna tecknet,»

»Alla anstalter äro vidtagne.»

Den obekante nickade åt sin förtrogne och trädde ut genom gallerporten åt gatan.

Det hade emellertid blifvit natt.

Den hemlighetsfulle gick med raska steg till nästa gathörn, vid hvilket en vagn väntade, hvars dörr en i enkelt mörkt livré klädd tjenare öppnade.

Sedan den ankommande intagit sin plats i vagnen, hoppade tjenaren upp på kuskbocken och gaf tecken att köra.

Åkdonet rullade genom Kärntnerporten åt stadens inre och stannade på nya torget.

Den obekante steg ur och fortsatte vägen till fots inpå Seilergatan, hvarest han inträdde i Hotel Matschakerhof, hvilket alltid åtnjutit ett visst anseende.

Matsalen var tom på gäster, ty det var nära midnatt; blott vid ett bord i ett hörn af salen satt ännu en liten man af jovialiskt utseende, men allt för ungdomligt klädd i förhållande till det skrynkliga ansigtet och det grå håret.

Han hade hvit halsduk, blå frack med blanka knappar, stor spetsig hatt, knäbyxor, randiga strumpor och snörskor. De små magra händerna voro nästan gömda i stora spetsmanschetter.

När vår hemlighetsfulla bekantskap inträdde, förde vår lille man en lorgnett till ögat, uppreste sig hastigt och skyndade emot honom.

»Ah! baron», sade han i snörflande näston, »jag började redan tvifla på er punktlighet.»

»Troligen i detta nu; nöden hade drifvit dem dertill, men emellertid anser jag desse båda gynnare istånd till de djerfvaste skurkstreck.»

»Hvad menar ni dermed?»

»Att de med tillhjelp af baronessans guld inom kort skola spela en rol i sällskapslifvet och sålunda snart i grunden ruinera den stackars damen.»

Den obekante försjönk i djup eftertanke.

»Det får ej ske, Burger», utropade han slutligen, »man måste vidtaga några åtgärder emot de båda skurkarne.»

»Jag känner hvar de bo.»

»Ni är en perla, hvar bo de?»

»Vid Naglergatan i Neubad.»

»I ett hus med två utgångar, som leda till olika gator; skälmarne äro praktiska.»

»Ni känner till stället?»

»Jag måste lära känna baronessans hemligheter. Jag skall göra skälmarne ett besök från den ena sidan.»

»Och från den andra?»

»Ni.»

»Åh herr baron jag är beredd! Heldre i en lejongrop än i armarne på den gamla snusande kammarjungfrun.»

»Hvad! har ni redan glömt dukaterne, Burger?»

»Min enda tröst!»

»Framför allt sök att få veta skälmarnes namn.»

»Jag skall veta det i morgon. Troligen ha de tagit sig falska sådane.»

»Det är sannolikt och då —»

»Då?» frågade den lille när baronen gjorde uppehåll.

»Burger, Burger!» sade den hemlighetsfulle, hotande med fingret, »ni är då för nyfiken.»

Den lille rodnade.

»Min ifver att tjena eder, herr baron —!»

»Hvad vidare är att göra, skall jag meddela er i morgon. Till dess måste ni tygla er ifver.»

»Hvar får jag uppsöka eder, nådigaste herre?»

Den hemlighetsfulle eftersinnade några ögonblick.

»Kom i morgon afton i min lilla våning vid Singergatan.»

»Hur dags?»

»Emellan nio och tio.»

»Jag skall ha äran inställa mig.»

»Och nu gå vi. Det kan vara på tiden. Man skall taga oss för ett par supbröder.»

Den lille ringde på glaset, så att kyparen for upp ur sin slummer och yrvaken kom fram till bordet.

Herrarne betalte hvad de förtärt och lemnade arm i arm värdshuset.

Då de kommit öfver grafbryggan stannade den hemlighetsfulle.

»God natt, Burger», sade han, »glöm intet; först och främst namnen på de båda spetsbofvarne, förevändningen för deras vistelse i Wien och slutligen — er gamla kammarjungfru. Vi återse hvarandra i morgon,»

Med en helsande rörelse fortsatte den hemlighetsfulle sin väg.

Den lille bugade sig djupt, svängde sig helt ungdomligt om på klacken och återvände öfver vallgrafven.

»Han är charmant», mumlade han för sig sjelf, och behandlar sitt folk utmärkt väl. Han har gjort mig godt och räddat mig ur svår nöd och det glömmer jag ej; och så länge han med sin passion för vackra qvinnor ej närmar sig min Mädel, vill jag tjena honom af alla mina krafter.»

Den hemlighetsfulle gick snedt öfver Stefansplatsen och närmade sig en gammal byggnad, ett af de mest intressanta prof på forntida byggnadskonst, med utbyggen och altaner. Det var det så kallade Fixl-Stiftshuset eller Domherregården.

Han klappade der sakta på ett fönster i jordvåningen, hvilket satt bredvid en liten smal nästan osynlig dörr

I nästa ögonblick öppnades denna ljudlöst och han inträdde i ett litet hvalf, som blott helt svagt upplystes af en framför en Mariæbild brinnande lampa.

Det var ett fruntimmer af något mer än trettio års ålder som öppnade. Hon såg ännu rätt täck och yppig ut och den hvita nattdrägten förrådde ganska retande former.

Den obekante egnade dock intet ögonkast åt dessa utan gick in i nästa rum, hvarest han temligen utröttad nedsjönk på en stol.

Fruntimret tände ljus, sedan hon öfvertygat sig om att förhängena voro så väl dragne framför fönsterna att ej en enda ljusstråle kunde tränga ut.

»Har din broder varit här, Toni», frågade baronen efter en paus.

»Ja ers nåd, i går afton; han medförde ett bref. Här är det.»

Fruntimret framtog ur en låda ett i brefform viket papper, som hon lemnade den obekante.

Denne bröt hastigt sigillet. Brefvet var skrifvet med

»Har ni väntat länge på mig?»

»En half timme.»

»Nå hvad är det att beklaga sig öfver!»

Baronen, som vi hört vår obekante benämnas, slog sig ned vid den lilles sida och reqvirerade vin.

En kypare med sömnig min framsatte det och gick sedan bort till ett serveringsbord, hvarest han, nedlutande hufvudet, somnade ifrån de båda gästerne, hvilkas långa sammankomst han förbannade.

»Nå, Burger,» började baronen hastigt med låg röst, »hvad har ni uträttat?»

»Den sköna polskan är anländ.»

»Åtta dagar förr och hon hade varit högst ovälkommen.»

»Är hon det nu ej mer?» frågade den lille förvånad.

»På det hela taget ej så mycket. Dock vidare. Hvar har man inqvarterat henne?»

»På Spenglergatan i Seizerhof.»

»Hvad! Är det verkligen sannt?»

»Fullkomligt; jag har sjelf gjort mig öfvertygad derom. I första våningen, sista dörren till venster.»

»I sanning det förefaller mig besynnerligt, att man valt ett så bekant och så befolkadt hus.»

»Nej då! hennes sluga vänner tänka, att man blir mest obemärkt då man omgifver sig med så liten hemlighetsfullhet som möjligt och de ha i min tanke ej så orätt.»

»Godt, vidare. Hvilka tjenare åtfölja henne?»

»Jag såg blott en kammarpiga.»

»Af hvad slags folk är hon då, Burger?»

Den lille ryckte på axlarna.

»Herr —»

»Ni får lof att åtaga er att eröfra henne. Lägg af peruken och aftvätta er nuvarande ansigtsfärg, så blir ni ju en hygglig ungdom igen; ni *måste* behaga henne.»

»Henne, henne, ni vet ej hvad ni begär; ni har ej sett detta missfoster. Hon är gammal, tjock och ful och snusar som en kapucinermunk —.»

»Hvad är det ni har lofvat mig, Burger?»

»Tjena eder troget och redligt, det vill jag, men —»

»Och ni är redan nu ohörsam!»

Den lille gjorde en ful grimace.

»Friskt mod, Burger», fortfor baronen skrattande, »för hvar

dag ni tvingas att tillbringa i den gamlas sällskap, erhåller ni fem dukater i extra aflöning. Är ni nu tillfreds?»

Den lilles min klarnade upp något.

»Herr baron har botemedel för allt», svarade han med en suck, »jag vill då i Guds namn försöka. Brr, det är dock ett svårt arbete!»

»Vi måste helt och hållet ha den gamla i våra händer. Detta är alldeles nödvändigt, ty helt säkert känner hon ur sin herskarinnas lif många goda saker, som kunna vara oss till nytta.»

»Jag lyder, nådigaste herre.»

»Är det nu slut med hvad ni har att anmäla?»

»Nej, inte ännu. Jag gjorde i går en promenad vid gröna bryggan. Sällskapet var talrikt och elegant.»

»Vidare?»

»Jag slog mig ned vid ett bord för att få ett glas isvatten. Vid närmaste bord sutto två herrar af godt utseende, liknande ett par permitterade officerare.»

»Godt, vidare?»

»De samtalade om —»

»Hvad om, hvarför tvekar ni?»

»Om den sköna baronessan.»

»Om henne! Och hvad, hvarom rörde sig deras samtal?»

»Hm! Herrarne talade fullkomligt ogenerat; de trodde ej att det bakom dem fanns någon som förstod dem, ty de talade spanska. Den ene påstod sig ha känt henne som ung flicka och sade, om och förblommeradt, att han varit hennes älskare.»

»En gammal officer på half sold, dumheter!

»Hm, men det föreföll mig som om båda gjorde sig äldre än de verkligen voro; jag tror ej heller att de voro officerare, jag har en temligen skarp blick.»

»Hvad anser ni då att de voro?»

»Ett par spetsbofvar.»

»Det är ändå orimligare! Huru skulle en sådan kunna varit älskare åt en ung baronessa?»

»Han kunde ju först sednare slagit in på spetsbofsbanan eller, om han redan då hade gjort det, så spelte han en sådan rol att just *det* var möjligt, som herr baron anser så otroligt.»

»Men hvaraf sluter ni till allt detta?»

»Af deras samtal. De skälmarne voro visst nu nödställde och tycktes räkna på att baronessans börs skulle hjelpa upp dem igen.»

»Ah! alltså helt vanliga industririddare!»

schifferskrift, hvilken han dock med lätthet tycktes tyda. Ett uttryck af tillfredsställelse visade sig i hans ansigte. Sedan han läst det, sammanskrynklade han det och höll det i ljuslågan tills sista biten var förtärd. Då steg han upp.

»God natt Toni», sade han vänligt nickande.

Med dessa ord lemnade han rummet genom en dörr, som ledde till husets inre.

Det unga fruntimret blickade sorgset efter honom.

»Han älskar mig icke mer och dock är min kärlek oegennyttigare än de höga damernas.»

Andra kapitlet.

Minnen af Bagnon.

Det rum, i hvilket vi nu införa läsaren, var temligen väl inredt, men ganska mörkt, ehuru ute var klar dager. Det enda fönstret i rummet var beläget åt en smal gränd, omgifven af höga, af ålder svartnade, hus.

Tvenne dörrar ledde från detta rum, den ena till ett litet mörkt förrum, den andra till våningens öfriga lägenheter.

Någon synnerlig ordning herskade ej i denna boning. I sängen låg en lång svart rock, en nedskrynklad hvit halsduk och en slokig filthatt med breda brätten. På golfvet låg ett par kragstöflar helt fredligt bredvid ett par tofflor, på en stol ett par handskar och på en annan en liten öppen, tunn, nattsäck.

I rummet funnos blott tvenne män; den ene ung och af temligen förmånligt, fastän något vildt, utseende, hade kastat öfver sig en nattrock och hade fötterna instuckna i gamla filtskor samt det korta krusiga håret betäckt af en röd turkisk mössa. Öfverdelen af hans kropp hvilade på en soffa under det benen voro utsträckta öfver en stol och i högra handen höll han en lång holländsk pipa, hvarur han smackade tjocka rökmoln.

Den andre var betydligt äldre, mager med gulblekt ansigte, små illpariga ögon och smal låg panna.

En brun, ända upp till halsen igenknäppt rock, höga ridstöflar, tjocka uppvridna mustascher gåfvo honom utseende af en afskedad officer, hvartill äfven hans raka, stela, hållning bidrog.

»Och», fortfor Livia, »om hon äfven är skönare, så vill jag ändå träda inom skrankorna och ej hvila förr, än antingen hon eller jag är öfvervunnen.»

Med en beslutsam åtbörd uppsteg hon.

Beundrande blickade den hemlighetsfulle på hennes sköna af ifver glödande ansigte.

»Räck mig er hand till förbund, signora», sade han, »anförtro er åt min ledning och segern öfver den vackra polskan skall vara säker.»

»Här min hand», svarade Livia, i det hon lade sin högra hand i den obekantes, »kontraktet är afslutat; troget vapenförbund.»

»Obrottsligt vapenförbund!» upprepade den främmande.

»Dock, det faller mig något in», fortfor Livia efter en paus, »ni nämnde nyss, att jag hotades af faror från tvänne håll.»

»Så är äfven förhållandet och jag vet ej hvilken som är farligast, den jag redan omnämt eller den andra.»

»Härleder sig denna fara äfven från en qvinna?»

»Ja visst, ung och vacker, en tysk skönhet, med ljust hår och blå ögon.»

»Och hvem är denna skönhets beskyddare?»

»Hon har ingen. Hon står allena; för öfrigt är det kanhända ännu blott bekant för mig, som skarpt ser mig om, att den blonda tyskan betraktar kejsaren med så smäktande blickar, att man af dem väl kan sluta: *hon älskar honom.* Måhända vet hon sjelf ej ännu derom, och om så dock skulle vara, så önskar hon helt säkert att ej draga uppmärksamheten till sig.»

»Hvilket antagande!»

»Ett alls icke osannolikt. Den blonda tyskan nedslår alltid ögonen så fort Hans Maj:t kommer i hennes närhet, och korselden ur dem börjar först när hon tror sig af alla obemärkt.»

»Hyckleri! Att ni ej genomskådar det, Mephisto!»

»Ni känner ej tyskarne, signora», genmälte den obekante med ett fint leende,» sydländingarnes kärlek är blott eld och lågor, tyskarnes är trånande och suckar; sydländskan dödar den medtäflarinna som beröfvar henne sin älsklings hjerta; tyskan försakar och dör, för att ej störa lyckan för den man hon älskar.»

»Jag förstår ej denna art af kärlek.»

»Helt naturligt — — den är blott för tyskor,»

»Och dock, vet ni hvad jag tänker?»

»Nej! Hvad då?»

»Jag fruktar att den blonda tyskan blir oss farligare än den mörkögda polskan.»

sig bort derifrån med den tanken; vik ifrån mig, du tillhör mig icke mera, min själ är frälst, min innersta själ är skild ifrån allt djefvulens verk och allt syndaväsende, min själ tillhör Jesus.

IV. »Tro vi icke, så är han dock trofast, han kan icke neka sig sjelf.» Och vårt evangelium, berättar: »Och strax räckte Jesus ut handen och fattade honom.» Huru ofta har Han icke utsträckt sin hand efter vår själ och fattat uti oss, när vi icke stodo emot anfäktningen eller icke ledo den tåligen, när vi läto oss indragas och insnärjas i djefvulens, verldens och köttets vilja, när vi kämpade och stridde, när vår själ dref hit och dit likasom vattnets vågor, när vi ville segra, men föllo likväl och lågo slagne och öfvervunne af djefvulen, verlden, köttet och synden. Och om vi hafva upprest oss, om vi i dag stå, efter det vi lågo slagne, om vi i dag åter hafva en gnista tro, efter det vi går voro nära att misströsta och förtvifla, så har Jesu uträckta hand åter uppflägtat denna gnistan inom oss. Ja, att vi *icke* helt och hållet blifvit uppslukade af anfäktningens och frestelsens vind och vågor, derför hafva vi att tacka Hans trohet, hvilken icke kan förneka sig mot sina arme, svage barn. — Har nu Jesu uträckta hand så bevisat sig på oss och skall den ytterligare så bevisa sig? Han bestraffar Petrus med de orden: »du klentrogne, hvi tviflade du?» Herre Jesu, så talar du till din anfäktade lärjunge. Så talar du ännu städse till de dina, när de äro i anfäktning. Ack, att vi i hvarje anfäktning, kunde helt och hållet kasta oss på dig och se på dig, så skulle vi icke komma på skam, då skulle vi tåligen lida frestelsen och såsom bepröfvade få kronan. Barmhertige, trofaste Frälsare! hjelp oss dertill genom ditt tålamod, hvarmed du lidit de aldra svåraste anfäktningar, hjelp oss dertill genom din bittra pina och död och din segerrika uppståndelse. Amen.

Tredje Söndagen i fastan.

Text: dagens epistel: Eph. 5: 1—9.

»Gud är ett ljus, och intet mörker är i Honom. Låtom oss derför i dag tillse, huru vår vandel är beskaffad, hvaruti vi lefva och vandra, i mörkret eller i ljuset. Vår epistel uppmanar oss kraftigt till en sådan undersökning af vårt hjerta och lefverne.

Vandren såsom ljusets barn.» Denna uppmaning ur vår epistel vilja med Guds hjelp behjerta, i det vi tillse:

1) hvad en sådan vandring i ljuset förutsätter, och

2) hvad som är det egendomliga, hvarpå denna vandring i ljuset kan igenkännas.

I. »I voren fordom mörker, men nu ären I ljus i Herren». Först frågas alltså: äro vi då verkligen ljus i Herren, eller äro vi ännu i mörker? Med afseende härpå måste vi komma till klarhet. Du kan väl inbilla dig, att du är ett ljus för andra, du kan smickra dig dermed, derför att man måhända berömmer dig, derför att man söker dig, derför att man så att säga bär dig på händerna. Men se dock till, hvarför andra så göra, och om de icke göra det af helt andra orsaker, än du menar. Huru vill du lysa, utan att vara upplyst och genomträngd af Kristus, det sanna ljuset, utan att vara pånyttfödd och omvänd. Kan ock en blind leda en blind? Falla de icke båda i gropen?

För ganska många lyser ljuset, det hålles dem för ögonen, Kristus varder predikad för dem, men det är likasom vore der intet ljus. Det är så som vore deras öga och hjerta tillslutet för allt detta. Verlden förekommer dem så skön, alla menniskor synas dem så goda, det uslaste synes dem vara så högt, så stort. De hafva alls ingen förmåga att skilja på godt och ondt, om icke det sednare visar sig i de aldra gröfsta utbrott. Andra, förspilla och leka bort sin tid, gripa än efter ett, än efter ett annat, och skicka sig såsom de der famla i mörkret.

låter din innersta själ, dina hemligaste tankar komma till ljuset och straffas af ljuset, hvar gång du i den helige Andes ljus betraktar din fattigdom, ditt elände och huru du intet eger, som skulle kunna gälla inför Gud? Beder och åkallar du icke då om nåd att blifva så till sinnes, såsom och Jesus Kristus var? Och när nu Herren Jesus säger till dig: dina synder äro dig förlåtna, du är ren, du är rättfärdig inför Gud, ty min förtjenst och min rättfärdighet är din, jag är din rättfärdighet: kan du då gå bort och på sådan nåd vandra fram i den gamla orättfärdigheten? Då är du intet ljusets barn. Nej, ju större nåd vi få, ju mera oss varder skänkt utan all vår förtjenst och värdighet, ju större den Skrymtaren, som sjelf icke vidrör Guds bud med ett finger, den late och tröge, som sjelf icke söker efter Guds rike och Hans rättfärdighet, den samvetslöse, som ännu icke begynt att taga det noga och strängt med sig sjelf — desse kunna icke fordra nog af sin nästa, de finna alltid något hos henne att klandra och döma, de veta icke af barmhertighet och kärlek och godhet mot nästan. Men den som sjelf söker efter Guds rike och Hans rättfärdighet, den som sjelf dagligen far efter helgelse, den som är sträng och noga mot sig sjelf, han vet väl, huru det är en fattig syndare till mods, han vet, huru svårt det är och huru mycket det kostar att vara en kristen, han känner mörkrets makt och det menskliga förderfvets storhet, han vet och erfar dagligen att syndaren af sig sjelf intet förmår. Han vet, att omvändelsen icke är ett verk, som fullbordas på en dag. Han erfar dagligen, att om Frälsaren icke hade tålamod med honom och med förbarmande fördroge honom, sådan han är, och dagligen och rikligen tillgåfve honom alla synder, så vore han förlorad. Derför kan han vara medlidsam och barmhertig och tålmodig mot nästan. Andans frukt uti honom är all godhet.

Till ljuset, till ljuset med alla mörkrets verk! Till ljuset med allt, som förborgar sig i vårt hjertas gömmor och smygvrår! Jesus är det sanna ljuset. Till Honom låtom oss gå och bedja Honom, att vi hädanefter måtte af hans rika nåd undfå det rätta, det enda saliggörande ljuset! Amen.

Andra Söndagen i Fastan.

Text: Matth. 14: 22—32.

Och straxt dref Jesus sina lärjugar att de skulle stiga i skeppet och fara fram utöfver, så länge han skilde folket ifrå sig. Och när han hade skilt folket ifrå sig, gick han upp på ett berg allena till att bedja; och när aftonen kom, var han der allena. Men skeppet var då allaredan midt på hafvet och led plats i vågen, ty vädret var emot. Men i den fjerde väkten om natten kom Jesus till dem, gående på hafvet. Och när lärjungarne sågo honom gå på hafvet, vordo de förfärade och sade: det är ett spökelse, och ropade af räddhåga. Men Jesus talade dem strax till och sade: Varen vid ett godt mod, det är jag; varen icke förfärade. Då svarade honom Petrus och sade: Herre, är det du, så bjud mig komma till dig uppå vattnet. Då sade han: Kom. När Petrus då steg utaf skeppet, begynte han gå på vattnet, att han skulle komma till Jesum. Men när han såg att vädret var starkt, vardt han förfärad. och som han begynte sjunka, ropade han och sade: Herre, hjelp mig. Och strax räckte Jesus ut handen och fattade uti honom och sade till honom: O, du klentrogne, hvi tviflade du? Och när de vore inkomne i skeppet, stillade vädret sig.

Det evangelium, som vi derför i dag skola förehafva, gifver oss anledning att härom tala ett ord.

Låtom oss med hvarandra tala *ett ord om anfäktning.*

1) Hvem träffar anfäktningen?

2) Hvaruti består den?

3) Huru pläga vi gemenligen förhålla oss dervid?

4) Huru förhåller Herren Jesus sig emot oss?

I. Hvilka äro de, som komma i anfäktning och som således alltid mer eller mindre varda anfäktade? Det visar oss vår text, Herren Jesus gaf sig tillkänna för dem som ledo plats i vågorna, med de orden: Varen vid godt mod, det är jag. Då svarade honom Petrus: Herre, är det du, så bjud mig att komma till dig på vattnet. Jesus sade: Kom. Och när Petrus steg ut af skeppet, för att gå, der Jesus gick, var han framför alla de andra utsatt för vinden och vågorna. — Hvad vill detta säga oss? Så

mycket som, att den, för hvilken Jesus i hans hjerteångest visat sig såsom en räddare och frälsare, för hvilken Jesus gifvit sig tillkänna och hvars hjerta nu brinner af tacksamhet och kärlek, den som vill låta verlden och köttet fara och vara der, hvarest Jesus är, efterfölja honom och komma till honom, han är utsatt för anfäktning, han måste råka i mångahanda frestelser, hvilka den icke känner och icke erfar, som icke har någon drift att komma till Jesus och att följa honom efter. För det första är det själafienden, som städse på nytt tränger sig emellan själen och Frälsaren, som vill hålla själen ifrån hennes Frälsare, som gör henne försagd och klentrogen, så att hon låter modet falla, icke dristeligen förlitar sig på Jesus, utan bortkastar sin tröst. Densamme fienden vet också att begagna allt för att beständigt kasta någonting emellan själen och hennes Frälsare; han förstår att förstora den naturliga rädslan; han framstår att ånyo framdraga synder, som äro förlåtna och från hvilka du är renad; han förstår att reta vårt eget kött emot vår invärtes bättre vilja; han föistår att på mångahanda sätt injaga oss bäfvan och skygghet för verlden och menniskorna. Korteligen: han vill icke se, att en själ kommer till sin Frälsare. Först i anfäktningens skola visar det sig, om och huru vi hafva lärt, om blott hufvudet eller också hjertat har lärt. Alltså, mine vänner, om vi vilja till Jesus, om vi vilja vara der Han är, så måste vi vara beredde på anfäktning.

II. Men hvaruti består nu anfäktningen, och huru kommer den öfver de troende? Det heter i evangelium: Petrus såg att vädret var starkt. Dermed kom han i anfäktning. Den vind, som utifrån blåste på honom, ville också utblåsa trosgnistan inom honom. Och så går det ännu. Det gifves troende själar, hvilka råka i fruktan och förskräckelse, när en stormvind begynner att blåsa, hvilka blifva utom sig vid hvarje hotande naturtilldragelse; hvilka skicka sig liksom ängsliga barn, när en smittsam sjukdoms förpestade flägt är i antåg, och hvem kan nämna alla de anfäktningar, hvilka, härflytande ur naturen och köttet, kunna så hårdt ansätta en troende själ, att det ser ut, som vore det förbi

med all hennes tro. — Under det att man kanske har det bästa mod och den gladaste tillförsigt till Herren, infinner sig plötsligen en klenmodighet, man öfverfalles af en försagdhet, en menniskofruktan, en rädsla för att hungra till döds; en svårmodighet, en tröghet kommer öfver själen, man är likasom förlamad, man är frestad att med ens kasta bort alltsammans och tänker: det är dock allt förgäfves; ack, om du redan vore död, om du aldrig varit till! Andra kunna förljufva lifvet för dig, dem går allt väl i hand, och du — du är en dåre. Detta allt och mångfaldigt annat kommer likasom vinden; man vet icke hvadan det kommer eller huru det så hastigt kunnat uppkomma; — men det är der, man hör susandet, man känner det, det uppstiger, det kommer, det bryter löst öfver en.

III. Huru förhåller man sig nu gemenligen, när det så går? Vårt evangelium berättar: »Petrus vardt förfärad och begynte sjunka, ropade och sade: Herre. hjelp mig!» — Hvarför blef han förfärad? Derför att han icke ofråvändt såg på Honom, som hade sagt: »Varen vid godt mod, det är jag, varen icke förfärade,» utan han såg på ovädret. Ty när förskräckelsen är en följd af ett deladt hjerta och ett haltande på båda sidor, så är man också nära att sjnka. Detta erfor Petrus här, och så gick det honom, när han förnekade Herren. Så går det än i dag hundrade- och tusenfaldt för de troende. — Hvad lära vi nu häraf med afseende på vårt förhållande uti anfäktningen? Uppskjut icke böneropet: Herre, hjelp mig! tills du redan sjunker! Annars är du icke viss på att du i Herrens kraft vill gå och komma till Jesus, du vill kanske i sjelfva verket gå uti din egen kraft. Alltså — hvarje anfäktning, stor eller liten, lätt eller svår, utifrån eller inifrån, måste vi, så snart den begynner, möta med det ropet: Herre, hjelp mig: och sedan icke se på det som anfäktar oss, icke höra på brusandet och blåsandet, icke röra i den dy, som djefvulen kastar på den troende själen, icke grubbla öfver de anfäktande känslorna, icke lemna rum åt dessa lögnbilder och falska ingifvelser, icke kämpa med dem, såsom man kunde förstöra dem med sin egen kraft, sin egen vilja. I stället måste man med kraft vända

Visserligen hafva många förr en gång gjort en rätt god begynnelse till att omvända sig till ljuset, samt vandra deruti. Men de ville blott en liten tid fröjda sig uti ljuset. Saken hade någonting lockande för dem, efter den var ny. Men snart blef den gammal, och verldens nyheter blefvo mera lockande för dem. Eller ock syntes ljuset dem för skarpt, för strängt. De gjorde sig en egen kristendom, en blandning af ljus och mörker. Eller ock ville de icke öfvergifva en eller annan af mörkrets foster, af sina sköte och älsklingssynder, och svåfva nu emellan ljus och mörker, dragas hit och dit och hafva ingen frid.

Fram i ljuset med allt hvad som är i oss och vidlåder oss! Det minsta stoftkorn fördunklar hela ögat. Den minsta syndalusta, som en gång blifvit känd, men likväl hyses och näres, och icke drages fram i ljuset, förmörkar hela hjertat. — Redan här, ännu i dag och hvarje dag måste vi fram till Honom, som är det sanna ljuset, till Kristus. Gör det, och du skall få se, huru det rätta ljuset öfver dig sjelf skall uppgå för dig, under det du så bekänner och låter dig af ljuset bestraffas. Säg blott för Herren Jesus ett förborgadt fel, som du sett, men icke velat bekänna, säg det blott för Honom, och strax skall Han genom sin Helige Andes ljus skingra ditt hjertas mörker, och du skall hos dig se saker, dem du förut icke anat; den ena hjertats gömma efter den andra blir upptäckt för dig; du skall i detta ljusets klara sken på få ögonblick kunna se mera än annars på år och dag. Är detta steg ut ur mörkret taget, och det måste tagas dagligen, ty dagligen falla vi gröfre eller finare, är detta steg engång taget, så att vi, icke med hufvudet blott, utan i Jesu Kristi ljus, genom den helige Andes kraft hafva lärt känna vårt syndaförderf begråtit det samt känt att vi icke sjelfve kunna hjelpa oss derur, utan behöfva en Frälsare; då går det framåt; då framskrida vi från den ena klarheten till den andra; då få vi ögon för nådens ljus, hvilket i Kristus strålar så klart och likväl så mildt.

II. Hvaraf visar det sig, att man vandrar såsom ett ljusets barn, eller hvad är det egendomliga för vandringen i ljuset? »Andans, eller ljusets, frukt är uti all godhet och rättfärdighet och sanning.» Är

du nu ett ljusets barn, min kristen, så skyggar du alltså icke undan för blicken in i ditt hjertas doldaste gömmor, du glädes om någon upptäcker dem för dig, glädes om någon bestraffar dig för din synd; du förborgar och döljer ingenting för dig sjelf, du hycklar icke för dig sjelf, du vill icke ursäkta och berömma dig sjelf. Du uppskjuter icke redogörelsen från den ena dagen till den andra; du tillycker icke ögonen och ställer dig icke såsom en den der icke vill se sina synder och skulder. I stället blir det din dagliga bön: »utransaka mig Gud och få veta mitt hjerta, bepröfva mig och förnim, huru jag menar det.» Gud är ett ljus. Han är genomskinlig, han upptäcker och uppenbarar för oss sitt hela hjerta. Vi kunna se derin, och der är idel sanning och trofasthet. Sammalunda skicka vi oss mot Herren såsom ljusets barn. Genomskinligt, öppet och upptäckt ligger vårt hela hjerta och lefverne för Honom i hvarje ögonblick. Ingen medveten falskhet eller förställning eller skrymtan finnes hos oss; vi visa oss hvarje ögonblick för Honom, sådana vi äro, alldeles sådana vi äro. — Och detsamma måste jemväl visa sig uti vårt förhållande mot nästan. Det är illa, min kristen, om din nästa icke vet, hvar hon har dig, om hon skall hålla dig för ett verldens barn eller för en kristen; om hon icke kan veta, om du har ett hjerta eller icke, om hon kan lita på dig eller icke. Det är illa, min kristen, och ett tecken till att du vandrar i mörkret, om du ibland somliga menniskor talar och uppför dig så, och ibland andra annorlunda, det är illa, om du vill tala alla till lags. Det är illa, om du icke vill inför andra erkänna äfven dina synder och svagheter, ganska illa, om din diktan och traktan går ut på att du blott inför andra icke må röja någon svag sida, utan de må hafva en rätt fördelaktig mening om dig. Det är illa, om du inför andra vill vara någonting mera än en fattig syndare, som intet annat är, än hvad nåden gjort honom till. Det är illa, om vi icke för hvarandra vilja bekänna våra synder och ödmjuka oss, hvem helst det må vara, som säger oss vår synd, och hvar helst det må ske. Blir icke hunger och törst efter den rättfärdighet, som för Gud gäller, uppväckt i ditt hjerta, hvar gång du

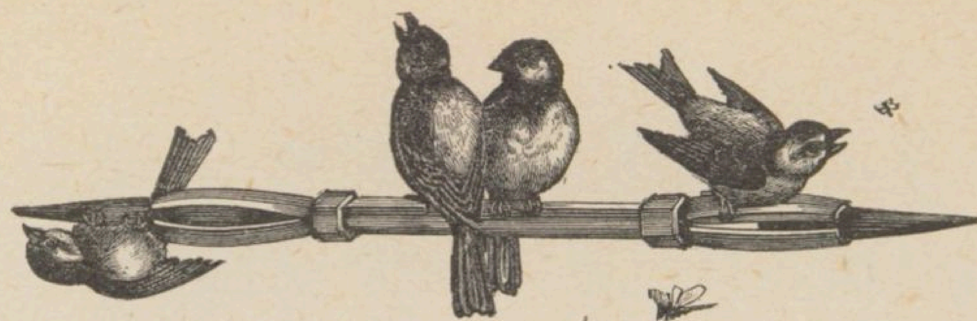

Nytta och Nöje

TIDNING FÖR HEMMET

N:o 4. Fredagen den 10 Mars 1893. 1 Årg.

Annonspris:
50 öre pr nonpareillerad om 40 bokstäfver.
1 nonpareillerad motsvarar 5½ Centimeters **bredd.**
9 nonpareillerader motsvara 2 Centimeters **höjd.**

Redaktör och ansvarig utgifvare: **J. O. ÅBERG.**
Tidningens Expedition, öppen kl. 10—11 f. m. N:o 35 Narvavägen. Stockholm.
Stockholm, Nya Tryckeri-Aktiebolaget, 1893.

Prenumerationspris
(postbefordringsafgiften inberäknad)
Helt år . . . . . . 5 kr. Halft år . . 3 kr.
Tre qvartal . . . 4 „ Ett qvartal 1 „ 70 öre
En månad . . . 70 öre.

Dylta.

Det svenska herresäte, som här nedan afbildas, presenterar sig ganska ståtligt för den resande, som passerar Köping—Hultbanan, såsom man oegentligt kallat jernvägslinien mellan Örebro och Köping.

Icke mindre än två stationer å denna bana äro förlagda på den vidsträckta egendomens område, nemligen Dylta station och Dylta bruks station.

Med egendomen är nemligen af gammalt förenadt ett fordom rätt betydande svafvelbruk. Härom läses i äldre redogörelser, att svafvelkisen förekommer härstädes i så mäktiga lager, »att riket af densamma i evärdliga tider skulle kunna påräkna sitt fulla behof af svafvel både till försvarsverket och de inhemska näringarna»! Huruvida det nu är verket och de inhemska näringarna som tagit brorslotten eller som ökat sina behof i så oberäkneligt stor skala måste vi lemna derhän. Det vissa är, att redan sedan åtskilliga år tillbaka är svafvelfabrikationen här nedlagd såsom icke längre tillräckligt gifvande. Fortfarande drifves här emellertid tillverkning af vitriol och rödfärg.

Bruket anlades i början af Johan III:s regering, och egendomen tillhörde efter hvartannat flere slägter. Karl XII:s beryktade gunstling Kasten Feif var en bland egarne. Hans yngsta dotter gifte sig 1712 med en son af den lärde statssekreteraren Samuel Åkerhielm den äldre, och såmedels kom Dylta öfver i Åkerhielmska slägten.

DYLTA HERRESÄTE.

En händelse från finska kriget.

Berättelse
af
J. O. ÅBERG.

Den lilla kyrkbyn Pelgijärvi, belägen i Karelen, företedde morgonen den 9 augusti 1808 en ovanlig anblick. Klockan fyra hade tvenne regementen finnar, anförda af major Malm, ryckt in, för att undersöka ryssarnes ställning.

Ej underligt således, om de goda invånarne sväfvade i största oro för hvad som hända skulle.

Med stormsteg marscherade soldaterna genom byn och uppslogo sitt läger mot norr. I den del af Pelgijärvi, som beboddes af de aldra fattigaste, stod ett litet lågt pörte med bristfälligt tak, mera likt ett uthus än en mensklig boning. Dörren var så låg, att man var nödsakad krypa för att komma in, och likväl bodde der menskliga varelser — en fattig enka med sin tolfårige son. En rankig säng, ett dylikt beskaffadt bord och tvenne stolar — se der hela möblemanget!

Men oaktadt fattigdomen tittade fram ur hvarje vrå, fanns der likväl icke det medusahufvud, som benämnes oförnöjsamhet, och hvilket icke så sällan grinar vederstyggligt mellan de guldfransade tuburetterna. I det enkla pörtet rådde kärlek, frid och enighet — de bästa gästerna i ett hem.

Gossen, blek och halfnaken, låg på golfvet, som bestod af bara marken, och sysselsatte sig med, att med ett par furustickor trumma på väggen så hårdt hans krafter tilläto; och vid det svaga buller hans händer lyckades åstadkomma, glänste de djupt liggande ögonen af en innerlig förnöjelse.

Den låga dörren öppnades sakta och en qvinna trädde in, bärande en risknippa på ryggen. Hennes ansigte var blekt, men bar otvetydiga spår af en förgången skönhet; isynnerhet bibehöllo ögonen ännu sin vackra uttrycksfulla glans, om ock icke så blixtrande som i fordna dagar.

Då hon varseblef den lille gossens sysselsättning, drog ett sorgbundet leende öfver de matta dragen och, närmande sig den lille, lade hon sakta handen på hans svartlockiga hufvud i det hon sade: »Hvarför gör du så, Georg?»

»Jo, mamma», ropade den lille trumslagaren och bearbetade väggen ännu ifrigare, »jag skall föra våra soldater till seger, och eftersom jag är så liten, måste jag slå hårdt, så att de höra mig.»

En tår glänste i modrens ögon och tryckande sonen till sitt bröst, snyftade hon våldsamt.

»Vet du väl, arma barn, hvilket öde, som träffade din far — han var just trumslagare?»

»Nej, mamma, säg mig det», sporde Georg och slog armarne omkring modrens hals.

»Han stupade vid Lappo för en kort tid sedan».

»Stackars, stackars mamma», snyftade gossen, »nu vet jag hvarföre jag icke fått råka pappa. Jag trodde han var qvar hos soldaterna; nu vet jag, hvarföre du gråter.»

»Nej, min gosse; vi skola icke gråta. Din far är i himmelen hos Gud, och der har han det mycket bättre än vi.»

»Då vill jag så gerna komma till pappa och bli hos honom; och du, mamma, skall också följa med, vill du det?»

Modren svarade icke, måhända sammanpressades hennes bröst af en dunkel aning. Sedan hon nedsatt gossen på hans förra plats, gick hon fram till ett litet väggskåp, framtog en bit groft bröd och gaf sonen den största delen deraf.

Georg mottog brödet, och derpå fortsattes trumningen, hvarunder han skrek så högt han förmådde: »Framåt marsch, framåt marsch, pang!»

Till slut blef han så ifrig, att han arbetade med både händer och fötter för att kunna höras af sina soldater. Under det han som bäst var i farten härmed, öppnades dörren och en officer tittade in. Stugans innevånare betraktade nyfiket den inträdande, en ung man med vackra, uttrycksfulla drag.

Vid åsynen af Georg, som snart återtagit sin trumning, och ännu ifrigare skrek sitt »framåt marsch», spred sig en ljusning öfver officerens anlete.

»God morgon!» sade han vänligt och fattade modrens hand, »vi behöfva just en trumslagare vid vårt regemente; lemna mig er son, han tyckes ega rätt goda anlag.» Derefter vände han sig till pilten, som vid hans fråga afbrutit sin kära sysselsättning och med spända öron lyssnade till officerens anförande: »Vill du följa med mig, så skall du få en riktig trumma?»

»Ack ja, ack ja!» ropade Georg och klappade händerna i förtjusning, »och jag skall föra er till seger. Ack, hvad det skall bli roligt!»

Hade han varseblifvit den sorgsna blick modern kastade på honom, skulle han ej hafva gifvit sina känslor luft i dessa ord; men den unge officeren märkte den och vände sig bort.

»Men, är du ej rädd för kulorna?» frågade modren ångestfullt och slöt honom i sina armar, »tänk på att en sådan kan taga bort hufvudet på dig, och då får jag ju icke se dig mera.»

»Åhnej, mamma lilla; jag vill bedja Gud beskydda mig: Han hörer barnens böner — »det har du sjelf sagt.»

Officeren torkade en tår ur ögat.

»O, min Gud!» suckade modren och höll Georg fast fast i sina armar, »skall äfven du, arma barn, bevittna ett krigs blodiga fasor. »Men», utropade hon och en klar glans bredde sig öfver hennes drag, »kan du i någon mån gagna ditt fosterland, så gå; min välsignelse följer dig. Men er, herr officer», fortfor hon och vände sig till den unge krigaren, som rörd betraktade uppträdet, »er vill jag bedja att taga min stackars gosse under ert beskydd; på detta vilkor skall jag lemna er min enda, min dyrbaraste skatt.»

»Så länge jag andas, skall ingen fara hota er son», svarade officeren och fattade modrens hand.

»Gå då — min son,» utropade hon och lade Georg i den unge mannens armar, »tjena ditt fosterland så mycket du kan.»

»Adjö, mamma!» svarade Georg med barnets enkla glädje, »vi träffas snart; ack, hvad det då skall bli roligt, och så får jag omtala för de andra gossarne, som nu säga att jag duger till ingenting, att jag varit i krig.»

Ingen besvarade gossens utgjutelser.

»Tag honom, tag honom, men fort», ifrade qvinnan och förde officeren och sonen till dörren, »skynda er, ty moderskärleken kunde annars frestas att glömma hvad kärleken till fosterlandet bjuder.»

Utan att svara fattade officeren Georg vid handen och ilade ut; men i den lilla stugan hördes ett doft skri af smärta, som gaf tillkänna, att moderskärleken ändå var starkare.

(Forts. o. slut i nästa n:r.)

Svenska krigare för 80 år sedan.

(Efter "Züge der Octobertage Leipzig's" 1813).

På gården och i förhuset till den byggnad, der jag bor, ligga med sina hästar fyrtiotvå man svenskar. Vill jag vederqvicka mitt hjerta, så ser jag en stund på dessa män — med nästan jättelika kroppsgestalter och alla af temligen lika ansigtsbildning — i deras stilla, betänksamma och broderliga uppförande och väsen. De förekomma mig, som tjente de under Gustaf Adolf. De lida hardt när brist på allt; likväl höres ingen klagan, intet knot, intet ovänligt ord. De inlåta sig icke med någon, så framt de icke särskildt uppfordras dertill, utan äro blott med hvarandra; och äfven det utan allt buller, ja nästan utan ett högljudt ord. Hvad man gifver dem, mycket eller litet, bättre eller sämre, det mottaga de med stilla tacksägelse och dela det sinsemellan, äfven om den, hvilken det närmast blifvit tillfördt, sjelf knappt bekomme en ytterst ringa del deraf. Innan någon af dem tänker på sig sjelf, måste han först se sin häst till godo. Med dessa djur stå de uti ett i sanning förtroligt förhållande; just så som Fouqué på sitt älskliga sätt plägar skildra det. Komma några af dem, som blifvit sända efter fourage, tillbaka med det lilla, som de kunnat erhålla, så träda de tillsamman, och några fördela det i lika, om än så små lotter, hvarpå en hvar bär sin lott till det kära djuret, ersättande med goda ord hvad som brister i fouraget. Tilltalas de, så gifva de lugnt det behöriga svaret, men utan att dervid inlåta sig vidare, än som just är af nöden.

Tidigt om morgonen, sitta de fleste på marken, på trapporna, o. s. v. och läsa i sina små psalmböcker. De hålla sig sjelfva, liksom sina hästar, ganska renliga.

Kommer någon af deras officerare till dem, så medför detta intet vidare väsen, lika litet skygghet som närgångenhet, lika litet slutenhet som fjesk; stilla och vänligt talar han till dem, stilla och höfligt svara de honom. Öfver sina många fallne tala de med få fromma ord och utan klagan; till och med om sina sårade bröder sade mig de, hvilka jag frågade, knappt något mer än detta:

»Gud skall sörja för dem;» och om sin kronprins (Carl Johan): »Han har anfört oss väl och folket är honom kärt.» — —

Ack, de andefattiga färgstrykare, som tro sig med skildring af dystra borgar, jernhårda slätter, björnstarka kroppar och dylikt tillbehör tillika hafva skildrat det svenska folkets sinnelag, väsen, görande och låtande!

I rätta ögonblicket.

När Thorvaldsen 1793 hade vunnit konstakademiens stora guldmedalj, med hvilken var förenad rättigheten till ett treårigt resestipendium, begaf han sig till Rom, dit han anlände i början af 1797. Då de tre åren voro slut, måste han, af brist på nödiga medel att längre uppehålla sig i Italien, göra sig redo att återvända till Köpenhamn. Han hade nyss fullbordat sin kolossala staty *Jason*, som väckt ofantlig beundran; men då ingen köpare infann sig, måste Thorvaldsen begifva sig utaf, innan reskassan för mycket sammansmälte. Sorgsen och nedstämd — ty hans konstnärsbana syntes nu förstörd — hade Thorvaldsen bestämt sin resdag. Vetturinen (Omnibussen), med hvilken han skulle färdas, stod på utsatt dag vid dörren, kofferten var redan fastsurrad och allt färdigt för afresan, då bud kom från Thorvaldsens reskamrat, att dennes resa »genom ett oförmodadt förhinder» ovilkorligen måste uppskjutas till dagen derpå. — Men under loppet af denna väntans dag kom en resande engelsman, sir Thomas Hope, för att bese den så mycket omtalade Jasons-statyen. Länge betraktar han det väldiga konstverket utan att säga ett ord; slutligen yttrar han helt lakoniskt: »Priset — i marmor?» »600 sechiner», svarade Thorvaldsen. »Jag gifver 800 sechiner», sade engelsmannen, tog sin hatt och gick. Detta blef den lyckliga vändningen i Thorvaldsens lif; han behöfde nu icke resa bort från

Rom, som en misslyckad stipendiat, utan fick stanna och utveckla sig till den konstens mästare, som han blef. — Hans vänner prisade länge den lyckliga händelsen eller »slumpen», som åstadkom denna vändning i hans öde; men mästaren sjelf rättade dem och sade: »Det var ingen blott »händelse», det var Gud, som sände hjelpen i det rätta ögonblicket!»

Alla lika!

Jag vet en hand, som leder mig
i lifvets alla öden,
som glädje, sorg, strör på min stig
från födseln intill döden.
Den handen är än sträng, än öm;
den hägrar re'n i barnets dröm,
och hjelper oss i nöden.

Hvems är väl denna hand, som gör
oss, dödlige, så sälla;
som uti sorg och oro för
till ljusets, glädjens källa?
Det är Guds hand, den starka hand,
som med en faders kärleksband
oss binda, men ej fälla.

Ja, fatta alla denna hand;
den vill och kan ej svika;
den bjuder oss till sällhets land,
båd' fattiga och rika.
Och när vi en gång träffas der,
så frågas hvad vi varit *här.*
Och svaret? »Alla lika.»

Cajetanus.

Indianernas hämnd.

Mångfaldiga äro exemplen på den grymhet, hvarmed striden mellan de hvita och rödskinnen i Nordamerika föres, och de till namnet kristna yankees äro dervid ofta lika barbariska, som de hedniska indianerna. Så påminna nog många sig den gräsliga händelse, som timade för ett tjugotal år sedan, då en stam af 500 fredliga apacher — hvilka, i förlitande på amerikanarnes högtidliga fredsförsäkringar, hade slagit sig ned i närheten af Camp Grant — en natt i början af maj månad 1871 blef förrädiskt öfverfallna af en skara hvita äfventyrare, som mördade 150 män, qvinnor och barn, samt fördrefvo de öfriga från sina hyddor, hvilka alla uppbrändes. Sådana händelser göra indianernas fiendskap outplånlig, och drifva dem till en hämnd, den de vanligen med framgång söka göra ännu blodigare och förskräckligare än dess orsak.

Vid ifrågavarande tillfälle lät hämnden icke länge vänta på sig. Ett jernvägståg, som en dag i medlet af juni samma år afgick från Paw Valley, hade sedermera icke afhörts, och man fruktade för dess öde. Derefter meddelades den 26 derpå följande juli från S:t. Louis underrättelser om några af jernvägens tjenstemän, hvilka jemte hela tåget blifvit tillfångatagna af indianer. Tåget afgick, såsom nämndes, i medlet af juni från Paw Valley i Texas till Fort Sill inom indianområdet. Fjorton jernvägstjenstemän medföljde. Då de den 25 juni 1871 om aftonen foro öfver en flod, anföllos de af 150 indianer i förening med en skara hvita banditer.

Strid uppstod, och sju jernvägstjenstemän lågo inom få minuter döda på platsen, en var sårad och de öfriga togos till fånga. Den sårade blef dödad med tomahawk och sedan skalperad. Fångarne, sex till antalet, fördes bundna in i skogen.

Då dagen derefter en af fångarne sökte att undkomma, blef han dödad och skalperad. Under två dagar marscherade de mot norr. Då blefvo indianerna uppretade på tvenne af fångarne, hvilka de derföre grymt marterade. De afskuro deras tungor och kastade dem bundna till händer och fötter på marken, hvarefter en hög af torra löf och qvistar lades på deras bröst och antändes, så att de bokstafligen »stektes vid sakta eld.»

Slutligen bundos de vid en påle, öronen afskuros, eld uppgjordes rundt omkring, och de arma offren fingo ändteligen dö.

Allt detta skedde i de återstående fångarnes närvaro. De tre sista fångarne, Brown, M'Moore och Jackson, beslöto att rymma. Ett par aftnar derefter, då de indianska posterna voro druckna, och de rep, hvarmed fångarne voro bundna, i följd af regnet något lossnat, gjorde en af dem sig lös och tog från en sofvande vilde en knif, hvarmed han befriade sina olyckskamrater. Under flere dagar marscherade de nästan nakna, tills de anträffade en stam vänskapligt sinnade indianer, som gåfvo dem mat. Den 12 juli 1871 ankommo de stackars menniskorna nästan tillintetgjorda af hunger och trötthet till Fort Rilen, der de naturligtvis blefvo emottagna med största deltagande och erhöllo all möjlig hjelp.

De berättade äfven, att bland de indianer, af hvilka de öfverfallits, befunno sig omkring 30 hvita äfventyrare, under anförande af en viss Stanley, en rymd förbrytare från östra Texas. Dessa hvita banditer voro klädda fullkomligt såsom indianer och stode dem icke det ringaste efter i grymhet. Bandet medförde äfven några fångna hvita qvinnor, som röfvats från deras män och föräldrar.

Farfars ludna mössa.

Då den lille gunstlingen, det lilla styfnackade dibarnet skall tvättas, ack då uppstår alltid ett grufligt spektakel. Om modren än handterar honom aldrig så lätt och om hon umgås med honom aldrig så sakta, så erkänner han icke dessa hennes bemödanden, men utvecklar en kraft från lungorna, som skulle kunna uppväcka hos en öfvad sångare häftig afund.

Melodiskt är visserligen icke det skrik, som han brukar låta höra och modern skulle gerna vilja hålla för sina öron, om hennes begge händer icke vore sysselsatta på annat håll. Men i det rätta ögonblicket inträder farfardren — måhända lockad af sin sonsons jämmerrop — i den låga hyddan. Farfar håller mycket af sin sonson och barnet håller icke mindre af sin farfar. Gubben känner alla hans små egenheter och förstår att behandla honom derefter.

Så t. ex. har barnet en afgjord kärlek för farfars ludna mössa. Pysen plockar och rifver gerna i dess lurfviga skinn och fröjdar sig öfvermåttan, när farfar sätter den på hans lilla hufvud, och det lilla hufvudet försvinner i den stora mössan, såsom en råtta i en mjöltunna. Äfven denna gången eger den ludna mössan sin trollkraft. Knappast har farfar hunnit taga den af sitt hufvud och visat den för det bångstyriga, sparkande barnet, förrän det bedöfvande skriket upphör, och då nu den lurfviga mössan sättes på den lilles hufvud, med det ljusa håret, då uppklarnar hans min till ett lustigt sötsurt utseende, som förmår den äldre systern, som redan kan sticka strumpor, att skratta med full hals. Och snart skall äfven den »lille gunstlingen» skratta med hela sin själ, och slunga sin hufvudlösa leksak, — som de små händerna omfatta, — ned på golfvet, liksom funnes det icke mera i hela vida verlden något kallt vatten eller grofva handdukar.

Detta allt har farfar uträttat med sin ludna mössa.

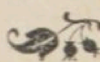

"Konungen roar sig"!

Konungen roar sig — men det nöje, som framkallar ett leende på hans vissnade anletsdrag, är af något egendomlig beskaffenhet. Det är icke något lysande tornérspel, der riddare i förgylda rustningar splittra sina lansar till herrskarens ära, det är icke någon trubadur, som i ett välljudande qväde förherrligar sin höge beskyddares bedrifter, det är icke en skara af unga sköna danserskor, som vid musikens förtrollande toner sväfva kring majestätets läger — det är helt simpelt ett par små grisar i kostym, hvilkas artiga rörelser vid trummans ljud förskaffar Frankrikes konung så stort nöje. Sådant roade Ludvig den elfte, en af de grymmaste, misstänksammaste och tillika olyckligaste despoter, som någonsin suttit på en tron.

Man har räknat, att han under sin regering lät mörda eller döma till döden mer än fyratusen menniskor, men han underlät aldrig att knäfallande bedja jungfru Maria och helgonen om förlåtelse för de mord, han ämnade begå.

På ålderdomen blef hans af naturen inbundna lynne ännu misstänksammare och grymmare; och för att sätta sig i säkerhet för de dolkar och giftflaskor, hvaraf han alltjemt trodde sig hotad, flyttade han från Paris till slottet Plessis—Les—Tours vid stranden af Loire, der han stängde sig inne inom djupa grafvar och tredubbla murar, hvilka vaktades af bågskyttar, som hade befallning att genast skjuta hvar och en, som utan tillåtelse närmade sig den misstänksamme konungens borg. Derinne vandrade han sjelf, plågad af förfärliga samvetsqval, dem hvarken munkarnes böner eller grisarnes piruetter kunde förjaga. Hans enda förtroliga sällskap voro de båda gunstlingarne, slottsfogden *Tristan,* hvilken konungen kallade för sin »medhjelpare», och hvars embete bestod uti att dränka, strypa eller hänga de offer, hans herre dömt till döden, samt barberaren *Olivier,* en listig och grym menniska, som hade stort inflytande hos konungen.

Naturligtvis herskade kring konungen en hemsk tystnad, som ingen vågade störa; men emellanåt afbröts tystnaden midt under natten af förfärliga rop, hvilka den olycklige fursten utstötte, öfverväldigad af samvetsqval öfver de onda gerningar han begått. Då skulle den stora slottsklockan ringa och alla tjenarne skynda till konungens rum, ty han kunde icke erhålla något lugn, förrän han hörde ett stort antal röster omkring sig frammumla böner till helgonen eller uppstämma sånger till den heliga Jungfruns ära.

Allt efter som Ludvig åldrades, tilltogo hans samvetsqval, och oron för ett kommande lif samt hans rädsla för döden blefvo allt större. Än skickade han stora skänker till kyrkorna för att erhålla deras förböner, än anlades nya kloster; och i slottsparken lät han bygga eremithyddor, i hvilka inlogerades två eremiter, af hvilka den ene, den ryktbare Franciscus de Paula, som sades göra underverk, blifvit hemtad från Italien för att genom sina böner förlänga konungens lif. Men eremiternas böner voro icke tillräckliga för att skänka honom lugn; han lät äfven från alla håll hemta till slottet de ryktbaraste reliker och helgonben och från Rheims den heliga flaskan med kröningsoljan för att låta kröna sig en gång till, eller, om den innehållit tillräckligt olja, dermed smörja hela sin kropp. Denna flaska stod ännu på bordet i konungens rum vid hans död.

Emellanåt tröttnade dock den gamle syndaren vid alla dessa vidskepliga andaktsöfningar, och sökte då förströ sig med några glada och hans hjerta vederqvickande nöjen. Dessa voro då af samma art, som hans sinne. Men äfven det hjelpte ej. Friden kommer ej genom *sådana* böner.

»Östersjöns öga»

var målet för färden.

En vacker dag fick jag stor lust, att begifva mig till Gotland, Östersjöns öga; denna perla, som ägt ett så stort värde för Hanseförbundet, för sjöröfvare och andra potentater.

Vädret var det angenämaste, sjön som en spegel och ångbåten redo, att taga mig ombord.

»Herr kapten sätt maskinen i gång!» Tiden är den enda del af evigheten, som tillhör menniskan, låtom oss nyttja den!

Jag tände min cigarr och började se mig om, bland mina reskamrater. »Stopp! en man öfver bord!»

Vi hade nyss passerat Marieberg; en af herrarne hade inrättat sig, på akterdäck, så beqvämt han kunde, i ett soffhörn och insomnat. Straxt derefter tog han en väldig sats och hoppade i sjön! Stor villervalla naturligtvis! Några damer bjödo till att falla i vanmakt, luktsalt cirkulerade! Mannen vaknade lyckligtvis i vattnet, uppfiskades och meddelade oss, att han hade drömt, att han skulle hoppa öfver en gärdesgård.

Derefter tog han det säkra för det osäkra och begaf sig ned i sin hytt, der han fick tillfälle att begrunda, huru drömmar stundom kunna hafva ett menligt inflytande och vara ganska farliga och obehagliga.

Utan vidare äfventyr uppnåddes Landsort. Ett halft dussin gottländska studenter uppstämde vid glasens klang:

"Hafvet är godt, det må du ej klandra;
Frihet och glädje på hafvet bo!" o. s. v.

I sången äro gottländningarne oöfvervinnerliga:

Och vågens tjusande fantasier,
Vår ungdoms vaggsång i ve och väl,
Laurin har fångat dess melodier,
Och gjutit in dem uti vår själ!

improviserade deras älskvärde skald Bergman.

Sången är medfödd på Gotland, den ligger der i luften och deras tal är sång.

Emellertid var det tid, att gå till kojs — att njuta sitt sorgfria väsen, under sömnens välgörande inflytande, för att med stärkta krafter kunna, vid soluppgången, landstiga i den gamla minnesrika staden Visby.

Menniskan spår men Gud rår.

Det uppstod, under natten, en så fasaväckande storm, att man ansåg rådligast, att vistas på däck, i den händelse att något oväntadt skulle inträffa.

En kammarjunkare började ett föredrag, om nyttan och nödvändigheten af, att hålla sig midt på skeppet och i perpendikulär ställning. »All right!» instämde en engelsman, som förmodligen icke riktigt förstått den siste värde talaren, ty i nästa ögonblick befann han sig lutad öfver relingen, för att betrakta de rastlösa vågorna!

Hvilken af dem, som gjorde klokast vill jag låta vara osagdt, men det säkra är, att sjögången var så stark, att vi ej vågade inlöpa i Visby hamn, utan måste styra kurs på Kappelshamn, 4 mil norr om Visby.

Derstädes emottogos vi med den utsöktaste välvilja. Den gottländska gästfrihen förnekar sig aldrig. Alla passagerarne bjödos på frukost; torrt och vått, så mycket i struparne gå kunde, och förundransvärd var vår förmåga, att kunna inmundiga allt, som sålunda stod oss till buds.

Men Russen (hästen) var förspänd, Sorken (gossen) på kuskbocken, och, — efter åtskilliga framstammade tacksägelser, — en landskapsmålare bredvid undertecknad inuti åkdonet. Och det bar utaf! Dahin, Dahin!

Målaren talade vidt och bredt om naturen; jag nickade, ehuru träden i skogen förefollo mig dverglika och något tunnsådda. Men huru jag nickade, så måste jag hafva fallit i sömn, hvarur jag icke riktigt vaknade förrän vi befunno oss utanför Visby's ringmur, som, med alla sina torn, gör ett mäktigt intryck. De anspråkslösa nutidens byggningar derinom och de små trädgårdstäpporna, bilda en skärande kontrast, till de väldiga ruinerna, vittnande om forntida makt och rikedom. Ringmurens längd lärer vara omkring 11,000 fot och omfattar en areal af 135 tunnland.

Nu färdades vi helt ogeneradt in genom porten, men hunno ej långt innan min reskamrat hoppade ur vagnen; han hade nemligen fått sigte på den gata, som han ämnade afteckna, och nu var det omöjligt att förmå honom medfölja längre. »Är den icke pittoresk?» utropade han. »Jo, naturligtvis,» svarade jag, »men den finnes ju der äfven i morgon!» Det var som att tala till döfva öron. Han tog sin nattsäck, posterade sig i ett hörn och började teckna. Jag föredrog att komma under tak och tvätta landsvägsdammet ur ögonen. Jag längtade äfven, att träffa några goda vänner, som jag visste voro oroliga öfver ångbåtens öde.

Mig föreföll det dessutom, att målaren hade brist på smak. Chacun a son goût! Atminstone skulle jag föredraga någon af de präktiga ruinerna, eller Strandgatan, der ännu Hanseatiska köpmanshus från 1200-talet qvarstå, med gaflarne utåt gatan, i deras ursprungliga form. Äfvenledes ett gammalt trähus från 1600-talet, det så kallade Burmeisterska, i hörnet af nämnda gata och Donners plats.

Jag lyckades emellertid finna ett herberge, der jag kunde, från mitt fönster, skåda ut öfver det oändliga hafvet och höra bränningarnes brusande. Det är beläget vid en gata, som, här och der, är med hvalf öfverbyggd och mycket egendomlig.

Härmed var första delen af min resa fullbordad.

Ny medicin.

En apothekare visar den nyss antagna lärlingen en burk (Pulvis infantium officinalis) med påskrift: Pulv. infant offic., och säger:

»Nu ska' vi pröfva hur det står till med er latin. Hvad betyder den här påskriften på svenska?»

Lärlingen: »Pulveriserad infanteriofficer!»

Axplockning.

Dräpande. Under det karnevalen i Rom för en god del år sedan pågick, roade sig en ung och förnäm qvinna till den grad, att man offentligt började tala om hennes syndaregister. När hon derför en dag hade företräde hos påfven Pius IX, sporde han hur länge hon tänkte stanna i Rom. Derpå svarade hon:

»Till Askonsdagen, då jag hoppas, att af eders helighets egna händer få mottaga askorset.»

Men, utropade då påfven salvelsefullt och på samma gång ironiskt:

»Gode Gud! Om ni behöfver aska för att göra bot och bättring, så res till Neapel. Det skulle kanske kunna hända att Vesuvius räcker till!»

Svar på tal. Under det kongressen i Berlin pågick, yttrade vid ett tillfälle furst Bismarck till Karateodory pascha:

»Jag tycker att muhamedanerne ej längre borde kalla oss för kristne hundar.»

»Mycket riktigt», genmälde den turkiske paschan, »med då böra äfven de kristne ej kalla sina hundar *Sultan.*«

Detta var en fin pik åt Bismarck, hvilkens riks- och verldsbekanta hund bar namnet *Sultan.*

Pristäflan.

Genom att *nu genast* prenumerera på den fint illustrerade och med god läsning försedda veckotidningen **Nytta och Nöje,** tidning för hemmet, kunna de *fem första* och de *fem sista* af de täflande, hvilka senast den 22 mars till redaktionen af **Nytta och Nöje,** Stockholm, insända rätt svar på den framstälda frågan, vinna hvar för sig ett pris, bestående af kontant 25 kronor. Förhöjningen af dessa pris är naturligtvis betingad af den anslutning, som prenumerationen vinner; dock äro 25 kr. det minsta pris, som utdelas, och pristagarne hafva i sådant fall ej endast tidningen gratis, utan äfven 20 kronors tillökning i sina kassor.

Den fråga, som framlägges till besvarande i denna pristäflan, lyder så:

Hurudan blir väderleken i Göteborg den 24 mars detta år?

Svaren skola, såsom ofvan är sagdt, för att kunna upptagas till pröfning, hafva kommit redaktionen till handa *sednast den 22 mars.* Gissningsdagens väderlek kan sedan fullt konstateras med stöd af de vanliga väderleksuppgifterna i Aftonbladet, stora upplagan, hvarifrån denna uppgift sedermera införes i n:o 7 af *Nytta och Nöje,* fredagen den 31 mars.

De *fem första* och de *fem sista,* hvilka gissat rätt, erhålla, i öfverensstämmelse med prospektet, derefter ofördröjligen sina pris i postanvisning.

De nio ord, som i våra väderleksunderrättelser begagnas för att tillkännagifva de olika väderleksförhållandena på skilda orter i vårt land under denna årstid, äro:

Dimma, disigt, halfklart, klart, mulet, nästan klart, nästan mulet, regn, snö.

Bland dessa ord skall det gissas på *blott ett enda* och ej på flera, ty då uteslutas svaren ur täflingen.

OBS.! Svaren kunna insändas äfven genom brefkort, hvilka öfver hela Sverige kosta endast 5 öre. Pristagaren underrättas, sedan gissningsdagen tilländalupit, om, att han vunnit, och skall han för att utfå sitt pris insända postqvitto på, att han före den 22 mars prenumererat på **Nytta och Nöje.**

Orsaken till, att redaktionen vidtagit den anordningen, att låta äfven de *fem sista,* som gissat rätt, få deltaga i täflingen, är den, att också aflägset boende, som hafva en långsammare och längre postgång, ej må blifva lottlöse vid pristäflingen.

trogne vännen var moderns älskare och jag bar ofta bref och budskap dem emellan, ty man hade valt mig till sin förtrogne. Donna Angiolina var ett skönt fruntimmer och han en man, son till en Don Carlos ungdomsvänner och hvilken han sjelf infört i sitt hus, tycktes äfven lifligt känna detta, ty han fastnade snart i nätet. Han var vacker, ung och eldig och att döma efter signora Angiolinas blickar, föreföll han henne ej heller så illa. Den hittills gynnade älskaren tog detta förfärligt illa och brann af hämdlust; han var utom sig af raseri och svartsjuka. Vid denna tid gjorde signor Novi med familj en resa till Neapel och fruns båda tillbedjare slöto sig naturligtvis till sällskapet. Då ingaf mig satan att skänka gehör åt min hittills varande förtrogne, den förste älskaren».

»Hvad åstundade han af dig?»

»Han gaf mig hundra secchiner för en — dolkstöt».

»Ah! och du har förtjent dem?»

»Ärligt; men slutligen föll dock misstanke på mig och då man ej ville döma mig till döden — så sände man mig till Bagnon, hvilket är tusen gånger värre än döden».

»Bah, det är ej sannt, min vän. Om man då hade halshuggit dig, så hade du ej nu varit här. Blott från grafven kan man ej återvända».

»Nå! i grunden har du rätt — dock femton år i en Bagno, galérkedjan om benet, behandlad som en hund — hvad säger jag — hundra gånger sämre än en hund —»

»Bah! det stärker kroppen, vän Grimani, det gifver fasthet åt hjertat, och gör att man ej så lätt vägrar att göra en liten tjenst om det gäller en beslutsam handling. Dock du har ej slutat —»

»Jo visst — jag har slutat».

»Du skall kanske längre fram erfara, att det är just den man som bragt dig i olyckan, hvilken genom väns vänner skaffat dig från Bagnon».

»Nå ja», fortfor Grimani med mörk min, »då åstadkom han en väldig förändring i mitt inre. Från första dagen af min frihet längtade jag blott efter hämd».

»Det var en lycka att vi blefvo sidokamrater; jag kom i rätt tid».

Grimani ryckte på axlarne.

»Hm, om det är sannt, som jag erfor, att han är död», sade han, »så har jag just ingen särskild önskan. Visserligen dansa vi just ej på rosor — —»

»Tålamod! i dag ha vi det nog magert, men i morgon skola vi simma i öfverflöd».

»Du hoppas mycket af ditt bref?»

»Ej mer än som skall gå i fullbordan».

»Men hvad skulle det väl göra den unga fröken om du äfven berättade att du en gång varit hennes älskare?»

»Mer än du tror. Man hyllar här andra grundsatser än hos eder. Och sen, vore den unge Alfred von Merklin icke bekant som den största odåga och en liderlig sälle så ginge det väl an — men nu — åh! hon skall nog akta sig att framkalla en skandal».

Men om några af de italienska hemligheterna trängde hit?»

»Bah, derför fruktar jag ej — jag hette der Battista Randolfi — och ingen visste att en österrikisk baron var dold under den tvåfärgade tröjan. Och här — jag kommer min sann ej att frivilligt visa det T. A. (tvångsarbete) som står inbrändt på min skuldra, och om man med våld vill se det, så måste det ske öfver min värjspets och på min döda kropp».

»Nå, jag önskar att dina förhoppningar måtte förverkligas».

Alfred som han kallat sig, sprang upp och lyssnade.

»Ringklockan», sade han.

Äfven Grimani lyssnade.

Om igen klingade sakta den lilla klockan öfver dörren.

»Man kommer — ett besök nu!» sade Alfred med någon fruktan. »Gå — fort in i ditt rum».

Grimani försvann.

Alfred lade bort pipan och gick ut i det mörka förrummet och öppnade.

En man af medelstorlek, klädd i mörk enkel drägt, inträdde. Häret var vid tinningarne slätkammadt och mannens hela hållning öfverensstämde med de forskande blickarne ur de djupt liggande ögonen, som liknade ett efter byte spanande rofdjurs.

»Min herre», frågade Alfred, »ni söker —»

»Jag önskar tala med er, baron Merklin», svarade den besökande i vänskaplig ton, »och ber er om en half timmes uppmärksamhet».

Alfred tillslöt dörren och följde med en viss fruktan efter främlingen, som kände hans namn, in i rummet.

Han slog sig ned utan krus och anvisade herrn i huset plats midt emot sig. Alfred lydde mekaniskt.

»Ni synes något förvånad», började främlingen, »att jag känner er».

kavaljer — tag er vän till intendent eller dylikt och föregif att ni kommer från en resa i södern. De nödiga papperen erhåller ni i morgon».

»och hvilket namn skall jag bära?»

»Ert eget — *Alfred, friherre von Merklin*».

Hm, då jag så hastigt försvann från Wien —»

»Efterlemnade ni några misstrogne, så var lugn, de skola ej oroa er. En annan bostad skall jag anskaffa — och likaledes vill jag sörja för, att ni blir upptagen i de sällskaper, der ni kan vara mig till nytta».

»Min herre! fortfarande förstår jag dock icke —»

»Ni behöfver ej heller härutinnan göra er minsta möda. Det handlar alls inte om att *ni* skall begripa, utan om att ni skall *lyda*».

Alfred blickade förundrad på den talande, som antagit en temligen befallande ton.

»Mitt språk förundrar er?» fortfor den främmande, »det är säkrast att en gång för alla komma på det klara och då är det väl bäst att ej göra så många omständigheter».

»Hm, min herre», genmälte Alfred, »ni gör det minsann ej heller. Ni fordrar en art af lydnad, som gränsar till slafveri —»

»För hvilket jag dock å andra sidan erbjuder rikligt skadestånd».

»Emellertid gifs det menniskor, för hvilka friheten —»

Främlingen afbröt Alfred med ett högt skratt; han drog upp knäna, som han omfattade med armarne, lutade kroppen tillbaka och öfverlemnade sig, utan att bry sig om Alfreds vredgade min, åt den mest ohejdade munterhet.

»Vill ni då ändtligen sluta?» utropade Alfred.

Främlingen reste sig upp, grep efter sin hatt och den börs som han kastat på bordet.

»Jag är redan färdig — ha ha — förlåt, herr baron, — ha ha — men det är så tokroligt när man hör er hålla föredrag om friheten. Nåväl, ni antar ej mitt förslag, mitt välmenta förslag; jag går alltså härifrån; i mitt ställe skall strax inställa sig en annan person, med en liten inbjudning — till polisen».

»Till — till — polisen!» sade Alfred oroligt.

»Hvad! har ni redan glömt början af vårt samtal? Man skall blott underkasta er och er vän en litet noggrannare pröfning — kanhända kommer då i dagen några små omständigheter,

som ej äro så angenäma — åh jag vill ej yrka något, jag förmodar blott så —»

Alfred stampade med foten.

»Jag ser att jag mer eller mindre är i edra händer».

»Fullkomligt — fullkomligt i mina händer, herr baron; om jag låter er falla, så falla ni och er vän i en afgrund».

Alfred sänkte skyggt sina blickar mot golfvet.

»Hvad måste jag då göra? stammade han.

»Ah, ni föredrar förbundet med mig — nå det låter höra sig».

Främlingen satte sig åter ned.

»Jag fordrar af er och er vän obetingad, blind lydnad — förstå mig väl! En fråga som börjar med »hvarför är alldeles utesluten vid våra samtal».

»Och hvad bjuder ni i stället?»

»Eder oantastlighet är redan något det; men då jag vill att ni skall tjena mig ej endast troget utan med ifver, så skall ni erhålla tillräckliga medel att kunna anständigt uppträda som baron Merklin. Hvad ni som baron har att göra är — min sak och skall bli föremål för vårt nästa samtal. Alltså — antaget?»

»Ja».

»Är det denna gång allvar? Har jag inga vidare ömtåligheter att vänta från er sida?»

»Inga».

Främlingen kastade åter börsen på bordet.

»Godt, skaffa er nu kläder som kunna passa för en ung adelsman, äfvensom en stor reskoffert — denna lilla rensel är alltför ömklig. Ni måste i den nya boning jag anskaffat åt er, uppträda med en viss aplomb».

»Jag skall i allo lyda».

»Men allt måste gå raskt. Jag afhemtar er i morgon afton. Men — ett råd vill jag ännu gifva eder: inga dåraktiga upptåg; ert namn är ännu i friskt minne, ert rykte är dåligt, hvadan ni måste synas fullkomligt förbättrad — visst ej en som går och hänger hufvudet, utan en ung kavaljer som vet att lefva, som gerna deltager i ett nöje utan att vara rucklare. Skall detta lyckas er?»

»Ni skall bli nöjd».

»Godt! kalla nu hit er vän».

Alfred öppnade dörren till nästa rum och ropade på Grimani. Denne inträdde och då han kommit på passande afstånd gjorde han en gravitetisk bugning för främlingen hvilken besvarade den

»Jag tillstår det».

»Att jag känner ert namn, ehuru ni ej varit här i mer än tvenne dagar och ännu ej uppträdt i er rätta gestalt».

Alfred bleknade.

»Herre —»

»Var lugn», inföll främlingen leende, »vi äro vänner — det vill säga, jag är vänskapligt sinnad emot er och hoppas att vi skola förstå hvarandra».

»Men hur har ni kunnat få veta —»

»Låtom oss lemna det och gå till sjelfva saken. Edra angelägenheter äro ej i den bästa ordning — det vill säga, ni har inga pengar och inga utsigter att erhålla sådane. Möjligen skulle ett bref —»

Alfred sprang upp.

»Ett bref», utropade han.

»Möjligen detta?»

Främlingen framtog ur sin bröstficka ett litet bref, som han visade den unge mannen, hvilken hastigt grep derefter.

Det var ju hans bref, som han skrifvit till den blonda baronessan. Främlingen tillbakadrog dock hastigt sin hand och stack åter in brefvet.

»Huru har ni fått detta bref, herre?» utropade Alfred.

»Hm — unge man», bemötte främlingen, »var framför allt lugn. Fråga aldrig huru — nog af jag har det».

»Det der är —»

Främlingen såg strängt på Alfred.

»Nå? sporde han kallt.

»Benämn det hur ni vill», sade den unge mannen förvirrad; »jag sänder ett bref till en annan person och —»

»Det är omtänksamhet, herr baron», fulländade främlingen, »af staten utöfvad omtänksamhet — intet annat».

»Af staten? — Ni är allstå —»

»Medlem af polisen, menar ni? Nej! Jag är visserligen statens tjenare, men i högre bemärkelse än de vanliga polistjenstemännen. Jag har endast en förman och befattar mig blott med invecklade angelägenheter, hvarför jag ock åt mig sjelf uppsöker de nödiga verktygen«.

»Hvad förer er till mig, min herre?»

»Jag önskar att ni tillika med er vän ställer er till mitt förfogande».

»Min vän?»

»Nå ja — vill ni att jag skall anföra några närmare förhållanden om honom äfven?»

»Nej — jag tror att ni är allvetande».

»Antager ni alltså mitt anbud?»

»Mitt bref —»

»Lemna detta har jag ju sagt — det är i godt förvar och skall kanhända i sinom tid komma att användas. Det hade ju dock intet annat ändamål än att skaffa er mynt, icke sant?»

Alfred dröjde något med svaret.

»Säg nu sanningen — eller kanske ni hoppas på ett förnyande af de gamla kärleksgalenskaperna?»

»Nej», mumlade Alfred, »jag ville blott ha — guld».

Främlingen tog en börs ur fickan och kastade den på bordet.

»Der är pengar», sade han, »mer än baronessan hade sändt er — ifall hon skickat några alls. Den vackra frun har en energisk karaktär och låter ej betvinga sig. Nå, längre fram skola vi kanske använda ert bref till henne. Nu handlar det blott om er person. Vill ni således tjena mig?»

»Ja».

»Öppet och utan förbehåll med hela er vilja och alla edra krafter?«

»Hvad ger ni mig i stället?»

»Mycket — ganska mycket. Stor lön, fint lefnadssätt och framför allt — personlig säkerhet.

»Min personliga säkerhet?»

»Hvad! anser ni polisen i Wien så dålig att ni tror det ni och er vän ej redan stå på svarta taflan? Ni, baron, har före er hastiga afresa från Österrike ej haft det bästa rykte — om man såge er här så hastigt uppdyka igen, skulle man lätt falla på den tanken att ni hade i sinnet någon liten sysselsättning som ej riktigt stämde öfverens med de bestående lagarne. Och er vän — hm, om man forskade i hans förflutna lif, skulle man kanske upptäcka åtskilliga småsaker, som han helst skulle vilja hafva dränkta i glömskans flod — nåväl, ni ser att endast ett förbund med mig kan rädda er från allahanda obehag. Alltså antager ni förbundet?»

»Jag återupprepar: Ja».

»Äfven för er vän? — Grimani som han kallar sig».

»Äfven för honom».

»Då ert handslag».

Alfred lade sin hand i främlingens.

»Der är handpenningar», sade den sednare, »kläd er som

med en lätt nick. Han satte lorgnetten för ögat och mönstrade Grimani på ett temligen oförskämdt sätt.

»Ser ju temligen snygg ut», sade han halfhögt, »kan få vara sådan — en gammal officer, ledsagare åt en ung kavaljer — passar bra».

Grimani kastade en förvånad blick på Alfred, hvilken gaf honom en vink att tiga.

Främlingen vände sig till Alfred.

»Gif mannen der sina instruktioner», sade han, »så att han vet hvad han framdeles har att iakttaga. I morgon afton afhemtar jag er».

Efter dessa ord lemnade han rummet.

»För t-n», frågade Grimani, »hvad skall det betyda, att den menniskan bemötte mig som om han varit hästhandlare och jag en gammal åkarkamp».

»Var lugn, min vän — han vet allt!»

»Allt!»

»Det synes, som om han hörde till hemliga polisen — han känner mitt verkliga namn — han hade i sina händer det bref som jag i går morse skref till den sköna baronessan».

»Kort och godt, det gäller — att taga till fötterna och vända ryggen åt den härliga hufvud- och residensstaden Wien?»

»Tvärtom! — det gäller att bli qvar och lyda honom».

»Ah! han behöfver oss således?»

»Det synes så — se här städjan».

»Diavolo, börsen är tung!»

»Jag skall antaga mitt rätta namn».

»Och jag?»

»Du förblir Grimani, min mentor, f. d. officer».

»Bravo! Slägten Grimani har gifvit republiken Venedig flera Doger, det är nästan en kunglig slägt».

»Nåväl, det synes som om det ville arta sig bra för oss här i Wien. I polisens beskydd kan man lefva ganska godt här, och hafva vi förut arbetat *emot* lagens bud, så få vi nu en tid arbeta *med* dem».

»Hvartill ämnar han använda oss?»

»Det vet jag ej».

»Och skola vi öfverlemna oss åt honom bundna till händer och fötter?»

»Det måste vi».

»Hm, jag hade nästan lust —»

»Hvartill?»

Han gick upp och ned i rummet med händerna på ryggen; emellanåt vägrade den venstra foten att göra tjenst och då haltade han till och gjorde en grimas.

»För t-n i våld Grimani», började ändtligen den yngre, huru länge skall du vandra så der fram och tillbaka liksom en björn i bur?»

»Så länge det behagar mig», svarade den andre kort och sträft.

»Brr, du är alltså vid dåligt lynne? Nå, för min skull må du gerna vanka omkring som den vandrande juden, blott du vänjer dig af med det förd—a släpandet med benet och det dermed oskiljaktiga bondgrinet; du kunde en gång ha den oturen att stöta på någon som förstode att detta släpande ej härrörde från något sår, hvilket du vill göra troligt».

»Scioccaccio! skrik ut för hela verlden», sade Grimani med vreda blickar, »att vi varit kamrater i Bagnon vid Gaeta».

»Det aktar jag mig nog för, men jag vill ej heller att du skall förråda det. Se på mig, jag går som en dansmästare och och likväl har jag såväl som du släpat på fjettrarne».

»Simplicione! Det är väl någon skilnad på ett och femton år. Det förefaller mig som om dessa fördömda kedjor ännu hängde mig om benet. O, att jag åter kunde möta den nedrige skälmen, som jag har att tacka för att jag blef insatt i Bagnon — jag skulle betala honom det — —».

»Bah, han är död!»

»Det sades visserligen så i Bagnon, men jag tror ej derpå».

»Huru förhåller det sig egentligen med denna historia? Du talar visserligen beständigt om den, men alltid så flygtigt»

»Hurudan den är — mycket enfaldig. Jag var en capocchio (dumhufvud) som lätt narra mig i en fälla af en klokare, hvilken dermed sopade rent utanför sin egen dörr».

»Godt, nu är jag lika klok som förut; kan du ej vara tydligare?»

Grimani tog en likadan pipa som den andre hade, stoppade och tände eld derpå.

»Så hör då, jag vill vara kort», sade han efter att ha utpuffat ett stort antal blå ringar. »Det bodde då i Florenz en adelsman som hette Carlo Novi, hvilken hade en vacker hustru, men en ännu vackrare trettonårig dotter. En kavaljer besökte ofta hans hus — namnet behöfver du ej veta — man sade, i egenskap af friare till dottern. Jag hade dock bättre reda på saken — jag tjente då i Novi's hus — jag visste att den för-

barmande skulle gå så långt, att du åter kan undfå mig; det är den tid då oss hjelp behöfves. Nå väl! här är hjelpen i Frälsarens ord, som vi nyss hafva hört: Jag är nederkommen af himmelen, icke att jag skall göra min vilja, utan Hans, som mig sändt hafver.

III. Men nu vilja vi ytterligare till slut tillse, hvad som förstås med att icke utkasta, i ordets fullaste mening. Akten väl, mina käraste, på den ljufligaste tröst, som nu kommer, och låten den icke blott predikas för eder, utan bruken den till daglig uppmuntran, till daglig styrka för eder tro och förtröstan, ja ock till daglig ny bot och bättring, enligt det ordet: besinnar du icke, att Guds godhet lockar dig till bättring? Här är Guds godhet, Guds nåd, Guds förbarmande, Guds trofasthet, utöfver hvad vi bedja eller tänka. »Det är Fadrens vilja, som mig sändt hafver», säger Frälsaren i vårt evangelium, icke blott att jag skall *en gång undfå* den syndare, som kommer till mig, utan att »jag *intet borttappa* skall af allt det Han mig gifvit hafver», alltså städse undfå syndaren, så länge han kommer till mig. Si, nu kan och skall och får Han icke borttappa dig. Vore din välfärd i din hand, så vore den förspild i morgon, i dag redan. Men nu är din välfärd och din själ i Jesu hand. Den, som nu hör ordet och tror ordet, han hafver evinnerligt lif, honom skall Han uppväcka på den yttersta dagen, han kan icke varda borttappad, han varder aldrig utkastad.

Det är Guds vilja. Det är det glada budskap, som vi i dag och alla dagar hafva att framföra till syndare. Äfven till eder är det i dag frambur et. Skolen I anamma det i edra hjertan? Eller skall ordet vara predidadt förgäfves? Skall förbarmaren förgäfves utsträcka sina händer efter eder? Ack, låt det icke så gå. Tvinga, nödga, drag oss alla till dig. Vi vilja icke gå till någon annan. Utkasta oss icke, för din Faders buds skull, för ditt hjertas och ditt namns skull. Du heter och är Jesus: du vill intet borttappa. Med dessa båda armar omfatta vi dig och släppa dig icke, med mindre du välsignar oss. Amen.

Femte Söndagen i Fastan.

Text: 2 Cor 4: 7—10.

Men vi hafva dessa håfvor uti lerkar, på det att den stora kraften skall vara af Gud, och icke af oss. Vi varda allestädes trängde, men vi ängslas icke; vi bekymras, men vi gifva oss icke öfver. Vi lida förföljelse, men vi varda icke öfvergifna; vi blifva undertryckte, men vi förgås icke. Vi omföra alltid Herrens Jesu död på vår lekamen, på det att ock Jesu lif må på vår lekamen uppenbaradt varda.

Den upplästa texten gifver oss svar på tvenne hufvudfrågor:

1) Hvarför bär den kristne sina håfvor uti lerkar, eller hvarför är det utvärtes anseendet olikt det inre väsendet?

2) Huru befinner sig den kristne uti detta jordiska omhölje?

I. Det heter först i vår text: »Men vi hafva dessa håfvor uti lerkar». Hvilka äro dessa håfvor om hvilka aposteln talar? Det är Kristus sjelf och Hans kännedom och Hans lif och inneboende i de trogna och förklaringen uti Hans beläte och kunskapen och predikan och vittnesbördet derom. Dessa håfvor, säger aposteln, hafva vi, nemligen vi, som i sanning tro på Kristus och hålla oss till Honom, vi hafva dem uti lerkar. Det är: när man ser på vår lekamen, vår utvärtes menniska, det käril hvari de himmelska håfvorna ligga, så kan man väl icke tänka, att så mycket deruti är nedlagdt. Vår utvärtes menniska förhåller sig till den invärtes ungefär som ler till gediget, oförgängligt guld. Huru konstrikt än ett käril må vara, som är sammansatt af ler, så är det underkastadt hvarje inflytelse utifrån; huru snart går det icke sönder; en stöt, ett slag utifrån krossar det; snart eller sent måste det blifva till stoft och aska. Af sådan beskaffenhet är det käril, hvari vi hafva de dyrbara håfvorna. Det är ett bräckligt, svagt, skröpligt och förgängligt käril. Hvarför måste nu käril et för dessa håfvor vara just så beskaffadt? »Derför», säger aposteln, »att den stora kraften skall vara af Gud och icke af oss». Det är menniskans hufvudsynd, att hon icke

sucka: Herre, huru äro mina fiender så många; låt mig icke till spott varda för mina fiender; ack hjelp, Herre, ty här är ingen hjelpare! Själen tycker sig vara öfvergifven och säger: Herren hafver öfvergifvit, Herren hafver förgätit mig. Men hvad säger Herren då: »Si, alla de, som dig hätske äro, skola till skam varda och blifva såsom intet, och de män, som med dig träta skola förgås, så att du skall fråga efter dem och icke finna dem; ty jag är Herren din Gud, den din högra hand stärker och säger till dig: Frukta dig intet, jag hjelper dig.

»Vi blifva undertryckte», säger Paulus vidare, undertryckte af Jesu fiender, undertryckte af sjukdomar, så att vi måste ligga vanmäktige, svaga, eländiga, så att det synes vara ute med oss. Vi varda nedslagne af Gud sjelf. Då ropar Herren till oss: »Frukta dig intet, jag är med dig, vik icke af, ty jag är din Gud, jag stärker dig, jag hjelper dig ock med min rättfärdighets högra hand.» Och »jag», ropar Frälsaren, »jag gifver dem evinnerligt lif, och de skola icke förgås, och ingen skall rycka dem utur min hand».

Och till slut, säger aposteln i vår text: »Vi omföra alltid Herrens Jesu död på vår lekamen». De svagheter, hvilka Herren Jesus lekamligen antagit och ända till döden behållit, Hans gråt och suckan och rop, Hans ångest och bäfvan skämmas vi icke för, när de äfven finnas hos oss. Och såsom Herren tåligt gaf en lem efter den andra och en kraft efter den andra i döden och tåligt lät hela sin utvärtes menniska falla och dö, så vilja vi ock dö med honom, »på det att ock Jesu lif må på vår lekamen uppenbaradt varda» i sinom tid, att Han må komma till stadga uti oss.

O Herre Jesus, hjelp oss att vi må så dö. Skänk oss blott ditt lif. Ja, låt oss bida med tålamod, till dess Du kommer och vill förklara vår skröpliga lekamen, att han varder lik din förklarade lekamen, af den kraft, hvarmed Du kan dig allting underlägga. Amen.

Första Böndagen.

Text: Joh. 6: 39—40.

Allt det min Fader mig gifver, och den till mig kommer, honom kastar jag icke ut. Ty jag är nederkommen af himmelen, icke att jag skall göra min vilja, utan Hans vilja, som mig sändt hafver. Och det är min Faders vilja, som mig sändt hafver, att jag intet borttappa skall af allt det Han mig gifvit hafver, utan att jag skall uppväcka det på den yttersta dagen. Detta är nu Hans vilja, som mig sändt hafver, att hvar och en, som ser Sonen och tror på honom, skall hafva evinnerligt lif och jag skall uppväcka honom på yttersta dagen.

Den till mig kommer, honom kastar jag icke ut.

1) Hvem kastar Frälsaren icke ut?

2) Hvarför kastar han honom icke ut?

3) Hvad innebära de orden: att icke kasta ut, i deras fulla mening.

I. Hvem kastar Frälsaren icke ut? Derpå svaras i vår text af Jesu egen mun: »den till mig kommer, honom kastar jag icke ut». Jesus säger icke: så och så måste du först vara beskaffad, så och så djupt måste du känna och inse, sådan eller sådan måste ditt hjertas beskaffenhet vara, utan Han säger: Hvem han må vara, stor eller liten, gammal eller ung, hedrad eller föraktad: den till mig kommer, honom kastar jag icke ut. Den till mig kommer, säger Kristus, alltså den, som icke låter det gå derhän, att han varder ställd inför Kristus, att han måste komma, att han nödsakas träda inför Kristus på domens dag. Men den, som före den dagen, under nådetiden, medan det ännu heter »i dag», medan han ännu vandrar i denna hyddan, kommer till Jesus, den kastar han icke ut.

Men hvem kommer nu så till Jesus? Herren svarar sjelf i vår text derpå: Han säger: »Allt det min Fader gifver mig, det kommer till mig.» Med detta ord säger Frälsaren alldeles bestämdt, att Hans Fader gifver Honom något, såsom ock är skrifvet; Han skall hafva ganska mycket till byte och de starka

till rof. Visserligen gör Kristus icke, hvad ganska många skulle önska, nemligen bevisa för dem deras utkorelse af evighet eller inlåta sig med dem i deras grubblande öfver evig utkorelse och förkastelse samt ingå i deras tvister och funderingar, när det heter: först måste jag veta om Fadren har utvalt mig till salighet, sedan vill jag tro. Jesus säger helt enkelt: allt det min Fader gifver mig, det kommer till mig. Vill du nu veta, om du hörer till antalet af de utvalda, hvilka Fadren gifvit åt Sonen, så måste det varda uppenbart och för dig sjelf klart genom ditt kommande till Sonen, till Jesus. Känner du dig dragen till Jesus, och städse på nytt dragen till Honom, om också kött och blod vilja allt annat hellre, än att komma till Jesus; märk då väl, kära själ, du varder dragen af Fadren till Sonen, du är af Fadren gifven åt Sonen. Kom blott, kom till Jesus. Han kastar dig icke ut. Kom sådan du är. För det öfriga låt den sörja, som drager dig och, som anammar dig. »Omsorg hörer Herren till; Själen ro blott söka vill.» Och denna ro finner du allenast när du följer den röst, som ropar: Kommen till mig!

II. Nu veta vi af vårt evangelium, hvem Frälsaren icke utkastar. Vårt evangelium visar oss nu också ganska härligt, hvarför Frälsaren icke utkastar, ja icke kan utkasta. »Jag är nederkommen af himmelen», heter det, »icke att jag skall göra min vilja, utan Hans vilja, som mig sändt hafver», Och Kristus säger sjelf i evangelium: »Det är min mat, att jag gör Hans vilja, som mig sändt hafver, och fullbordar Hans verk.» Men det är Guds Faders vilja, att sonen icke utkastar någon af dem, hvilka Fadren gifver Honom. Att anamma syndare, att göra syndare rättfärdiga och saliga utan all deras förtjenst och värdighet, af nåd allena; det är alltså Fadrens vilja. Men är det icke också Sonens vilja? Jo, jo, ropar den helige Ande, det är ett fast och i alla måtto väl annammansvärdt ord, att Jesus Kristus är kommen i verlden till att frälsa syndare. Hvarför säger nu icke Frälsaren i vårt evangelium hellre: jag är kommen neder af himmelen att jag skall göra min egen vilja, som går ut på syndares salighet, utan i stället: jag är nederkommen af him-

melen, icke att jag skall göra min vilja, utan Hans, som mig sändt hafver? Ack, Frälsaren tager här med största ömhet hänseende till vår tro, vårt förtroende. Han vet med hurudana varelser Han har att göra. Här stå syndare och inför dem menniskan Jesus. Då tänker en syndare: skall jag komma till menniskan Jesus? Kan han hjelpa mig? Kan Han förlåta synder, utplåna synder, göra en syndare salig? Går icke detta utöfver all mensklig förmåga? Är det icke allena den store Gudens verk? Hvem säger mig att Gud, den lefvande Guden, verkligen icke utkastar, när Jesus säger: den till mig kommer honom kastar jag icke ut? — Ack, Herren Jesus vet, att sådana tankar uppkomma hos syndare, när Han, den menniskoblifne Guden, förkunnas såsom syndares enda salighet. Han vet, hvilka tvifvel om Hans person, om Hans gudomliga sändning, om Hans sannfärdiga vilja att göra syndare saliga, om Hans syndarekärlek och frälsaremagt, som genomkorsa ett menniskobröst och hvad misstroende och misstankar och fördomar och hvilken hemlig fiendskap emot Honom kan finnas uti en syndares själ. Derför tager Herren Jesus med ömhet hänsyn till vår tro och vårt förtroende samt beropar sig icke på sin, utan på Fadrens vilja. Och veten i hvad han dermed gör? Han gifver oss dermed det starkaste vapen i handen till att öfvervinna och tvinga Honom. Han öfverlemnar sig dermed åt oss såsom en bunden. Och det står oss fritt att taga Honom med magt, att förehålla Honom Hans ord och påyrka dess fullbordan. Vi få nu säga: Jesus jag kommer till dig. Jag har ditt ord: du kan, du får icke kasta mig ut Och om du än ville det, så kan och måste du icke göra din, utan Fadrens vilja. Och Fadrens vilja är, att den, som kommer till dig, icke skall varda utkastad. Tider förekomma då vi måste så bedja och tala och ropa, då vi hafva intet kvar, mer än det nakna ordet, då all förnimmelse af Frälsarens syndarekärlek är borta, då det ropar inom oss: nej, Jesus kan icke åter undfå mig, en sådan förkastlig varelse; huru ofta har jag icke förnekat dig, bedröfvat dig, trampat all din kärlek under fötterna; jag kan icke mera tro, att din kärlek och långmodighet och för-

vill vara helt och hållet beroende af Gud, utan vara någonting af sig sjelf, hafva något af sitt eget förnuft och kraft. Kristus har förlossat oss ifrån denna synd. Han har pliktat för den och försonat den, då han förnedrade och försakade sig sjelf, då Han blef den mest föraktade, svagaste och mest vanvördade, då Han vardt lydig intill korsets död. Dermed har han förvärfvat oss det nya lifvet, barnaskapet hos Gud. Vi skola genom Kristus vara Guds barn. Ack, huru mycket innebär icke detta ena! Vi skola vara Guds Sons vänner. Vi skola vara medborgare i Hans rike, Hans medarbetare och medhjälpare. Ja, man kan icke utsäga alla de rättigheter, de företräden, de värdigheter, som Jesus oss förvärfvat och som vi ega såsom pånyttfödde kristne. Den kraft, hvilken Kristus med sin uppståndelse framhaft och gifver oss, är en stor, en öfversvinnelig kraft.

Hvad gjorde vi nu med denna kraft och med alla de rättigheter och företräden och värdigheter, som vi hafva i Kristus, om det ankomme på oss? Icke sannt, med vårt sjelfviska hjerta hölle vi den helst för vår egen kraft. Och rättigheterna, företrädena och värdigheterna betraktade vi helst såsom vår egen förtjenst och värdighet. Den rättfärdighet, som Kristus skänker oss, ville man hellre icke emottaga såsom en gåfva, utan hafva den af sig sjelf. Man ville tio gånger hellre vara färdig i dag, för att icke behöfva att i morgon åter låta något gifvas sig och i morgon åter såsom en tiggare stå vid nådens dörr. Man ville, fastän man i Kristus har tusenfaldt mera, dock hellre vara ett helgon, som intet behöfver af någon annan, än förblifva en arm syndare och hafva allt i Kristus. Och när man intet mera har, hvari man kan bespegla sig, så tänker man: jag menar åtminstone ärligt, uppriktigt och utan falskhet; det ville man åtminstone fasthålla såsom någonting eget.

Så står det till med vårt hjerta. Så varda vi dagligen och stundligen anfäktade, retade och lockade, äfven länge sedan vi blifvit troende. — Men på det att detta ej måtte ske; på det att vi må gifva Gud allena äran, låta Honom vara allt och oss sjelfva intet. Derför hafva vi här nere, de dyrbara håfvorna uti lerkar.

Derför hafva vi denna skröpliga lekamen. O, mine vänner, i denna jordiska omklädnad varda vi bevarade, bevarade till salighet. Må vi derför, om den än varder oss tung, hålla till godo med att bära den, om vi än dagligen måste sucka derunder.

II. Detta vilja vi nu för det andra se utaf apostelns bekännelse i vår text. »Vi varda, så länge vi vandra uti lekamen, allestädes trängde», säger han. Och så kunde han i en alldeles särskild mening säga, enär han var utvald att i sitt kött uppfylla hvad som fattades församlingen uti Kristi lidande. Nu heter det: »Vi varda allestädes trängde, men vi ängslas icke», vi qvälja oss icke med den tanken: hvad skall blifva deraf, huru långt skall det gå? ty vi äro uti Guds hand, alla våra hufvudhår äro räknade, intet kan eller får oss vederfaras utan Hans vilja, hvad som oss vederfares, det måste tjena oss till bästa, ty vi äro Hans käre barn, vi äro Hans hjerta nära i Kristus Jesus. Derför, om vi än under trångmålen äro bedröfvade, så ängslas vi dock icke. Så gör deremot den opånyttfödda själen, som lefver på sin egen kraft. Den kan intet annat, ty den vet ju endast af sig sjelf.

»Vi bekymras», så länge vi här på jorden hafva våra håfvor i lerkar, bekänner Paulus vidare. Ack, huru tröstar och upprättar det oss icke, när en Paulus säger: vi bekymras. Han är ingen dygdehjelte, som fördöljer sin bäfvan, ingen sedelärare, som säger: du skall icke bekymras, vi bäfva. Ack ja, och vi bäfva med honom. När vi förutse något trångmål; när den tanken går genom vårt hjerta: skall du förblifva i nåden, skall du icke falla derur? »Men vi gifva oss icke öfver» — ty vi äro ju icke mera våra egna, vi lefva icke mera oss sjelfva. Det är Hans sak att hjelpa oss. Han gifver de trötta kraft och vet att tala med dem i rättan tid. Han har bäfvat och darrat för oss. Nu gifva vi oss icke öfver, om vi än bekymras.

»Vi lida förföljelse», säger aposteln vidare. Det kan icke annorlunda vara. Voren I af verlden, då älskade verlden eder, säger Frälsaren; men efter I icke ären af verlden, derför hatar verlden eder. Ack, när de storma inpå själen, då måste hon

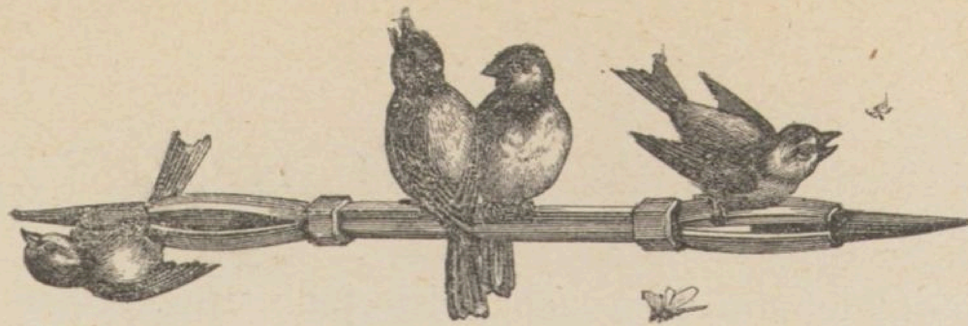

Nytta och Nöje

TIDNING FÖR HEMMET

N:o 5. Fredagen den 17 Mars 1893. 1 Årg.

Annonspris:
50 öre pr nonpareillerad om 40 bokstäfver.
1 nonpareillerad motsvarar 5 1/2 Centimeters **bredd**.
9 nonpareillerader motsvara 2 Centimeters **höjd**.

Redaktör och ansvarig utgifvare: **J. O ÅBERG.**
Tidningens Expedition, öppen kl. 10—11 f. m. N:o 35 Narvavägen. Stockholm.
Stockholm, Nya Tryckeri-Aktiebolaget, 1893.

Prenumerationspris
(postbefordringsafgiften inberäknad)
Helt år . . . . . . 5 kr. Halft år . . 3 kr.
Tre qvartal . . . 4 „ Ett qvartal 1 „ 70 öre
En månad . . . 70 öre.

M. WEBER X.A.

VERA SOM LÄKARE.

Vera som läkare.

Lilla Vera har visserligen en liten pigg och munter hund till lekkamrat, men hon tycker nästan mer om sin docka. Det är då också en riktigt utomordentligt fin och prydlig docka, hon nu har fått. När man klämmer den dockan på magen, så skriker hon riktigt ordentligt, och bara man lägger henne på rygg i den lilla vaggan, som är gjord enkom för hennes räkning, så falla ögonlocken i hop och hon sofver strax som ett litet snällt barn. Den dockan är ett riktigt mönster af lydighet. Hon både skriker och sofver på befallning. Stora, vackra blå ögon har hon också, och läpparna skulle vara alldeles glänsande röda, om icke Vera, i sin förtjusning, redan hade kysst henne alldeles för mycket.

Nu har det händt så illa, att Veras äldre bror, Axel, har blifvit sjuk, så att doktorn varit hos honom gång på gång och gifvit honom en hel hop flaskor med medikamenter, både bäska, sura och söta; och då leker Vera, att hennes docka också är sjuk.

Det, tycker ni kanske, skulle väl inte vara någon synnerligt rolig lek, ty aldrig är det något nöje att sjelf vara sjuk åtminstone. Men farbror John har nog lurat ut, hvarför Vera tycker att det är så roligt. Hon vet, att mot den, som är sjuk, får man lof att vara mycket snäll. Då får man gå på tå öfver golfvet och vara mycket tyst och försigtig, så att man inte stör. Så får man lof att tänka på, att man ger in medikamenter i rätt tid, och får alltid lof att vara till hands, om det är någon hjelp, som behöfs. Den sjuke får man lof att riktigt ordentligt pyssla om och ständigt och jemt fundera på, om man inte kan hitta på någonting, som kan vara till glädje och gagn. Det är först när någon är sjuk, eller på annat sätt är hjelplös och nödstäld, som man kan visa sig riktigt vänlig och snäll. Derför är det, som Vera tycker, att det är roligt att leka, att dockan är sjuk. Det är också derför, som vi ha' passat på och ritat af Vera, när hon som bäst höll på med att gifva dockan in. Lilla »Lady» står bredvid och ser mycket fundersam ut. Hon tycker allt, att det är märkvärdigt, och hon undrar allt, hvarför det skall gå så orättvist till här i verlden, att hon inte får en enda droppe med, när dockan får; — men en annan gång kanske det blir Lady's tur, och då får hon nog pröfva på, att när det är fråga om att »ta in», är det alls inte värdt att vara afundsjuk, i fall man blir utan.

En händelse från finska kriget.

Berättelse
af
J. O. ÅBERG.

(Forts. o. slut från n:o 4).

Geváren knallade, dammet hvirflade mot skyn och i brokig förvirring hopblandades allt.

I den del af byn, som vette åt tummelplatsen, hade Pelgijärvis innevånare församlat sig, ängsligt afbidande stridens utgång. Småningom drog larmet bort i fjerran, och endast spridda skott utvisade att striden ännu fortfor.

Bland dem, som ifrigast lyssnade, var Georgs mor. Under hela den tid, som striden påstod, låg hon på knä och bad ur djupet af sin själ.

Och de, som gingo förbi den fromma qvinnan, böjde af aktning hufvudet för henne, i det de hviskade sinsemellan: »Se der en mor, som icke tvekade att lemna sin enda egendom åt fäderneslandet!» — Och mångens tysta bön förenade sig med den uppoffrande modrens för hennes sons räddning.

Slutligen reste hon sig upp från sin knäböjande ställning och betraktade uppmärksamt den henne omgifvande folkmassan. Hennes ansigte var lugnt, intet spår efter tårar syntes på de bleka kinderna, ögonen hade till och med något fridfullt i sig, och hennes röst klingade så mild, när hon frågade en af de omkringstående: »Är striden slut nu?»

»Jag tror det», svarade den tillfrågade.

»Kommen då, mina vänner, så vilja vi bringa hjelp åt de sårade!» utropade qvinnan och tog ett steg framåt.

»Men, betänk!» inföll en kall, förnäm dam och grep den fattiga qvinnan i armen, »betänk hvilka faror ni går till mötes».

»Jag vill uppsöka min son», svarade Georgs mor och befriade sig från den höga damens grepp, »er ber jag icke följa mig, endast dem, som ega känsla för fosterlandet och lidandet». Den höga damen fann sig träffad och drog sig tillbaka.

Med en åtbörd af handen bjöd den fattiga qvinnan tystnad och yttrade dessa få ord: »Följ mig!»

Dessa ord verkade mera än de skarpaste befallningar; och hvem, som kunde, blandade sig med i det långa tåget.

Ju närmare modren kom slagfältet, och ju tydligare dödsrosslingarne och jemmerropen trängde till hennes öron, desto mera sammandrogs hennes hjerta och darrade hennes kropp. Men en högre makt beskärde hennes svaghet kraft; själsstyrkan återkom och hon ilade modigt fram mot dödsfältet. Plötsligt stannade hon, ett doft anskri bröt fram emellan läpparne, hon vacklade och skulle hafva fallit om icke de närstående emottagit henne i sina armar.

Se här, hvad hon såg.

Midt i hopen af döde och sårade låg den unge officeren, Georgs beskyddare. En afbruten bajonett satt qvar i hans bröst, och dödens vind hade förjagat lifvets rosor. I sista ryckningarne hade han gripit fastare om sabeln, den venstra armen var utsträckt och på den hvilade, som det tycktes i menlös sömn, en liten gosse. Det var Georg.

Men dödens kalla andedrägt hade ännu icke härjat kindens rosor, och ett fridfullt leende spelade på de späda läpparne. Sin högra hand höll han virad omkring officerens hals och i den venstra handen höll han trumman. Nära hjertat märktes såret af en kula.

Solen lutade mot vester, allt var så stilla och öfver dödsfältet bredde skymningen småningom sitt lätta flor, liksom ville den för de lefvande gömma de döda.

Utan att yttra en enda klagan lutade sig modren öfver Georg och öfverhöljde hans anlete med kyssar.

Vid denna beröring spratt barnet till, öppnade långsamt de stora, bruna ögonen och hviskade:

»Mamma, mamma, det svider här vid hjertat. Jag kände en stickning der, och — så föll jag». Hans röst blef allt svagare, då han fortfor: »Men — jag — slog så hårdt — på trumman — — att — att — —», intet ljud hördes vidare från hans läppar, han var död.

Officeren och Georg fördes till byn, och i spetsen för det dystra tåget gick modren, ledd af tvenne grannqvinnor. Hennes ansigte var marmorblekt, men ingen muskel rörde sig deri.

Två månader derefter syntes Pelgijärvis invånare vandra till kyrkogården och stanna framför en graf, hvarpå stod ett kors med denna enkla inskrift:

»Här hvilar en åldrig moder jemte sin tolfårige son och en ung löjtnant vid major Malms afdelning. Dessa senare stupade den 9 Aug. 1808 i strid mot ryssarne. Frid öfver deras minne».

Ingen visste hvem officeren var, och hans namn har icke sedan blifvit kändt. Men ännu, och så långt ett minne räcker, glömma aldrig Pelgijärvis invånare den fattiga modren och hennes uppoffrande kärlek.

En stor-kaxe.

Berättelse
af
J. O. ÅBERG.

(Forts o. slut från n:o 3.)

»Jo, det kunnen I allt sätta eder på. Om jag inte vore så gammal, skulle jag gå till Stockholm och tala om för kungen, hur Didrik Ulfsson huserar här, men nu kan jag ej.

Det dröjde länge, förrän Erland hade slutat sitt arbete utom hus och sedan ryttaren kommit sig väl i ordning igen, påyrkade han enträget, att Erland skulle vara honom följaktig. Gubben Jakob hade för en stund lemnat stugan och då passade ryttaren på och sade under det han gaf den unge fiskarpojken en skälmaktig blick:

»Du har väl ingenting emot att följa med?»

»Nej visst inte», svarade Erland och vände sig mekaniskt bort, ty han anade hvad som skulle komma och det kom äfven i denna mening:

»Nej, jag kunde nog tro det. En vacker och god fogdedotter, äfven om hennes fader är och får bära namnet storkaxe, hittar man ej alla dagar på hyllan. Är du färdig nu?»

En fjerdedels timme voro de på väg. Färden gick denna gång lyckligare och snart landstego de ej långt ifrån Svälinge.

3.

Auktionen. Slutet.

Den unge ryttarens bestämda uppträdande hade slutligen till följd, att den uppretade folkmassan för några minuter drog sig tillbaka, hur mycket än Tjär-Olle satte sig deremot. Han både hotade och svor, men, ingenting hjelpte.

Härunder passade Erland Gudmundsson på att ila fram till det fönster, vid hvilket Gerda tagit plats. Och det var många, som lade märke till, att den vackra fogdedottren alls icke hade någonting emot, att en stund få byta ord med den käcke fiskarpojken. Denne omtalade, när de första helsningarne voro öfver, sitt och ryttarens äfventyr på Tåkern och när han slutat, sporde Gerda, i det hon nyfiket betraktade den unge ryttaren:

»Hvad heter han, och hvarifrån är han?»

»Ja, sannerligen jag sjelf vet det», svarade Erland leende.

I detsamma framträdde Didrik Ulfsson och ett par af hans drängar, beväpnade med bössor och pistoler. När fogden varseblef den unge fiskarpojken, till hvilken han ej egde någon särdeles bevågenhet, röt han med vredgad stämma:

»Packa dig genast bort och finner jag dig ännu en gång i samspråk med min dotter, så jagar jag en kula genom din skalle».

»Kom nu hit, du Tjär-Olle, så ska' du få se på annat», skrek fogden och lade an på Sandbybonden.

I dessa ögonblick trädde den unge ryttaren emellan och yttrade med allvarlig röst:

»Låt folket draga härifrån med fred. Sker ej detta, så gör du någonting, som du kommer att dyrt ångra.»

Den unge ryttarens energiska uppträdande gjorde ett lika stort intryck på storkaxen som det gjort på folkmassan och inom några minuter var det lugnt omkring fogdebostället. Då vågade sig Didrik Ulfsson ut för att söka efter ryttaren, men äfven han var spårlöst försvunnen.

Vid och omkring Tjär-Olles gård i Sandby hade en ansenlig folkmassa samlat sig, största delen, såsom oftast plägar ske, likväl mera af nyfikenhet än af köplust.

Och det var naturligt, att några synnerligt

vänliga meningar i allmänhet icke skulle fällas om den snåla bonden, ty han var, om möjligt, åtminstone af socknens fattiga befolkning, nästan lika hatad som fogden. Då Tjär-Olle då och då visade sig antingen i något af fönsterna eller på gården, haglade alltid en massa glåpord öfver honom.

Auktionen hade visserligen blifvit utlyst till klockan tio, men de besökande fingo det oaktadt vänta i runda två timmar innan det behagade den myndige Didrik Ulfsson att komma tillstädes. Och det var naturligt, att äfven han, fastän mera i tysthet, skulle få sin beskärda del af dessa glåpord.

»Jo, jo, det är alltid så med de mäktige», utbrast en bonde. De tycka att det ingenting gör, om de fattigare få vänta.»

»Kan du inte begripa att han först måste smörja kråset och derpå dricka vin; annars skulle han aldrig orka hit.»

Ett skallande skratt belönade den, som så riktigt bedömt den myndige fogden.

Men, som sagdt, efter lång och odräglig väntan kom slutligen Didrik Ulfsson, pösande af högfärd och välmåga och efter ytterligare en god väntan började ändteligen auktionen.

Under det denna med en viss häftighet pågick, hade ingen lagt märke till att den unge ryttaren lyckats smyga sig in i huset genom en bakdörr. Det syntes redan i början, att fogden sjelf hade för afsigt att köpa gården. Men han hade ganska många motståndare, hvilka ständigt öfverbjödo honom. Han beslöt derför, att göra ett bud, som ingen skulle kunna höja, och han gaf det äfven, samt skulle just slå klubban i bordet, då han till sin förfäran fick höra en röst, som bjöd så mycket, att han, den rike och myndige, måste stiga tillbaka.

»Hvems var sista budet», skrek han ilsket.

Den unge ryttaren trädde fram. I handen höll han ett papper och läste med klangfull röst:

»Det är ej mer än rätt, att bonden Olle får gå ifrån sin gård. Jag har nu köpt den och skänker den åt Erland Gudmundsson, ty han har räddat mitt lif.»

»Åhå», utbrast fogden ännu mera ilsket, »så lätt går det ej. Hvem är du och kan du betala gården?»

Utan att säga ett enda ord tecknade ryttaren sitt namn under skrifvelsen, och när Didrik Ulfsson fick läsa det, föll han ned för den unge ryttarens fötter. Under skrifvelsen stod endast:

»Carolus».

Det var Karl XI och han fortfor:

»Du är känd för din dryghet och elakhet och borde hafva straff derför, men jag efterskänker det om du godvilligt gifver din dotter åt Erland. Välj nu!»

Fogden hade ej annat val och en månad derefter voro de unga gifta. Men, i orten gick i långliga tider berättelsen om hur Karl XI qväste till Storkaxen.

En morsk exkonung.

Vi känna af vår historia till hur händelserna utvecklade sig och hur vi hade två behjertade män, Karl Johan Adlercreutz och Georg Adlersparre, att tacka för att vi hastigt och lustigt blefvo af med den fåfänge, halsstarrige och ej så litet idiotiske, konung Gustaf IV Adolf.

Genom den riksdag, som d. 1 maj 1809 sammanträdde förklarades konungen och hans afkomma förlustiga Sveriges krona. Såsom ersättning gåfvo honom de svenska ständerna ett hundra tusen riksdaler i årligt underhåll, hvarjemte han och hans familj för alltid förvisades ur riket. Men, hvar skulle man nu finna den man, som på ett värdigt sätt kunde ledsaga den envise exkonungen och med tillbörligt jemnmod bära hans nycker? Denne man blef slutligen generalmajoren, m. m., Anders Fredrik Skjöldebrand, kunskapsrik, konstvän och vitter författare.

Kosan styrdes på hösten det sist nämnda året till Bruchsal, en liten stad i Baden, der flere förnäma familjer då vistades. Man hade kunnat vänta, att den afsatte konungen skulle uppfört sig på ett hofsamt och undfallande sätt, men, med kännedom om hans karaktär, så var detta knappast möjligt. En forskare säger härom: »Här antog Gustaf Adolf samma ton och sätt som en suverän, hvilken befinner sig i fulla utöfningen af sin makt och ehuru hans höge anförvandter vid det lilla badiska hofvet i början emottogo Skjöldebrand ganska kallt, fingo de snart skäl att ändra sitt uppförande emot honom, och önskade ingenting högre, än att så fort som möjligt blifva qvitt sin förnäme, anspråksfulle och i högsta grad besynnerlige gäst.»

Detta lyckades dem också till slut. Slottet Merseburg, beläget i Schweiz vid Bodensjön, inreddes till residens åt honom, och det var här som följande besynnerliga händelse timade.

En dag anlände till Merseburgen i Bruchsal boende rik bankir vid namn Haber. Det var just han som fått i uppdrag, att till exkonungen öfverlemna dennes underhåll. Haber anhöll således om audiens och fick den äfven. Han framstälde genast sitt ärende och slutade med dessa ord, i det han till Gustaf Adolf öfverlemnade penningarne:

»Slutligen anhåller jag, att E. Maj:t behagade meddela mig sin underskrift, på det jag måtte blifva iståndsatt, att dermed bevisa riktigheten af de anordningar E. Maj:t behagar göra.»

Nå, denna begäran var ju ej mera än rätt och billig och exkonungen beredde sig genast till att uppfylla densamma. Men, i samma ögonblick besjälade honom en af hans vanliga nycker. Han vände sig nemligen om hastigt och sporde:

»Af hvad nation är ni?»

Vid detta oväntade spörsmål tog Haber ett par steg tillbaka, men svarade genast:

»Sire, jag är jude.»

Exkonungen sprang upp och kastade pennan på bordet under det han i högsta grad förnärmad utropade:

»Huru! jude! jag vill ej ha med någon jude att göra!»

Den förbluffade bankiren sökte göra invändningar, men hann ej säga många ord, förrän konungen afbröt med af vrede darrande stämma:

»Skynda genast härifrån, annars skall jag hjelpa er.»

Och innan bankiren sjelfmant hann sätta sin person i säkerhet, brann en kraftig örfil på hans kind. Haber ilade genast ut och hörde då hur dörren våldsamt slogs i lås.

Sådan var exkonungen Gustaf IV Adolf då nyckerna fingo makt med honom. Men, nog var det ett besynnerligt sätt, att afgifva qvittenser.

Sture Sommar.

Våren kommer!

När du ligger, tryckt i vinterdvala, och derunder känner som om du, bokstafligen ej vore menniska; när, under dessa intryck sorgerna och bekymmerna pressa dig, och i följd deraf hämma din arbetskraft, så att du känner dig slö och likgiltig för allt utomkring dig, — hvad är det då, som upplifvar dina domnade och försoffade lifsandar; hvad är det, som spänner dina nerver; som hos dig ingjuter ny kraft i allt ditt görande och låtande, och som äfven väcker de förhoppningar, som den kalla vintersolen utsläckt?

Denna makt är välkänd, och i högsta grad efterlängtad af alla Nordens barn!

Det är *våren*, lärkans syster, sommarens förebud. Ju strängare »pappa Vinter» regerar, dess blidare uppträda hans döttrar »Vår», och »Sommar». Mellan dem är alltid ett naturligt samband slutet. Det kan ej brytas; det måste fullkomnas.

Välkommen, vår; du har redan gifvit till oss dina fläktar och Sveriges folk står med öppna armar för att mottaga dig och helsa dig välkommen till våra bygder, välkommen med allt, som du plägar föra med dig, och med hvilket du öfver allt sprider glädje och välsignelse. Måtte du göra så äfven detta år!

—*b*—.

Garfvarepoesi.

På 1830-talet bodde i Venersborg en garfvare vid namn Blomqvist. Han var en hedersman af den gamla, gedigna, nu tyvärr på utförsbacken befintliga, sorten. Dertill var han i den lilla staden beryktad för sin aldrig utsinande poetiska ådra, och den lät han flöda både när den behöfdes och icke behöfdes.

Så gjorde konung Karl XIV i december månad 1838 en resa till Norge och passerade då Venersborg. Genast var garfvaren framme och uppvaktade konungen med följande, här fullt troget relaterade qväde:

»*Vid konungens resa till Norge.*

Sjunges som gamla folkvisan:

»Gustafs Skål! Den bästa kung, som jorden eger!»
Åldrig Drott! — Som från sina Östra Länder
Reser bort, — till *dess* Västra stränder:
Må *Du* der; — Nöjet kring dig sprida,
Stjernor vida, — från *Din* sida, sig utsprida plä'r.

Store *Drott!* — Skydda *Sanning, Rätt* och *Lagar!*
Himlen blott, — räknat våra dagar:
Akta på! — Visa Männers lära!
Låt *Din* ära — ej förtära, sig, — ell' stilla stå!?

Medan *Du*? — Vistas uti Syskonlandet,
Bör *Du* ju, — fästa Brödrabandet!?
Makar har, — ofta skiljda tycken;
Dock ej tycken, — eller smycken, — skilja trofast Par.

Förr *Du* ung! — stridde uppå Hjeltefältet;
Fast nu tung; — *Du* dock spänner Bältet:
Lef *Du* sällt: — bland Olympens Gudar! —
Arons skrudar! — Sal'mons Brudar, — uti Stjernetält!!!

B—t».

Den der snilleskapelsen kunde naturligtvis ej lemnas obemärkt och ej långt derefter uppvaktades garfvaren Blomqvist med följande, i samma meter hållna hederssång:

Till herr karduans- och versmakaren B—t.

Skalde — »Drott!» — Som till Sveas alla länder
Skickar »bort» — I från Venerns stränder
Dina rim, — Hvari nitet lågar,
Högt du vågar — Och ej frågar — Efter bark och lim.

Sångar — Drott! — Sjung om sanning, rätt
och lagar!
»Himlen blott — Räknat våra dagar».
Akta på — Denna visa lära —
Det din ära — Går för nära — Att vid karet
stå.

Men om ock — Garfveriet skall dig fästa,
Bör du dock — Se på landets bästa.
Utan knot — Kan din bark du stöta
Skinnen blöta — Pennan sköta — Som en
patriot,

Förr du ung — Tumlade kring vida fältet.
Nu du tung — Vid karet spänner bältet . . .
Lef du sällt — Ibland skinn och hudar!
Arons skrudar — Inga judar — Ha åt dig
beställt.

Hvad herr karduansmakaren tyckte om denna hederssång, det förmäler ej historien, men troligtvis kände han sig lite illa till mods, när han fick se både sitt snilleverk och svaret derpå odödliggjorda med tillhjelp af boktryckaresvärtan.

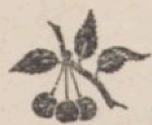

En ryktbar duell.

Den, som läst om våra sednare krig med Danmark och Norge, enkannerligen det, i hvilket Karl XII stupade, har naturligtvis ej kunnat förbigå sjöhjelten Tordenskjold och de bragder han utförde. Mindre kändt torde likväl det sätt vara, på hvilket den frejdade sjöhjelten fann döden genom en svensk mans hand.

Denne svensk hette Jakob Axel Staël von Holstein. Och han var född i Livland omkring 1670. Då han blifvit major i svensk tjenst, anhöll han hos Karl XII, att få taga tjenst hos konung Stanislaus i Polen och detta beviljades honom. Han blef snart öfverste för ett tyskt regemente och var gift första gången med Ulrika Augusta Amalia Lewenhaupt, syster till den i svensk-ryska kriget år 1742 så sorgligt beryktade öfverbefälhafvaren Charles Emil Lewenhaupt, som 1743 halshöggs på en sandås utanför Norrtull i Stockholm. Af berättelsen heter det vidare, att han af en slägting erhållit »en orm med sju hufvud», som blifvit tagen af Königsmarck, när denne år 1648 stormade och intog »Lilla Sidan» i Prag.

Då von Holstein hefann sig i Hannover, erhöll han en afton besök af en doktor Limbeck, som sade sin åstundan vara, att få se den märkvärdiga ringen. Den hade blifvit utlånad till en köpman, men efterskickades genast.

För att i någon mån fördrifva tiden till dess budet hunne återkomma, intogo doktorn och öfversten sina platser vid spelbordet, der den förstnämnde inom kort vann 12 à 15 dukater. En viss Leen, som varit i Limbecks sällskap, betraktade spelet en stund overksam, anhöll nu att få deltaga i detsamma. Detta beviljades och snart hade han förlorat 350 dukater. Som han ej hade penningar på sig, så utfästade han sig att betala dagen derpå, hvarefter han aflägsnade sig. Tiden gick och han var spårlöst försvunnen.

Saken var dermed icke slut. Ovänner till Staël von Holstein utspridde nemligen, att denne genom tvetydiga lockelser förmått Leen att spela och pungslagit honom på tjugusjutusen riksdaler. Denna historia kom till Tordenskjolds öron, och han trodde dem. En tid derefter, eller den 9 nov. 1720 på aftonen voro Staël von Holstein och Tordenskjold tillsammans i Hannover hos kammarpresidenten Görtz. I en af de trängre kretsarne yttrade Tordenskjold till Holstein:

»Det är nog mycket för dyrt att nödgas betala tjugusju tusen riksdaler bara för att få betrakta en orm med sju hufvud.»

»Hvad menar amiralen dermed?» sporde Staël von Holstein ännu lugnt.

Tordenskjold, som var af ett hetsigt lynne, svarade då med höjd röst:

»Men man skall nog veta att hålla efter sådana spetsbofvar, som röfvar penningar från folk.»

Att nu Staël von Holstein brusade upp inför en sådan beskyllning, det är ej att undra på. Han sade i skarp ton:

»Hvad skriker ni om?» Ni förolämpar sällskapet. Har ni något att säga mig, så kunna vi ju gå ut.» Och när de kommit ut fortfor öfversten. »Afgif nu eder förklaring.»

»Nej», svarade Tordenskjold;» jag har intet att göra med en sådan, som Staël.»

Då vankades käpprapp från ömse håll och derpå bestämdes det att duellen skulle ega rum i närheten af Hildesheim. Tordenskjold föll och Staël måste fly undan de bönder, som funno att riddersmannen var en mördare och jagade honom undan med störar och stenar.

Att så tillgått har man af den berättelse, som en af de närvarande, general Löwenörn, sedermera insände till riksrådet, grefve N. Tessin.

Staël von Holstein, hvilken benämndes »Hvita Staëlen», derför att han begagnade pudrad peruk, dog i Stralsund den 19 mars 1730.

Jussi.

Jo, så kan det gå.

Petersson (vemodigt): »Ja, en gång hade jag kunnat gripa min lefnads lycka med blotta händerna. Tänk er, en flicka, utomordentligt vacker, klok, huslig och med femtio tusen kronor i hemgift! (Med stigande vemod) Men — hon ville inte ha mig!»

En regnvädersdag i Paris.

Paris, det moderna Babylon, verldens hufvudstad, besväras i december och en del af januari månad af regn; och likväl äro nästan alla menniskor ute, så otroligt det än synes. Regnet tjenar ju för öfrigt till att uppfriska luften, och för några centimer kan man komma i en omnibus och låta föra sig omkring hela staden.

Man har lyckats erhålla en plats; den tunga vagnen rör sig blott långsamt och man har en öfverblick, som från ett observatorium. Man söker förgäfves efter ord, för att beskrifva detta krälande, denna trängsel öfverallt. Parisaren sörjer ej för morgondagen, han njuter af det närvarande och öfverlåter det öfriga åt slumpen. Under Ludvig XIV, som fransmännen kallade »den store konungen», var allt förgyldt och präktigt, allt var — lyckligt! Galavagnar med 6 hästar skramlade genom gatorna och de stackars fotgängarne trängde sig oroligt upp till husraderna, för att icke blifva öfverkörda. En och annan kunde väl den tiden inom sig tänka: Après nous le déluge (efter oss syndafloden), men man gaf sig ej tid att vidare tänka derpå, eller på framtiden!

Och hafva de det nu annorlunda?

I stället för de klumpiga, förgylda vagnarna, hafva de nu visserligen lätta åkdon och breda trottoarer, men nationen är densamma som för 200 år sedan. Låtom oss betrakta den brokiga massan, som kommer och försvinner, liksom hafvets böljor, ty hafvet uttömmer sig aldrig.

Jag betraktar de gamla gråa historiska byggnaderna, de förefalla mig nästan lefvande och jag söker efter allt det blod, som stänkt på dem.

Men ögonen tröttna vid denna rörliga tafla och jag ser omkring mig inuti vagnen och kan dervid knappast undgå att draga på smilbandet åt de stackars genomblötta, halfdränkta damerna. En skulptör skulle kunna tro sig se en färdig grupp från syndafloden. — Vi gunga af och an, man hugger tag i hvarann liksom i ett skeppsbrott, under det man kiknar af skratt, ty belägenheten är verkligen gripande. — Poeten påstår att det är bättre att förgås »i stormig sjö, än ensam på en klippa dö»; men redan Noach fann det förmånligare att rädda sig.

Omnibusen stannar; det är tid att stiga ur. En medborgare, som behöfver förtjena några styfrar, framträder och håller sin paraply öfver mig. Jag lemnar mitt visitkort och tager paraplyn. Följande morgon infinner sig paraplyns egare i min bostad med en räkning på 50 centimer. Men, store Gud! Karlen måste ju också lefva!

Vådan af att narras.

Huru nödvändigt det är att alltid tala sanning, skall efterföljande berättelse bevisa.

På ett skepp, som var på vägen till Ostindien, utbröt en smittsam sjukdom, hvarföre befälhafvaren gaf en neger befallning, att kasta de döda öfverbord. En dag såg kaptenen negern släpa en sjuk karl öfver däcket, under det att den sjuke arbetade emot och gjorde invändningar emot att blifva lefvande begrafven.

»Hvad t-n är det du gör», utropade kaptenen förvånad.

»Han skall öfverbord, massa, för det att han är död».

»Är du förryckt, din svarte kanalje? Hör du ej, att karlen talar?»

»Jó, massa, jag hör nog, att han säger att han lefver, men han har ju alltid ljugit så mycket, att man icke kan veta, när man skall tro honom eller ej.»

Axplockning.

Granna namn. I Selånger, en socken i Medelpad, hade en bonde gifvit sina sex barn dessa namn: Brita Lydia Guldhjerta, Syster Serverina Ädelkrona, Bror Herman Ädelslägt, Bror Gullom Grefven Fin, Josefus Juldag, Guldkrona i Trona.

tvangs jag af omständigheterna att framställa en fråga till den brottslige, hvilken saken rörde, och enär hans process nästa dag skulle föredragas, och jag nödgades ha mitt arbete färdigt dessförinnan, beslöt jag att sjelf besöka fången i hans fängelse. Jag lät kalla fångvaktmästaren som förde mig till fängelsehvalfven, hvarest den arresterade förvarades. Fängelserna äro visserligen hemska, men, då man ej bör bädda på rosor åt menniskor som förgå sig mot samhället, så vill jag ej säga något om de trånga, nakna cellerna, hvilka vid dager erhålla ett svagt ljus genom de högt upp mot taket befintlige små fönsterna. Mitt förhör med brottslingen var snart slutadt, jag lemnade hans cell och ville åter uppstiga till den öfre verlden, då — ett doft skrik trängde till mina öron, ett skrik som föreföll mig komma ur underjorden. Jag stannade och lyssnade. Ropen kommo från andra ändan af den långa gången. Jag ilade dit och fann en gallerport, innanför hvilken syntes trappsteg, som tycktes leda till en annan ännu djupare belägen källare. Vid denna port hörde jag fullkomligt tydligt det hemska skriket, som trängde mig genom märg och ben. Fångvaktmästaren hade följt mig.»

»Hvem är der nere», sporde jag. »Dessa fängelser äro ju för längesedan öfvergifna? Vaktmästaren höjde på axlarna och sade: »Den der har redan varit der nere i sex månader. Här uppe var allt öfverfullt och då befalde herr Rådet Martinolli, att fången, hvilken man förde hit midt i natten, skulle inspärras der nere.» Jag befalde honom att öppna, men han svarade mig att Rådet Martinolli alltid bar hos sig nyckeln till gallerporten och blott lemnade den till honom en gång om dagen, för att gifva fången mat och vatten. Jag frågade hvem fången var. »Det veta vi ej. Herr Rådet Martinolli var sjelf närvarande när han fördes hit och anbefallde den strängaste och hemligaste bevakning.» — »Och sedan sex månader försmäktar mannen der nere i det förfärliga fängelset utan luft och ljus?» ropade jag. — »Sex månader och kanske deröfver,» ljöd svaret.

»Ers Durchlaucht», återtog Prandstätter, »jag trodde att hjertat skulle sprängas i mitt bröst, då jag hörde detta. Jag har en gång besökt dessa förfärliga fängelser, dit ingen ljusstråle tränger, i hvilka luften är unken och förskämd och hvarest den fångne har blott råttor och möss till sällskap. Och der nere försmäktar sedan sex månader en menniska. Om han ock brutit emot det högsta och heligaste, så är dock denna behandling för hård.»

Furst Lichtenstein var synbart upprörd af den unge mannens ord.

»Fortfar», sade han.

»Jag var sjuk när jag kom upp igen — med möda kunde jag afsluta mitt arbete — jag lemnade ej mitt embetsrum utan inväntade der dagen, för att hos borgmästare Hörl begära ändring i fångens tillstånd. Klockan nio kom Martinolli. Jag vände mig till honom — han sökte undvika förklaring — då jag allvarsamt gick honom på lifvet, visade han mig tvärt tillbaka och förklarade helt kort, att den saken anginge honom ensam. Vi råkade i strid — Ers Durchlaucht, jag är ingen fantast, men kan ej säga annat än att jag fördömer, att Martinolli låter de honom till ransakning tilldelade brottslingar försmäkta i månader, utan att anställa ett enda förhör med dem, och om ni tänker er att det ofta inträffar att menniskor blifva instte för en ringa förseelse, som vore försonad med några dagars häkte, ja till och med att första förhöret uppdagar deras oskuld, huru är det då beställdt med rättskipningen? Vid ett tillfälle gjorde jag honom föreställningar och hvad svarade han mig: Bah, det är ej mer än ett och halft år denne brottsling har sutit utan förhör, och deröfver måtte han väl ej kunna beklaga sig, ty han är en på bar gerning gripen tjuf.»

»Förfärligt» sade Lichtenstein. »Jag tackar er för dessa upplysningar, af hvilka jag skall draga nytta. Dock — fortsätt.»

»Äfven denna gång afvisad af Martinolli, gick jag till borgmästaren, kejserl. Rådet Hörl. Det är en hedersman, men en svag man, med hvilken hans tjenstemän få göra huru de vilja. Hörl gjorde undanflygter, beklagade att hans tjenstemän ej stodo i godt förhållande till hvarandra och sade slutligen att han ej kunde göra något härvid, ty saken vore Martinollis ensak, och dermed fick jag nöja mig. — Jag funderade och eftertänkte, huru jag skulle kunna komma den olycklige till hjelp; då hviskade en god genius Ers Durchlauchts namn i mitt öra. Man säger er vara mild och högsint — det är ej något smicker, att man tillägger er dessa egenskaper, att folket säger så — derför tog jag min tillflykt till er, derför lägger jag i er hand en menniskas öde, hvars brott jag ej känner, men hvars behandling är upprörande.»

Lichtenstein såg förvånad på den unge man, som vågade tala så frimodigt. Dock syntes han ingalunda misslynt.

»Lugna er», sade han, »och öfverlemna resten åt mig. Ni

»Är ni äfven kallad hit?» frågade Martinolli. »Hvad t-n kan fursten af Lichtenstein vilja oss?»

»Det var alltså fursten som skref till er?» svarade Prandstätter, undvikande frågan.

»Jag skulle vara här klockan elfva. När man har sträfvat hela dagen, är sådant här högst ovälkommet.»

Prandstätter visste att hans embetsbroder ej arbetade ut sig i tjensten åtminstone och hade derför intet medlidande med hans störda aftonro.

»Är ni ock hitkallad?» frågade Martinolli om igen.

Bullret af annalkande steg i korridoren besparade Prandstätter svaret.

»Man kommer», sade han, skyndande till dörren.

Innan han hunnit dit öppnades den och tvenne herrar inträdde i kanslirummet.

Den förste var fursten af Lichtenstein, klädd i en enkel öppen öfverrock. Den andre var mindre och hade en hatt med breda brätten djupt nedtryckt i pannan, kragen på öfverrocken uppslagen och en sjal om skuldrorna och nederdelen af ansigtet, så att hans anletsdrag voro oigenkänliga.

De båda magistratsråden mottogo fursten med en djup bugning.

»Är ni Rådet Martinolli?» frågade fursten.

Den tilltalade bugade sig med krypande ödmjukhet ända till marken.

»Till Ers Durchlauchts tjenst», svarade han.

»Och Ni?» vände Lichtenstein sig med en blinkning till hans embetsbroder.

»Rådet Prandstätter.»

»Jag har i uppdrag af H. Maj:t, att besigtiga fängelserna här. Kalla hit en fångvaktmästare som kan ledsaga mig.»

Martinolli skiftade färg. Prandstätter hastade att utföra sitt uppdrag och kom efter några ögonblick tillbaka och anmälde att vaktmästaren väntade utanför dörren.

»Vilja herrarne visa vägen», sade Lichtenstein.

Martinolli och Prandstätter gingo före fursten och hans obekante ledsagare ur rummet.

I korridoren stod vaktmästaren med en lykta.

De fem männen gingo utför trappan ned på gården, der ingången till de underjordiska fängelserna var belägen.

Då de kommo till korridoren, från hvilken dörrar till höger och venster ledde till cellerne, stannade Martinolli.

»Att gå bort — till fots så långt benen bära mig».

»Bah, jag är öfvertygad om att du komme ej utom förstädernas område utan att bli knipen. Jag blir qvar».

Grimani gick några minuter fram och åter i djupa tankar.

»Må så ske då», sade han slutligen, »efter vi nu en gång äro i fällan. Cospetto, jag har dock en aning om att företaget slutar olyckligt för oss».

»Emellertid ha vi nu ingen annan utväg. Måhända skall det lyckas oss att erfara något om den man, som nu gjort oss till sina kreatur, så att vi kunna hålla oss ryggen fri — under tiden måste vi lyda hans befallningar».

»Har han sagt sitt namn?»

»Nej».

»Den skurken är t-n så hemlighetsfull».

»Vi skola nog erfara namnet, men till dess —»

»Tålamod —»

»Och undergifvenhet».

»Vi båda behöfva emellertid ej skiljas».

»Aldrig».

»Aldrig låta använda oss emot hvarandra».

»Nej».

»Derpå gifva vi hvarandra ett handslag».

»Här är min», sade Grimani.

Alfred slog till.

»Jag känner mig nu mycket lugnad», sade han.

»Och hvad skall man göra med din retande baronessa?» frågade Grimani».

»För närvarande måste vi lemna henne i fred».

»Hm, skada? ett så förtjusande fruntimmer. Då du visade henne för mig på promenaden, blef jag narraktigt betagen i henne».

Alfred ryckte på axlarne.

»Jag tillstår gerna att hennes åsyn gjorde stort intryck äfven på mig. Hon är som enka tusen gånger skönare än hon var som flicka och när jag tänker tillbaka på de ljufva stunderna från fordom, så — så —»

»För t-n, det är kanske bäst att hon ej har fått ditt bref, i hvilket du just ej utvecklar så mycken ömhet, ty du talar mer om pengar än om kärlek».

»Jag var ju dertill tvungen, ty det aldra nödvändigaste felades oss, och vi måste ju ha något för att kunna uppehålla oss här».

»Nu har du ju det — vill du ändå öfvergifva den sköna baronessan?»

»Jag vet ej om det ligger i hans plan —»

»För t-n! Skall han föreskrifva oss hvarje steg? Vågar du ej ens blifva kär om du känner lust?»

»Han har föreskrifvit obetingad lydnad».

»Godt, det vill säga: göra hvad han befaller; men ej: underlåta hvad han förbjudit. — Hör, om slafveriet går så långt, då ha vi inte vunnit mycket — man begärde ej mer af oss i Bagnon».

»Du är en narr! Låtom oss hålla god min i elakt spel».

»Ja, men då återkommer ditt lättsinne».

»Ej förr än i rätt tid. Låt oss blott noga tillse hvad den långa metmasken, som nyss gick härifrån, förehafver med oss. Derefter skola vi rätta oss. Diavolo, vi äro två ungdomar, som väl ej så lätt låta kufva oss. Drifver han spelet för långt eller se vi, att han blott vill använda oss som bulvaner, så —»

»Skola vi hålla honom tummen på ögat».

»Och en silkessnara om halsen».

»Topp — nu känner jag åter igen mig sjelf: Låt oss försöka med den långa patronen. Han ser ut som en half prest; är han en spion? Gerna för mig! Jag tycker, att han för oss liknar »lombrico dopo il bagno» (solsken efter regn).

Tredje kapitlet.

Behjertade män.

I förmaket till arbetsrummet hos H. Durchlaucht, furst Karl Lichtenstein, k. k. skattmästare och geheime kabinetts-kansli-direktör hos kejsar *Leopold den Andre*, tillika den andre hufvudmannen i ordningen af det furstliga Lichtensteinska huset (han var en son till den af kejsar Josef II så högt värderade furstinnan Eleonora, född furstinna af Oettingen-Spielberg), gick en ännu

ung, elegant klädd man fram och tillbaka i synbarligen upprördt tillstånd.

Hans ansigte är mycket upphettadt, hans blickar vända sig oupphörligt mot dörren till furstens kabinett, tid efter annan drager han djupt efter andan, liksom hvilade en svår tyngd på hans bröst.

Den unge mannen ser bra ut, hans min är öppen och förtroendeväckande, ögonen stora och klara, hans hållning behaglig och otvungen.

Ändtligen visar sig furstens kammartjenare.

»Hans Durchlaucht tillåter er inträda», sade han till den unge mannen och denne ilade med en sådan hast in i kabinettet, att kammartjenaren, som var van att anmäla folk af olika samhällsställning och att se dem blygt och skyggt inträda, betänkligt skakade på hufvudet.

I det stora, elegant inredda kabinettet mottogs den inträdande af en man af vid pass tjugufem års ålder med ett vänligt och utan högdragenhet förnämt utseende. Han bar svart frack med breda uppslag, hvit väst, knäbyxor, svarta silkesstrumpor och blanka skor med guldspännen. Kråset var sammanfästadt af en solitär, värd en hel förmögenhet, och manschetterna voro af de finaste spetsar.

I sin fina, omsorgsfullt skötta hand höll han en karta, på hvilken han såg.

»Ni är —»

»Magistratsrådet Martin Josef Prandstätter, Ers Durchlaucht», inföll den tilltalade med en bugning.

Den unge mannens upprörda tillstånd undgick ej fursten.

»Hvad för er till mig?» frågade han, »ni ser så upprörd ut.»

»Jag är det ock Ers Durchlaucht», sade Prandstätter, »och hvarje menniska med känsla i bröstet skulle vara det, om hon vore i mitt ställe.»

»Och hoppas ni hjelp af mig?» sade Lichtenstein, hvilken tycktes vänta, att han skulle beklaga sig för honom öfver någon inbillad eller verklig förödmjukelse. »Kan jag göra något för er?»

»Ej för mig, Ers Durchlaucht», svarade det unga Rådet, »för min egen person skulle jag ej våga besvära er, men i rättvisans och mensklighetens namn vågar jag anropa er om hjelp för en olycklig.»

»Ni väljer mäktiga förespråkare. Förklara er utförligt.»

»Ers Durchlaucht! För några dagar sedan arbetade jag på en vigtig straffsak till långt in på natten i mitt embetsrum. Då

får kanske ännu i dag höra af mig. Huru länge stannar ni på ert embetsrum?»

»Jag blir qvar tills i afton.»

»Jag hoppas att ni redan dessförinnan skall få höra att jag lefver. Lef väl — jag tackar er för det förtroende ni visat mig.»

En helsande åtbörd underrättade magistratsrådet Prandstätter att företrädet var slutadt.

Då han åter utkom i förmaket, drog han en suck af lättnad.

»Hvad jag nu gjort», sade han för sig sjelf, »är att hafva inledt en kamp emot alla de gamla perukstockarne, som ej kunnat lära sig något af den aflidne kejsar Josef; men hvad angår det mig — jag är Prandstätter, som nog skall veta att försvara mig, om någon vågar angripa. Uti hvad angår lag och rättvisa fruktar jag ej en gång för den Onde, om han ock vore aldrig så svart.»

Då han gick utför trappan hörde han befallning utfärdas om furstens vagn.

* * *

Vid pass klockan fem på eftermiddagen satt Prandstätter ännu vid arbetsbordet i sitt kansli, men arbetet ville ej gå undan. Hvarje gång dörren öppnades hoppades han erhålla bud från fursten, hvarje ljud af steg i korridoren kom honom att bortlägga pennan för att lyssna — slutligen bortkastade han den helt och hållet och började oroligt vandra af och an i rummet.

Ändtligen hörde han steg — han sprang till dörren — stegen stannade der — man knackade på.

»Der ha vi budet», sade han nästan andtruten.

Han öppnade.

En tjenare hos furst Lichtenstein inträdde med en skrifvelse.

Hastigt bröt han sigillet. Ett annat bref föll i hans hand. Det var adresseradt till Rådet Martinolli.

Prandstätter läste de till honom riktade raderna, som lydde:

»Inneliggande bref sänder ni klockan tio till Rådet Martinolli.

»Jag kommer till fängelset klockan elfva, der ni då skall vara till möte. — K. Lichtenstein.»

Prandstätter afskedade tjenaren.

»Det var ej förgäfves jag gick till honom», jublade han, »det är en ädel menniska — kanhända skall man nu ändtligen få rensa detta Augias stall.»

På slaget tio sände Prandstätter en magistratstjenare med furstens skrifvelse till Martinolli. Han gaf tjenaren befallning, att han till hvad pris som helst måste finna Rådet.

Klockan var redan tre qvart på elfva då Martinolli ändtligen kom. Denne var en fullkomlig motsats till Prandstätter. Den sednare verksam, liflig, entusiastisk för upplysning, menniskorätt och svärmande för allmän broderlighet; den förre rå, ohyfsad, rörande sig eller snarare krypande omkring i de allra inskränktaste kretsar, uppryckter ur sin liknöjdhet blott af hat eller embetsmannahögmod. Martinolli var dessutom en otrogen tjenare åt staten. Han var skuldsatt öfver öronen. Mer än en gång hade han förklarat sig insolvent, hvarvid hans fordringsegare hade bemäktigat sig hela hans husgeråd och lagt beslag på ena hälften af hans lön; den andra hälften var redan för flere år förpantad till procentare. Han befann sig alltså fortfarande i svår penningeförlägenhet och hans kredit var så sjunken, att han ej ens förmådde anskaffa tjugu gulden. Han hade en talrik familj, som försmäktade i elände och som många dagar måste hungra, under det han sjelf spelade och rumlade upp de små summor han kunnat vigilera ihop på värdshus och misstänkta ställen. Man behöfver ej betvifla att en sådan man lätt kunde bestickas och genom en rund summa, som ej ens behöfde vara af någon betydenhet, förmås att begå mången orättvis och dålig handling.

Äfven i sitt yttre var han en komplett motsats till Prandstätter. Liten, knotig och krokig, med gulblekt, fult ansigte, låg panna, små oroliga ögon och illa klädd, med kråset nedsmutsadt af tobak och orena, skrynkliga manschetter stod Martinolli som en motsats till sin eleganta, fina och vänliga embetsbroder.

»Ni har skickat mig detta bref?» frågade han med skelande blickar.

»Jag!» svarade Prandstätter. »Hvarför tror ni det? Jag är blott mellanhanden. Brefvet kom hit — budet sade det vara högst angeläget.»

»Låter man oss ej vara i fred ens om natten!» mumlade Martinolli, i det han kastade brefvet på ett skrifbord som stod i rummet.

Prandstätter måste vända sig om för att dölja ett leende. Han visste, att Martinolli aldrig kunde förargas värre, än när han om qvällen stördes vid sitt spelparti i Wirrschmittska kaffehuset vid Neuen Markt, och för första gången i sitt lif kände han en viss skadefröjd.

är också på samma gång sådan hon, såsom rätt kristen, bör vara mot sin nästa, förlåta och ånyo städse förlåta, vara fridsam och medlidande, öfvergifva all sjelfständighet, välsigna den, som bannar och förbannar, och bedja för dem, som förfölja och förolämpa henne. Ett sådant hjerta är endast Guds egendom.

Måtte nu också han, då vi stiga fram till nådebordet, helt och hållet taga vårt hjerta, när han på samma gång gifver sitt! Gode Gud, förbarma dig öfver oss och när vi träda fram till ditt rika nådebord, måtte vi då alla blifva delaktiga af detta ditt saligt tagande och saligt gifvande! Amen.

Mariæ Bebådelsedag.

Text: Luc. 1: 26—38.

Med anledning af denna dags evangelium, vilja vi till betraktelseämne taga:

Bebådelsen af gudaktighetens hemlighet, Guds sons mandomsanammelse.

I 1 Tim. 3: 15 läsa vi: »Utan tvifvel är gudaktighetens hemlighet stor, Gud är uppenbar vorden i köttet, rättfärdigad i andan, synt för englarne, predikad för heningarne, trodd i verlden, upptagen i herrligheten.» Ja, mine åhörare, det största och gladaste budskap, som någonsin ljudit från himmelen ned till jorden, bebådelsen af Guds menniskoblifvande i Kristo Jesu, det skall i dag ånyo ljuda i våra öron, det vill i dag ånyo lefvande förnya sig för våra hjertan. O, hvilken lust måtte det icke vara för en arm syndare, att skåda in uti denna gudaktighetens hemlighet, ty det rör ju hans salighet. Gif oss derför, gode Gud, riktiga ord och riktiga tankar om det aldra saligaste, hvarom vi nu skola tala. Amen.

1. Gud utsände till jungfru Maria i Nazareth en engel, och hvarför kom detta himmelska sändebud, för att bebåda ankomsten af den andra menniskan, som skulle upplåta himmelen och föra himmelriket med sig? Derför att Maria också skulle uppfatta det såsom ett himmelskt budskap. Det evangelium, som säger, att Guds son är vorden menniska, att Frälsaren är född och död för dina synder, och uppväckt för din rättfärdighet, det är förvisso ett af de ljufligaste himlabref, i hvilket Gud sjelf talar. Det embete, som predikar försoning genom Kristus, det är ett gudomligt, ett himmelskt embete och dess tjenare sändebud i Kristi stad. Ty Kristus säger: »Den eder hör, han hör mig,

5. Hvarpå kommer detta an? Tredje trosartikeln i vår katekes lyder så: »Jag tror, att jag icke af mitt eget förnuft eller kraft kan tro på min Herre Jesum, eller komma till Honom, utan den helige Ande hafver mig kallat genom Evangelium, upplyst mig med sina gåfvor, helgat och behållit mig i en sann tro!» Der har du förklaringen. Den helige Ande måste först upplysa dig innan du kan tro. Öfver hvem kommer den helige Ande och den Högstes kraft, så att Kristus varder född i honom? Mine åhörare, den helige Ande är eder närmare, än I kunnen ana. Hvar gång I hören eller läsen ordet om Kristus, står han fram för edra hjertans dörrar, och således äfven i dessa ögonblick.

Blott ett fordras af dig. Säg som Maria: »Si Herrens tjenarinna, varde mig efter ditt tal!» Den helige Ande skall icke låta dig fara vilse. Genom honom skall du, när du hör talas om den sannskyldige Kristus, känna och förstå, att det är Honom, som du har sökt och saknat; som du behöfver, och som ensam kan hjelpa dig.

Dyre åhörare, viljen I ej säga: »Herre, si din tjenare, din tjenarinna, varde mig efter ditt tal? Viljen I ej blifva så andeligen fattige, att I kunnen säga:» Jag lefver, dock icke nu jag, utan Kristus lefver i mig? Tack ske dig, Herre Gud, att förkunnelsen af gudaktighetens hemlighet, din mandomsanammelse, i dag ånyo kommit för våra öron och hjertan! Låt detta budskap i deras hjerta uträtta det, hvartill du, Herre, utsänder det! Skänk oss, O evige Förbarmare, den nåden, att det vi här lefva i köttet, må vi lefva i tron på dig, som oss älskat hafver och gifvit dig sjelf ut för oss. Må din kraft uppehålla oss, och må i denna stund sända oss din helige Ande. Gör det, Herre, för ditt stora, högtlofvade, Jesu-namns skull! Amen.

Palmsöndagen.

Text: 1 Cor. 11: 23—25.

Då Frälsaren, såsom Johannes nämner i 4: 10, yttrade dessa ord: »Förstode du Guds gåfva och hvem det är, som säger till dig: gif mig dricka, då beddes du af honom, att han gåfve dig lefvande vatten», uttalade han allt, som sedan genomgår hela evangeliet: föreningen mellan Gud och menniska isynnerhet i den heliga nattvarden, som instiftades just denna dag. Derför vilja vi på denna stund taga till betraktande:

Det saliga tagandet och gifvandet i den heliga Nattvarden.

1) Hvad och huru tager och gifver Herren i Nattvarden?
2) Hvad och huru skola vi taga och gifva?

För det första aflyfter han kärleksfullt alla våra bördor; detta är icke några tomma ord och fraser, ty lika visst som han till sig kallar de som arbeta och äro betungade, lika visst önskar han också att aflyfta hvad som trycker dem, nemligen syndabördan, och detta gör han på det sättet, att intet fördömligt inför Gud qvarblifver hos oss, ty aposteln säger ju, att intet fördömligt är uti dem, som äro i Kristo Jesu. Genom delaktigheten i hans lekamen och blod komma vi att vara i Kristo Jesu, och han i oss. Ty, med sin lekamen har han pliktat för allt, och med sitt blod tillfyllest godtgjort allt. Bedjen derför Herren om ånger, tro och mod att frambära och nedlägga er nöd inför honom, som ej stöter ifrån sig arbetande och betungande.

För det andra kommer nu denna fråga: Hvad är det, som Herren gifver i Nattvarden? Sin lekamen och sitt blod. »Om I icke äten menniskones Sons kött och dricken hans blod, så hafven I icke lif i eder. Mitt kött är den rätta maten och mitt blod den rätta drycken. Hvilken, som äter mitt kött och dricker

den eder föraktar, han föraktar mig.» Men, hvad är väl orsaken till, att det saliga evangeliet om Kristus ofta går oss förbi utan att göra intryck? Jo, man upptager det såsom menniskors ord och icke såsom Guds ord, såsom vore det kommet från denna jord och icke från himmelen.

2. Och likväl sänder Gud i dessa ögonblick ordet från himmelen. Anamma det så, käre vän; låt ej förundra dig öfver det är så. Herren antager icke englarnes natur, utan Abrahams säd; han vill vara delaktig af vårt kött och blod och han vill bo ibland oss. O, underbara barmhertighet, obegripliga förnedring och nedlåtenhet! Då nu Gud söker sin herrlighet i sin förnedring, sin storhet i ringhet, så försmår han icke heller att blifva född af en menniska. Redan staxt efter syndafallet och genom hela gamla testamentet lydde budskapet så: Af menniskor, af Abrahams säd, af Juda, af Davids hus, af en Davids dotter ville herrlighetens herre komma efter köttet.

Den utkorade var Maria. Till henne sade det himmelska sändebudet: »Hell, full med nåd, Herren är med dig, välsignad du ibland qvinnor. Och hon var välsignad, ty hon skulle föda den, som skulle vara alla folks välsignelse. Si, derför välsigne vi den stund, då engelen helsade Maria, vi välsigna den stund, då den stora gudaktighetens hemlighet, att Gud ville uppenbara sig i köttet, blef henne förkunnad. Ja, efter det ögonblick, då himlahelsningen ljöd till Maria, fortgå sådana helsningar från Guds tron och de helige englar fröjda sig öfver att få frambära dem. De fröjda sig öfver en syndare, som sig bättrar och tror på Herren Jesus. Detta »nåd och frid vare med eder, Herren vare med eder, Herren välsigne eder,» hvad innebär det icke om vi med troende hjertan anamma det såsom en himlahelsning! Och om vi, likasom Maria förskräckes, ty vi äro ju syndare, så går det likväl, såsom han sagt oss, alltid ut på nåd och frid.

3. När Maria förskräcktes vid engelens helsning, fick hon denna tröst: »Frukta dig intet, ty du hafver funnit nåd för Gud!» Nåd, nåd, det är A och O, början och slutet på himmelskapet till menniskors barn. Att varda ren från all synd, så att intet

fördömligt är hos oss, så att de helige englarne och den helige Guden sjelf, icke hos oss finner något fördömligt, är det icke en stor nåd? Och denna stora nåd är sann, ty den jungfru Maria födde, evige, lefvande Guds son heter Jesus, sy så kallar engelen Honom efter Guds vilja och rådslut. Ack, att den helige Ande med eldskrift ristade hans namn i våra hjertan! Han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder.

Men ännu längre går denna öfversvinneliga nåd. Ty icke blott genom Jesus, utan äfven genom dem engelen kallar »den Helige.» Tag din tillflykt till Honom och du skall blifva ikládd Hans rättfärdighetsklädnad. Iklädd salighetens klädnad och rättfärdighetens mantel, begåfvad med barnaskapets ring, upptagen i Hans hus, till Hans hjerta såsom ett kärt, benådadt, välsignadt barn, skall du glad och fri vandra inför din Guds ansigte och hafva öppen tillgång till fadershjertat dag och natt och lefva med den älsklige, infödde, Sonen, hafva barnarättigheter med Honom, sitta på Hans herrlighets stol med Honom, regera med Honom och tillfyllest hafva glädje och ljufligt väsende på Hans högra hand evinnerligen.

4. Hur skall detta tillgå? fråga vi med Maria. Det går ju öfver mitt begrepp och förstånd. Det är ju helt och hållet emot hvad jag på mig ser och känner. Derför att så många själar blifva stående vid dessa frågor, komma de icke till nåden. Allt detta öfvergår deras förnuft. Först vilja de Gud för dem skall bevisa att allt är möjligt för Honom, på det att de skola kunna tro. Kan Han så förnedra sig och menniskan blifva så upphöjd? Nej, det strider emot anspråkslösheten och ödmjukheten.

Käre vän, tänker du så, då är din anspråkslöshet falsk, din ödmjukhet högmod. Du har aldrig lärt känna djupheten af ditt fall och storheten af Guds nåd. Du känner icke synden och derför vet du icke heller hvad menniskan borde vara; du tror icke på Guds menniskoblifvande i Kristo och på nåden i Honom. Med ditt eget förnuft och din egen kraft, skall du heller aldrig kunna fatta det.

mitt blod, han hafver evinnerligt lif, han blifver i mig och jag i honom.» Ja, mina åhörare, vi äro allt framgent såsom barn, de der behöfva en sund och närande föda, och denna föda är Kristi lekamen och blod. Ve dig om du ej, såsom hjorten trängtar efter friskt vatten, ropar: »Min själ törstar efter lefvande Gud.» Stäng ej din själ, om den vill höja detta rop. Förqväf ej detta rop i denna verldens fåfänglighet och gudsförgätenhet. Så säger Herren: »Tagen, och hvilken, som törstar, han komme och tage lifsens vatten för intet!» I brödets och vinets ringa utvärtes tecken gifver Han den aldra största, den aldra dyrbaraste gåfvan: sin sanna lekamen och sitt sanna blod. Ack, käre åhörare, om I alle förstoden den gåfvan och hvem den är, som säger: »Tagen och äten, tagen och dricken!»

Huru skola nu vi, mina åhörare, å vår sida taga och gifva? Jo, liksom Herren i sin Nattvard tager ifrån dig synd och dermed följande straff och skam, så tag du i stället hvad som tillhör honom, hans oskuld, hans rättfärdighet och salighet. Du får göra det i stället för att bekymras, han blifver glad deröfver. Han vill trolofva sig med dig, och du kan fröjda dig i Herren, ty då hafver han iklädt dig salighetens kläder och rättfärdighetens kjortel. Måtte den förbarmande Guden förläna eder, att då I framgån till Jesu bord, I mågen undfå dessa salighetens kläder och denna rättfärdighetens kjortel, som äro den rätta himmelska brudprydnaden; ack, att Guds helige Ande finge ingjuta denna glädje i edra hjertan.

Men, du får ej komma med bemantlade synder! Nej, du måste framträda till nattvardsbordet så syndfull som du är och lägga alla dina syndabördor inför Herrens fötter. För honom får du ej fördölja något, vore det än så svart som det svartaste, som finnes. Alla dina fel och brister, små och stora, måste du yppa för den, som ser allt och känner allt, och som ransakar ditt hjertas doldaste vrå och pröfvar dina njurar. Men, på samma gång som du så kommer till honom, så kasta bort all synd med hat, och vänd dig till Jesus, som är din rättfärdighet; vänd dig till honom med ånger, bön och åkallan. Kasta bort allt hvad du

har af eget behag; spegla dig icke i dig sjelf, utan vänd dig till Jesus, så undfår du den allena saliggörande nåden. Derför att Jesus lättar oss från alla våra bördor, så låtom oss icke förgäta, att vi också äro, såsom sanne kristne, pligtige att lätta vår nästas bördor, hvilka i många fall kanske kunna vara tyngre, än våra egna. Spegla dig i Jesus, som aflyfter alla våra bördor, och när han, som har afklädt oss obarmhertighetens och kärlekslöshetens synd och skuld, samt iklädt oss vänlighet, ödmjukhet, tålamod och hjertats barmhertighet, gjort allas skuldror fria, då äro vi också, såsom Jesu rätte lärjungar, pligtige, att taga på oss hvarandras bördor. Ikläden eder såsom Guds utvalde, helgon och älskelige! Deruti skall det också visa sig, hvad I af Herren, den allsmäktige, hafven emottagit, icke blott i munnen och tankarne, utan fast mera i hjertat.

Nu lyder denna betraktelses sista fråga sålunda: Hvad skola vi gifva när vi träda fram till Guds nådebord? Om vi hafva rätt funnit vårt hjerta, så skola vi gifva detsamma. Om vi voro utan Guds hjerta, det vill säga att Gud icke får bo och lefva i våra hjertan, så kunde det på jorden icke finnas någon olyckligare och mera eländig varelse än vi och egde vi all denna verldens rikedomar, men icke Guds hjerta, så skulle vi ändock vara usle och fattige; ja, uslare och fattigare än tiggaren, som har fått detta hjerta. Herren ropar också derför: »Gif mig ditt hjerta!» Och har han fått vårt hjerta, så har han på samma gång hela vår menniska; ja, det käraste vi ega på jorden, alla våra nöjen och äfven hela vårt lif.

Af fri nåd och drift, vilja och kärlek har han, Guds son utan suck eller förbehåll gifvit oss allt hvad vi ega i honom och som kan tillfredsställa hela vårt själs innersta behof efter frälsning. Låta vi då våra hjertan utan svek klappa mot Honom, så må vår innersta menniska älska honom af hjertat, tillbedja och umgås med Honom, arbeta under lidanden, gråt och suckan, eller också fröjda sig och af innersta hjerta tacka honom. Då först bor sanningen i vårt hjerta, och då är den menniska, hvilkens hjerta Gud så fått taga i besittning, salig. En sådan menniska

Nytta och Nöje

TIDNING FÖR HEMMET

N:o 6. Fredagen den 24 Mars 1893. 1 Årg.

Tillkännagifvande!

Den förhoppning, som Redaktionen af »Nytta och Nöje» gjort sig, nemligen att ett så stort antal prenumeranter skulle anmäla sig, att företaget måtte kunna bära sig, har helt och hållet slagit fel. Hvad som är orsaken dertill, är svårt att utgrunda. Vi hafva gjort tidningen så innehållsrik som möjligt och hvad sjelfva den typografiska utstyrseln beträffar, så kan den täfla med hvilken som helst illustrerad tidning i vårt land.

Vi anse oss för den skull tvungna att, såsom vi hoppas, endast tills vidare nedlägga tidn. »Nytta och Nöje», men på det att dess prenumeranter icke skola förgäfves hafva utlagt sina penningar, komma de inom April månads utgång, mot insändandet af postqvittot, att erhålla fullständig och värdefull valuta i »Skandinaviskt Nationalbibliotek», 52 häften. Texten, som är försedd med 56 illustrationer, bjuder på ett rikhaltigt och intressant innehåll enligt här nedan angifna uppsatsrubrikerna.

Textinnehålls-förteckning.

1:sta afdelningen: Ögonens begärelse.

1. Profryttarens visitkort.
2. Båtfararne.
3. Tvifvel.
4. Ett Fotografikort.
5. Malmströmska klöfverbladet.
6. Vid Gubbkärret.
7. Den förskjutne.
8. Den skäggiga prinsessan.
9. På somnad bölja.
10. Nedrighetens seger öfver förtalet.
11. I regn och dimma.
12. Tragedien på Hesselbyholm.
13. En svensk nihilist.
14. I fällan.
15. Svartsjukans högtidsstunder.
16. Förklaringar.
17. En liten revolution.
18. Midsommarseldar.
19. Schack!
20. Hemlighetsfullt tal.
21. Hvad professorn hade sett och hört.
22. Ett exentriskt par.
23. Ett oväntadt möte.
24. En familjescen.
25. Uppbrott.
26. Hurra!
27. Underhandlingar.
28. Presidenten Bouchanan.
29. Ett nytt mål.
30. Äfventyrerskan.
31. Offer.
32. En skogsnymf.
33. Lisen låter enlevera sig.

2:dra afdelningen: Köttets begärelse.

1. Gördelmakaren Samuel Hofberg och hans vif.
2. På Dårhuset.
3. Godhjertenheten bär frukt.
4. Hos magister Malmborg.
5. Nya utsigter.
6. En gammal krigare.
7. Godhet och öfverseende.
8. De första lärospånen.
9. Törnen.
10. Testamentet.
11. Håkansson.
12. En kulen morgon.
13. Sjukbesöket.
14. Sqvallrets frukter.
15. Förskräckelse.
16. Undersökningar.
17. Tvänne bref.
18. Polisförhöret.
19. Lisens försvarare.
20. Arsenik är ändå arsenik.
21. Testamentet.
22. Leopolds dikter.
23. Den fångna.
24. Nya häktningar.
25. Ett fläckadt rykte.
26. Wallgrens besök.
27. Agatha i klämman.
28. Mäster Brinkman.
29. Mina.
30. När döden nalkas.

3:dje afdelningen: Högfärdigt lefverne.

1. På Sparreholms Jernvägsstation.
2. Hönsen.
3. Grafkapellet.
4. Skogvaktarestugan.
5. Vid sjukbädden.
6. Baronessan.
7. Husbonde och tjenare.
8. Rosa.
9. Medaljongen.
10. Gundborgs beherskare.
11. Riddaren.
12. En kulen morgon.
13. Hos trädgårdsmästaren.
14. Gripna frukttjufvar.
15. Huru Gustaf Ekström växte upp och blef man.
16. Minnessalen.
17. Följder af räddningen.
18. Undersökningen.
19. En händelserik afton.
20. Den sjuke får ett anfall.
21. Vännen. — Räddaren belönas.
22. Nattliga tilldragelser.
23. Frisk luft.
24. Bekännelsen.
25. Bref.
26. Minnen.
27. Ett politiskt samtal.
28. Anna Berglund.
29. Gamla vänner och bundsförvandter.
30. Fyra Piller.
31. Novellen.

Illustrations-förteckning.

1. Den amerikanska luftballongen »Graphic».
2. Blackfriars Bron i London.
3. Kronborgs slott vid Helsingör.
4. Staden Nishnij Nowgorod i Ryssland.
5. Mjölkförsäljerska i Amsterdam, i Holland.
6. Engelborg i Rom, i Italien.
7. Barnhusbarn i Amsterdam, i Holland.
8. Fotogénoljekällor i Pensylvanien, i Amerika.
9. Fotogénoljetrapsport i —d:o— —d:o—
10. Vinterfiske på det tillfrusna Öresund.
11. Staden Algier i Afrika.
12. I fara vid det stora Ripon-vattenfallet i Afrika.
14. Dogepalatset i Venedig, i Italien.
15. Suckarnes bro i —d:o— —d:o—.
16. Roeskilde Domkyrka och Stiftsbibliothek, i Danmark.
17. Renjagt i Lappland.
18. Segelkanal under gatorna i Paris.
19. En Capucinermunk.
20. Det gamla konst-uret i Strassburgs Domkyrka.
21. Staden Zürich, i Schweiz.
22. Elefantjagt i Afrika.
23. Vedtransport i Vogeserna, i Tyskland.
24. London Bridge (London-bron), i London.
25. Staden Neapel och det eldsprutande berget Vesuvius.
26. Vinterjägaren tager sig en hvilostund.
27. Spanska katoliker i procession till kyrkan.
28. Kyrka i staden Moskwa, i Ryssland.
29. Trinitatis-kyrkan (Runda tornet) i Köpenhamn.
30. En kungstiger ute på rof.
31. Kanal-allén i Amsterdam, i Holland.
32. En kinesisk mandarin, drickande the i sitt hem.
33. Romersk tempelruin.
34. Rialtobron i Venedig, i Italien.
35. Staden Luzern, i Schweiz.
36. På en bondgård i Frankrike.
37. Engelska riksbanken i London.
38. Staden Edinburgs slott, i Skottland.
39. Stengetter på Alperna.
40. Dykare i strid med en svärdfisk.
41. Kapten Boyton, flytande på sin uppfunna lifräddningsboj, uppsänder raketer i Atlantiska oceanen.
42. Rosenborgs slott i Köpenhamn.
43. Jernvägar (öfver taken, på gatorna och under gatorna) i London.
44. Ångspårvagn i London.
45. En mil till väders. (I Luftbalong).
46. Brooklynbron i staden New-York, i Amerika.
47. Kungsträdgården i Stockholm.
48. Jetteormen och Kungstigern i strid.
49. Timmerflottning i Schwartzwald.
50. »Vor Frelsers» kyrka i Köpenhamn.
51. Kleopatras nål vid Themsen, i London.
52 Jernvägsbyggnad i Schweiz.
53. Jernvägsbron öfver Elben vid Hamburg.
54. Strid med vargar.
55. Den indiska Noshörningen.
56. Utsigt öfver staden Rom, i Italien.

I följd af hvad i början blifvit sagdt, kan naturligtvis ej heller någon premiefördelning på den uppställda prisgåtan ega rum, något, som prenumeranterna sjelfva lätt kunna inse, med den kännedom de nu erhållit om, att företaget icke ännu burit sig. Högaktningsfullt

Redaktionen af »Nytta och Nöje».

Stockholm, tryckt hos Nya Tryckeri-Aktiebolaget, 1893.